HYMNORUM RECOGNITIO PER ANTONIUM NEBRISSEN. CUM AUREA ILLORUM EXPOSITIONE.

✠

IMPERIALI
Cum priuilegio.

APUD INCLYTAM GRANATAM.

1549

RECONTIO.

AELII ANTONII NEBRISSENSIS

Grammatici recognitio Hymnorum ad Salmanticēsis Academiæ Senatum ſapientiſsimum Fœliciter.

SI veſtris in me beneficijs. P.C. quæ fuerūt mihi ipſa varietate meorum temporum vel in proſperis rebus meis iucunda, vel grata in aduerſis, par ac mutua volūtas redderetur, nullū eſſet opus ab ingenio meo profectū, quod non veſtro potiſsimum noīe in vulgus exiret. Sed me huius rei cupidum prohibuit partim meus pudor, qui nihil adhuc videbar elaboraſſe, quod eſſet dignum ornatiſsimo iſto ordine: partim quod intelligebam ſtudia mea plæriſq; veſtrum fore ingrata, nonnullis etiam ſuſpecta & inuiſa. Itaq; continui meipſum, ne qua in re vellem obſeruantiam & pietatē meam erga vos declarare; moleſtus atq; odioſus eſſem. Nūc vero cum eſſet mihi in animo dare operam, quemadmodū nonnulli codices ex ſacris & eccleſiaſticis literis deprompti quã emendatiſsimi imprimantur, quos auditoribus meis legēdos proponerem, auſpicatuſq; eſſem ab hymnorum volumine, quod erat tum mendis, tum carminum confuſione deprauatum, viſum eſt hunc laborem meum ſplēdidiſsimo nomini veſtro dedicare. Nō q; me exiſtimem ex alieno opere ſola præfatione/aliquam bonã gratiam a vobis aucupari, ſed vt cenſuræ atq; iudicio veſtro ſubijcerem hanc emendationem meam, in quam ſum auſus nonnulla errata: quæ per omnes libros paſsim reperiuntur, ad lineam veritatis reducere. Quod ſi intellexero ſapientiæ veſtræ ſingulari hos labores meos eſſe non iniucūdos, neq; a me fruſtra ſuſceptos, aggrediar deinceps aliud opus, quod ſit & ingenij mei viribus, & autoritate veſtra magis dignum. Sed cuiuſmodi ſint errores, quos in hoc volumine deprehenderim, breui demōſtrabo. Eſt in principio operis mendum, quod libri omnes vno conſenſu arripuere: & quod nemo eſt (ſi modo purgatam habeat aurem) qui non fateatur eſſe vitium manifeſtarium in loco illo. Nos morte victa liberet, pro quo ego iurarem ab autore carminis fuiſſe ſcriptum

liberat: cum ordo ipse & contextus orationis hoc desideret. Nã hortatur nos / vt torpore somni excusso, ad orationẽ domi nico die surgamus, quo & mundus est cõditus / & Christus resurgẽs / nos morte victa liberauit. Nã liberat / hoc loco eo mõ positũ est, pro liberauit, quo in. iij. Vergilij positũ est, Omnis humo fumat neptunia troia, q̃ Seruius exponit pro fumauit. Neq; enĩ putamus aut optamus, vt liberet nos morte victa, cũ verborũ series sit in cõsequẽs, sed adducimus causam cur nobis tali die surgẽdũ sit, hoc est, qđ Christus resurgẽs morte victa nos liberauit, qđ et alio loco ecclesia canit. Qui mortẽ nr̃am moriendo destruxit, & vitã resurgendo reparauit. Prima nãq; hymni pars narratiua est, secũda vero deprecatiua, cum subditur, iã nunc paterna claritas. In eodẽ p̃terea hymno, & in alijs emẽdauimus pro paraclyto penultima breui paracleto penultima longa, & in eadem acentu acuto.

In sequenti hymno Iesu labentes respice; pro labentes labantes reposuimus ex ratione carminis, quæ in secundo versu habet iambum: quare non labentes cum primam labor laberis producat: sed labantes a labo labas, quod primam breuiat. Quod & Mamotrectus adnotauit.

Quod vero sequitur. Si respicis lapsos cadunt, contrarium dicit ei, quod petimus, quare legendũ potius si respicis lapsus cadũt, idest cessant, & tolluntur. sunt autem lapsus, loca lubrica, ad cadendũ obnoxia, Verg. ij. ẽn. pedibusq; rotarũ subijciũt lapsus.

Est præterea in quarto hymno scriptum. Pellat langorẽ, pro quo debere scribi angorem ex ratione carminis facile apparet. Nã quẽadmodum in apparatu diximus. Carmẽ est saphicũ; quod cõstat trocheo spondeo dactylo & duobus trocheis. Ex quo fit vt quamq; sensus indifferenter angorem & lãgorẽ posit accipere, ratio tamen carminis nullo modo langorem admittat.

Quod si dixerit quispiã rectius saluti (quã tribui petimus) languorem, quam anguorẽ opponi / Possem ego respondere poetam citius fuisse transgressurum leges elegantiæ, quam carminis: sed potius illud placet, angorem recte positum esse hoc loco: cum non multum distet a langore: cum sit angor (quemadmodum Cicero diffinit thusculanarum quæstionũ libro quar-

to, ægritudo premens, Langor vero ægritudo crucians.

In hymno Somno refectis artubus lucis labescat munere, lege tu labascat pro labescat quia(vt in superioribus diximus)labor labris, à quo est labesco labescis, primam producit. Labo labas, à quo est labasco. is. primam breuiat, quod hoc in loco desideratur: quia iambus est necessarius in secundo loco.

In hymno Splendor paternæ glorię. Casus fœcundet asperos: lege tu, casus secundet asperos, id est secũdos et prosperos faciat: non fœcundos, id est fertiles & copiosos, quod esset contrariũ ei, quod petimus. quum præsertim syllaba repugnet, quæ in secundo loco debet constituere iambum.

In hymno Telluris ingens conditor propulsis atq; molestis. Ex eadem ratione emendauimus pulsis aquæ molestijs, vt stet versus, habeatq; in secunda sede iambum. Nam moles aquæ prohibet terram esse stabilem.

In hymno Nox & tenebræ & nubila rebusq; iam color redit, sic legendum est, non calor, vt plæriq; omnes codices habent ex lectione originali ipsius Prudentij & ratione contextus: quia luce adueniente omnia recipiunt suum colorem: qui per noctis tenebras videri non poterat dicẽte Vergilio. Et rebus nox abstulit atra colorem.

Nox atra rerum contegit terræ colores: sic est legendum, non calores, vt statim diximus. in plærisq; codicibus legi/ nõ repugnãte ratione carminis, sed sensu & mente autoris.

In hymno Vox ecce clara intonat, ab æthere Christus promicat, lege æthra, vt stet ratio carminis, quę non recipit anapestum in tertio loco: cum pręsertim idem prope significat ęthra q̃ ęther.

In hymno O gloriosa domina, legendum fœmina non domina, tum ex lectione antiqua, tum ex ratione carminis, quod habere debet in tertio loco iambum, aut spõdeum/ non pyrrhichiũ. Et in eodem/ pro lactasti sacro vbere. lege/ tu lactas sacro vbere/ ex eadem ratione carminis.

In hymno Lustra sex, qui iam peracta, Agnus in cruce leuatur. lege agnus in crucis leuatur immolandus stipite. Vt sit ordo; agnus leuatur immolandus in stipite crucis. & stet versus, qui

alias:

alias claudicaret: qui debet habere trochęum necessario in tertia sede.

In hymno Sanctorum meritis. Calcarunt omnia. Legendum est calcarunt hominum: quoniam alias non staret versus. qui debet habere dactylũ in secundo loco Ex veteri librorũ lectiõe.

In hymno rex gloriose martyrum. Qui respuentes terrena. castiga tu terrea: quia debet esse iambus in quarta sede, neq; põt recipere longam in penultima syllaba.

In hymno Iste confessor. Hodie lætus, legendum hoc die lætus. Vt sit trocheus in primo loco, & nõ pyrrhichius, si hodie legatur. qui (vt diximus) non recipit spondeum, vel trochęum in quarto loco.

In hymno Iesu corona virginum. Quẽ mater illa concepit. Legendum concipit. vt sit præsens pro pręterito, & stet versus.

In hymno Virginis proles Legitur secreta scandere cęli, pro eo quod esse debuit sacrata scandere cæli. Nam cũ secreta primã pducat, esset spondeus in quarto loco, cũ debeat esse trochæũ.

¶Quid sit Hymnus, & vnde Carmen dicatur.

¶Hymnus interpretaẽ cãticũ, siue laus diuina: ab hymneo: quod græce est proprie Deos laudare: vnde Hymniferi dñr hymnos portantes.

¶Carmen, a canendo dici volũt: quod metris scriptũ est: quasi Canimẽ. Carmen dicitur vnum, vel duos, vel plures versus. Tota Aneis carmen heroicum appellatur. & carmen Bucolicum dicimus.

¶Carmen potius a carminãdo: hoc est deducẽdo lanã siue linũ dicitur. Deducere nãq; lanam, siue linũ: & huiusmodi: est nendo, aut carpẽdo extenuare. Iuuenal. Qui solet obliquo lanam deducere ferro. Colu mella per translationem de carmine dixit, Pierides tenui deducite carmina filo. & Ouid. Ad mea perpetuũ deducite tẽpora carmen. Verg. in Buco. deductũ ducere carmen: quod Seruius exponit. i. tenue. vt sit translatio a lana: quę ducitur in tenuitatem: vnde & carmen a carpendo siue carminãdo dictũ est. Ouid. i. de Ponto. vt tñ ipse vides ductor deducere versum. Macro. lib. vi. Vergiliũ. (inquit) deductũ carmẽ p tenui & subtili posuit eleganter. Põp. in Attellana. Vocem deducas oportet, vt mulieris videanẽ verba. Affranius. Pauculis verbis respo dit tristi voce deducta. Carmẽ cacometrum, dicitur a grãmaticis male mensuratum: quod in syllabarum quantitate peccat.

Carmen quandoq; diciẽ incantatio, vt illud, Carmina de cælo possunt deducere lunam.

Carmen famosum dicitur libellus infamatorius. ff. de testa. l. Is. Si quis (inquit) ob carmen famosum damnatur. Horat. ij. sermo. In quem cõdiderit si quis mala carmina, ius est.

¶ Sequitur Prologus hymnorum.

Hymnus dicitur laus Dei cum cantico. Quatuor fuerunt principales autores, qui hymnos composuerunt, scilicet Gregorius, Prudentius: Ambrosius, & Sedulius Sed quidam vir prudens nomine Hylarius, videns illos multos hymnos composuisse: dignum duxit quosdam in vnum colligere: & compendiose componere breuem & vtilem tractatum: in quo omnes hymni vtiliores maxime essent. Prima intentio fuit describere illos, qui cantantur in prima feria. & sic deinceps secundum ordinem. Vtilitas maxima est: vt perlecto libro cognitionem habeamus vnitatis & trinitatis, Supponitur theoricæ; idest diuinæ contemplationi.

¶ Sed quia mentionem fecimus de feria videamus quid sit feria. Feria est solennis dies. Beatus enim Syluester videns hebręos dicentes prima sabbati secunda sabbati, & sic deinceps. Similiter videns gentiles nomina suorum deorum vel stellarum posuisse vt dies lunæ, dies martis &c. Noluit imitari mores & sectam eorũ, scilicet hebręorum & gentilium, Sed loco huius inuenit hoc nomen feria. Sed in fine septimanæ seruauit sabbatum, quod fecit ad figuram: quia sabbatum interpretatur requies. Et nos per totam hebdomadam, idest per totum spacium vitæ nostræ, quod currit spacio septem dierum: debemus laborare; & niti summo conamine. vt perueniamus ad requiem & ad æternã beatitudinẽ. Vnusquisq; hymnus habet suam materiam. In illis qui sunt de nocte accipit materiam ipsum tempus, idest significationem ipsius temporis, scilicet, ut expellat a nobis tenebras ignorantiæ & vitiorũ; & informet nos virtutib⁹, & sancti spiritus charitate. In illis vero, qui sunt de die, accipit materiam ipsum lumen: & vult deprecari deum, vt quemadmodum illuminat nos sua claritate & splendore solis in corpore, sic illuminet nos sancti spiritus gratia in mente.

Antonius

¶ Antonius Nebriss. in vnū quodq; hymnorum genus.

¶ Carmen est dimetrum Iambicum archilochium monocolon orthometrum. Quod canitur ad horas nocturnas certis quibusdam diebus dominicis. Hortatur Christi fideles, vt excusso nocturni tēporis somno/ surgāt petituri admissi peccati veniā, & futuri præseruationem, & immortalis vitæ beatitudinem.

PRimo dierum omnium,
Quo mūdus extat cōdit⁹,
Vel quo resurgens cōditor
Nos morte victa liberat.

Pulsis procul torporibus
Surgamus omnes ocyus:
Et nocte queramus pium,
Sicut prophetam nouimus.

MAteria hui⁹ hymni est cōmendatio dn̄ici diei: & cōmendat eū per partes. hæc sunt partes: q mundus fuit cōdit⁹ eodē die quo Christus resurrexit: & per hāc cōmendationem beatus Gregorius vult ob dominici diei apicē, monere nos ad honorē ipsi⁹ de lecto mane surgere: & deum querere. Dn̄ic⁹ dies merito & cum discretiōe oīm dierum primus dicit: quia dicitur primus respectu oīm creaturarum. Tertius dicit respectu resurrectionis dn̄i: quia tertia die resurrexit. Octauus dicit respectu octaui diei: quia in die octaua oēs resurgere debemus ad æternā vitā. Et ideo querām⁹ in dn̄ico die, quo Christus resurrexit, ipsum Christū: vt a morte vitiorū ad vitā & gaudium sempiternum resurgamus in die iudicij: quo bona bonis, mala malis reddētur. Descensus fiat ad literā. Ego dico dominicum diem maiore esse alijs oibus: quia mundus fuit conditus: & Christus resurrexit eodem die: ergo habet primatum super alios. Ergo maior est alijs diebus. Locus est a partibus sufficiēter enumeratis vel a positione antecedentis. ¶ O fratres: omnes (surgamus in primo dierum omnium) idest in dominica die (ocyus) .i. citius quā in alijs diebus (quo) scilicet dominico die (mūdus extat cōditus) .i. factus (vel) pro & (quo die cōditor) .i. creator oīm creaturarū: iā (morte victa) .i. destructa: quia Christus moriēdo mortē nostrā .s. æternā destruxit: & vitam resurgēdo reparauit: & sic (resurgēs nos liberat) .i. liberauit ab inferno vel a potestate diaboli. Surgamus dico (a nostris torporibus) .i. peccatis & vitijs: & nō solum modo surgamus: sed queramus per obseruationem mandatorum (pium) .i. deum: in hac nocte (sicut nouimus prophetam) .s. Dauid deū quæsisse. sicut ipse ait Media nocte surgebā ad confitendum tibi: &c. Iterum. Lauabo per singulas noctes &c. Vnde in homilia beati Gregorij legitur de quodā: qui postq; aliquantulum soporis corpori suo dedisset, extra mediā noctē surgebat: & vigilās perorabat: qui tandiu hoc fecit: donec facta est vox de cælo a domino dicens. Peccatum tuum dimissum est tibi.

ANTONIVS. Nebriss. liberat non liberet, vt in omnibus libris scriptum reperies ratione ipsius ordinis & orationis contextus, quod tempus præteritum desiderat. Nam liberat pro liberauit positum est. vt superius in Autoris præfatione videri licet.

Surgamus inq̄ & q̄ramus piũ) vt audiat nr̄as p̄ces).i. orationes pro vitãdis vitijs & q̄rendis v̄tutibus (porrigat suã dextrã).i. auxilium (vt nos expiatos).i. absolutos & purgatos (sordibus).i.a vitijs, vel a sordibus vitiorum (reddat sedibus polorũ).i.cælorum & angelorum, idest ponat nos in cælo.

Nostras preces vt audiat,
Suamq; dextram porrigat;
Vt expiatos sordibus
Reddat polorum sedibus.

¶ Reddat inq̄ nos polorũ sedibus vt muneret supple nos (beatis donis).i.donis cælestibus (quiq;).i. quicũq; (psallim⁹).i.canim⁹ (ei) s. dño (quietis horis).i.horis noctis (in sacratissimo tẽpore) quo Christus resurrexit: tẽpore dico (hui⁹ diei) scilicet dñicæ vel (muneret in sacratissimo tẽpore huius dei).i.in die iudicij, qui dicitur sacratus, quia ibi bona bonis: mala malis redent̄. Sed quia superiora per nos habere nequimus: vertit se nunc ad filium, & monet nos: q̄ p̄cemur ipsum, quatenus omnis libido, oĩs macula: & alia mala facta a nobis remoueant̄.

Vt quiq; sacratissimo
Huius diei tempore
Horis quietis psallimus,
Donis beatis muneret.

¶ Iam postulamus te nunc o paterna claritas affatim) idest abũdãter (vt libido) idest luxuria & mala cõcupiscentia-libido dico (sordidãs) corpora nostra (& oĩs actus noxius) idest nociuus: idest omne malũ opus (absit).i.lõge sit remotũ: ne animatũ corpus sordescat Affatim alquando cũ vnico.f.scribitur. & est cõpositum ex a & fabile: quasi abunde: & nõ dicibiliter significet. & correpta ante penultima, si vero scribatur cũ duplici.ff.significat facũde.et ante penultima producit.

Iam nunc paterna claritas
Te postulamus affatim,
Absit libido sordidans:
Omnisq; actus noxius.

¶ Et iõ te postulam⁹ (ne fœda sit) idest sordibus plena (vel lubrica) id est labilis ad luxuriam (cõpago nostri corporis) idest coniunctio nostri corporis & animæ: quę tũc dicitur fœda, q̄n caro prȩest Virtuti: et ratio est pulchra: q̄n prȩdominatur corpori. vel deprecemur vt caro subeat mẽti (p̄ quã).s.cõpaginẽ (crememur) anima & corpore).i. cruciemur (acrius) idest valde acriter (ignibus) idest doloribus (auerni).i.inferni. Auernus dicit̄ ab a qđ est sine & ver veris qđ est delectatio quasi sine vere.i.sine delectatiõe. Auern⁹ est loc⁹ in inferno, vbi est sẽp̄ ignis: ĩ quo impij cremabunt̄, q in hac vita p̄ immũdiciã exarserũt.

Ne fœda sit, vel lubrica
Compago nostri corporis,
Per quam auerni ignibus
Ipsi crememur acrius.

Additio. Auernus. lacus est Cãpaniæ prope Baias Plutoni dicatũ. vbi introitus ad inferos patere credebatur: & dicitur quasi sine auibus. hoc est auib⁹ in accessus ob grauitatẽ odoris. Lucretius. lib. vi.
Principio: quod Auerna vocant: non nomen id ab re
Impositum est: quia sunt auibus contraria cunctis.

Ob hoc redemptor quæsumus,
Vt probra nostra diluas,
Vitæ perēnis commoda
Nobis benigne conferas.

¶Et quia timemus ne ignibus cremenur (o redēptor quæsumus).i. rogamus & cū desiderio quærim9 (ob hoc) idest ꝓpter hoc (vt diluas nr̄a ꝓbra).i.peccata: q̄ ꝓbrant: idest vituperāt & maculāt animā & corpus (& conferas).i.concedas nobis (cōmoda).i.vtilia perpetua. (perēnis vitæ) .i.æternæ gloriæ.

Quo carnis actu exules
Effecti ipsi cælibes,
Vt præstolamur cernui,
Melos canamus gloriæ.

¶Quo) ꝓ vt (exules) nos peregrini a cælesti patria (actu).i.operatiōe carnis: quēadmodū qui est alienus patria dr̄ exul & peregrinus: idest lōge remotus a pr̄ia: sic et nos per opa vitiosa & pc̄ta efficimur exules a cælesti pr̄ia (nos ipsi effecti) i.facti (cælibes).i. vitā virtuosam & cælestem ducētes (vt præstolamur) .i.expectamus & speramus (nos inq̄ cernui).i.inclinati & oculos sursum tenētes ad dn̄m (canamus).i. proferamus (melos).i.cātum ore & corde (gloriæ).i. ad honorem tuæ laudis. Bene enim cantant: qui a bonis operibus non cessant.

Præsta pater pijssime,
Patriq̄ compar vnice:
Cum spiritu paracleto.
Regnās per omne sęculū, amē.

¶O pijssime) qui piasti.i.mūdasti nos a vitijs (pater (.i.o creator & autor oīm rerū & (o vnice).i.o Christe fili dei viui: vnice dico (cōpar). idest ęqualis secūdū diuinitatē (patri) idest omnipotēti: in pugillo cælū & terrā cōtinenti (tu dico (regnās cum spiritu paracleto) idest cōsolatore (ꝑ omne sæculū).i.ante oia sæcula (p̄sta) .i.dona nobis ea: quæ supra orauimus (amen).i sine defectu. sine initio. & sine fine. ANT. Amē. Septuaginta interp. verterūt in genero hoc est fiat. Aquila vero in epistomenos. idest fideliter/ verbum ex fide deductum.

¶Carmen est, quale illud primo dierum. Canitur ad laudes matutinas certis quibusdam diebus dn̄icis, Et quia luce aduētante gallus canit, alludens ad illud, quod Iesus post tertium galli cātum Petrum respexit: condonationem peccatorum precatur,

AEterne rerum conditor
Noctem dieq̄ qui regis,
Et temporum das tempora,
Vt alleues fastidium.

¶Materia huius hymni est cōmendatio & laudatio altissimi dei oīm cōditoris: q ętern9 est.i. sine initio & fine. Et distingue: quid distat inter ęternū, ꝑpetuū, sempiternū, tp̄ale. Aeternū est qđ caret pricipio et fine vt deus. Perpetuū habet principiū cū tēpore & nō habebit finē: vt anima. Sēpiternū est, qđ nec habuit principiū sub tēpore: nec habebit finē sicut æternū. Tp̄ale est: qđ incipit cū tp̄e & habet finē: Vt corpus nostrū. Cōstrue (Eterne rerū cōditor).i. factor. Cōditor nomē est ỽba

q͞d cōponitur a do q͞d ꝓprie significat abscondo: quasi invnū interiorē locum do. Verg. Scandunt rursus æquū: & nota conduntur in aluo. Ponitur tñ aliqñ pro cōstruo quasi simul do. Salustius. Vrbē Romā: sicuti ego accepi condidere atq; initio habuere troiani. Significat etiā repono. Pli. Formicæ condunt ęstate fructus, quibus hyeme fruantur. Ponitur etiā ꝓcōpono. idē Pli. Opus cōdidit ꝑpetuo oībus legendū. Aliqñ etiā ꝓrecōdo ac sepelio: vñ sepulchrū, cōditoriū appellat. pli. Post cōditū monumento corpus. Idē. Tā rara in amicis fides tam parata obliuio mortuorū, vt ipsi nobis debeamus cōditoria construere, omniaq; hærēdum officio præsumere. A cōdo dicitur cōditio sed scribit̄ sine. c. q̄ est quædā dispositio & veluti sors fortunarū tēporū & etiā rerū. Cicero. O miserā cōditionē administrandi cōsulatus. Aurelius. Ea tēporū cōditio erat, vt ne cōqueri quidē de iniurijs fas esset (qui regis). i. disponis et gubernas (nocte) idest peccatorem vel diabolum (& qui regis diem). i. iustū (& das tēpora). i. diuersitates (tēporū). i. spaciorū huius vitæ (vt alleues fastidiū). i. remoueas laborē nostrū. Fastidiū a v̄bo fastidio fastidis deriuatur q͞d significat cū fastu quodā cōtēno: fast⁹ enim significat sup̄biā siue elationē cū quadā iactātia verborū & est quartæ declinationis. fastus aūt secūdæ declinatiōis est liber fastorū. Aeterni dei sapiētia vt hominis subleuaret fastidia, tēpora mira delectatiōe variauit. Nā si semper nox esset: homo defficeret & periret torpore & inertia ꝓpter tenebras: & si semp̄ dies esset: miser homo nimis laboris studio affectus etiā periret. Et ideo dñs misertus nostri: diei & noctis spaciū posuit & æternum, & tēporibus tēpora dedit subeuntia. Et nota q̄ quemadmodum anni sunt quatuor partes vel quatuor tempora: eodem modo homo cōstat ex quatuor elementis.

Preco diei iam sonat
Noctis profundæ peruigil,
Nocturna lux viantibus
A nocte noctem segregās.

(¶ Preco diei). i. Ioannes (vel preco diei). i. Christi (iā sonat). i. nunciat (diem). i. Christū. preco dico. (peruigil noctis ꝓfundę). i. inferni ꝓfundi (nocturna lux). s. ioānes, q ante lucē surrexit: vt luceret hoib⁹ qui erant in tenebras huius mundi (viantibus). i. volētibus ire ad Christum (& segregans, noctem a nocte). idest peccatum a peccatore: quia quos vult assumit: quos vult in suo sinit errore. Vel aliter cōstrue (Preco). i. dñs noster: qui est pręmiū suis (diei). i. patris (iam sonat). i. manifestat euāgelicā prędicationē per prędicatores suos: ipse dico (pręuigil). i. cognoscens (noctis profundæ) culpam & (nocturna lux) supple lucet (viātibus). i. præsenti ecclesia, quæ lucet in huius mūdi tenebris: & (segregans noctem). i. discernens vnam quamq; animā peccatricē agentem pœnitentiam de cōmissis (a nocte). i. ab illa peccatricæ anima: quæ ex toto corde deum reliquit: ita q̄ non vult eam venire ad pœnitentiam.

Hoc excitatus lucifer,
Soluit polum caligine.
Hoc omnis erronū cohors
Viam nocendi deserit.

¶ Hoc excitatus lucifer). i. quo domino prędicāte vl' Ioāne (lucifer. i. verus p̄dicator lucē diuinę gratiæ ferēs alijs, excitatus incq; (soluit polum caligine). i. animam fidelem ab omni nigredine vitiorū: & (hoc ois

erronum)

erronum).i.exercitus maligni diaboli(deserit).i.relinquit. Desero enim est idem quod relinquo: quasi non amplius hæreo. Terent. Si deseris nos tu: perimus. Hinc desertum locum appellamus inhabitatum, quasi ab hominibus derelictum viam nocendi).s.Iesu excitante & peccator currit ad portum i. ad Christum: vt ibi requiescat. & vires bonæ operationis ibi resumat, & propterea canente omnis deceptio diaboli, vel exercitus eius diluatur. Vel chorus.i conuenticulus erronum.i.hæreticorum deserit viam suam.i maledictam sectam (nocendi) i.faciendi alijs nocumentum vel impedimentum. Etiam Corus aliquando est ventus flans aduersus aquilonem, qui a græcis vocatur argestes sine h.

Hoc nauta vires colligit,
Pontiq; mitescunt freta,
Hoc ipsa petra ecclesiæ
Canente culpam diluit.

¶ Sicut nauta præ nimio dolore noctis fatigatus tendit ad portum, vt ibi recoligat vires aliquantulum requiescens: sic aia fatigata in nimio labore vitiorum & peccatorum tendit ad portum.i. ad christum per confessionem: vt ibi requescat & vires bonæ operationis recolligat. Construe (Nauta).i nauis ductor (colligit vires).i.virtutes (hoc).s. Deo (q;) pet. ipso Xpo (freta).i.ebulitiones vitiorum (ponti).i. huius mundi (mitescunt).i.mansuescunt. & hoc.s per Christum ipsum (petra ecclesiæ).i. Petrus qui est fundamentum ecclesiæ (diluit canendo).i flendo & pœnitendo (culpam).s.trinæ negationis: quia ter negauit dominum.

Surgamus ergo strenue,
Gallus iacentes excitat,
Et somnolentos increpat,
Gallus negantes arguit,

¶ Et quia gallus).i. Christus vel predicator nos excitat ad bene agendum (surgamus).s.a peccatis (strenue).i.festinanter (gallus excitat).i. commouet ad pœnitentiam (iacentes).s.in peccato lapsos vel existentes. & (gallus increpat).i.redarguit (somnolentos) idest in peccatis permanentes: quia sicut ille qui dormit, vagus & ineptus est ad omne opus: sic anima in peccatis manens inanis efficitur Deo. & (gallus arguit).i.reprehendit (negantes) idest nolentes surgere de peccatis.

Gallo canente spes redit.
Aegris salus refunditur,
Mucro latronis conditur,
Lapsis fides reuertitur.

¶ Gallo canente).i.prædicatore prædicante (spes reddit).i. fiducia recuperandi salutem redditur (& salus).i.vita æterna (refundit).i.largitur per pœnitentiam (ægris).i. peccatoribus (mucro latronis conditur).i. insidiæ diaboli, quæ vt mucro cædunt homines: et cruciunt animam æternaliter, & sic gallo canente (fides lapsis reuertitur) quod factum est in Petro.

Iesu labantes respice
Et nos videndo corrige.
Si respicis lapsus cadunt,
Fletuq; culpa soluitur.

¶ Et quoniam gallo canente spes redit. O Iesu saluator mundi (respice).s.mia tua (labentes) in peccatis ANTO. Labantes non labentes emendat ex ratione carminis, quod prima breuis est. & lapsus, non lapsos, quod est contrarium ei quod petimus. (nos videndo).i.miserendo (corrige).i.castiga nos (si respicis).i. misereris. (lapsos)

(lapsos) idest labentes: quia a peccatis resurgent (peccata cadunt) idest delentur (que) pro & (culpa) idest peccatum (soluitur) idest purgatur (fletu) idest lachrymarum gemitu.

Additio. Fletuque culpa soluitur. melius diceret: fletuque culpa vertitur. idest commutatur in veniam.

Tu lux refulge sensibus,
Mentisque somnum discute,
Te nostra vox primũ sonet:
Et ore psallamus tibi.

¶Et peccata cadunt (si respicis) i. remittunt. ideo (O tu lux) idest o tu Christe q es lux mũdi Ioannis primo illuminãs nr̃as mẽtes (refulge sensib9). i. illumina nr̃as mẽtes (& discute). i. remoue (somnũ mẽtis). i. peccatũ & torporẽ nostrũ & hoc ad honorem tuũ scilicet (vt nostra vox sonet (idest. i laudet (te) idest nomen tuum. o Christe (primum) idest maxime (& psallamus). i. applaudamus (ore) scilicet voce & corde (tibi). i. ad honorem tui.

¶Carmen est, saphicum endecasyllabum orthometrum monocolon tetrastophon. Canitur ad horas nocturnas certis quibusdam diebus dominicis Hortatur Christianos ad laudes diuinas, vt consequamur vitam æternam.

NOcte surgentes vigilem9 omnes:
Semper in psalmis meditemur, atque
Viribus totis dño canamus
Dulciter hymnos.

¶In hoc hymno nos hortando admonet Gregorius: vt quam diu in hoc mundo laboramus: ne nocti. i. pctõ subditi simus. sed cum omni studio ꝑexecutione bonorũ operũ vigilemus: qa si vigilia nr̃a soli deo intẽdẽdo fuerit prouida: ad aures dei ꝑcul dubio perueniet. Materia hui9 hymni est laudatio nominis dei: & ipsi totis viribus decantare laudes & hymnos intẽtio, vt surgamus de vitijs & adhæreamus virtutibus. Distingamus ergo sic. O fratres nos omnes surgẽtes nocte) id est de peccato (vigilemus). i. ꝑseueremus in dei laude (semper). i. sine fine (in psalmis). i. in bonis operibus (meditemur). idest perseueremus vigilãdo (& canamus). i persoluem9 (dño). i. saluatori nr̃o (dulciter). i. suauiter (hymnos). i. laudes. s. (totis viribus). i. animo & corpe. Vigilare eñ debemus sine fine: quia nescimus qñ veniet dñs an mane: an sero: an media nocte. Nocte dixit quia de nocte venit dñs. s. in nubib9. i. in velamine carnis: quia fuit quasi nox: qñ incarnatus fuit de beata virgine: quia deitas latebat in carne. & ideo nocte. i. in hac p̃senti vita vigilare debem9: & nõ tota nocte dormire: qa in nocte venit dñs. Vñ dr̃. Vigilate: quia nescitis diẽ neque horã. Et ideo vigelemus in ꝓsperis & in aduersis: nõ desidẽtes aut bona opa interrũpẽtes & omittẽtes lassemur: sed iugiter & indefesse Deo seruiamus. Vnde nõ qui inceperit: sed qui perseuerauerit vsque in finem, saluus erit. Inchoata enim virtus non proficit: nisi ad finem perducatur.

Vt pio regi pariter canentes,
Cũ suis sãctis mareamꝰ aulã
Ingredi cœli, simul & beatã
Ducere vitam.

¶ Canamꝰ hymnos, vt nos (canentes) .i. laudes ꝑsoluẽtes (pio regi) .i. Christo (pariter) .i. corpe et anima mereamur ingredi aulam cœli, idest regnum ęternæ beatitudinis (& ducere) .i. habere simul vitã ęternã: vel beatam. idest puram vel sanctam.

Præstet hoc nobis deitas beata
Patris ac nati paritercꝫ sancti
Spiritus, cuiꝰ reboat in omni
Gloria mundo.

¶ Dixi, ꝙ debemus canere pio regi: vt mereamur cœli ingredi ianuam (deitas beata) id est deus vnus scilicet pater & filius & spiritussanctꝰ (ꝑstet) .i. donet nobis oĩbꝰ (hoc) i. ea q̃ supra orauimꝰ (gloria cuiꝰ) .i. laus cuius deitatis (roboat) .i. resonat. Vergilius. Reboãt siluæcꝫ. & magnus olympus (in omni mũdo) .i. vbicuncꝫ: vnde dicitur. Quicquid in mundo fit, per ipsius fabricationẽ fit: scilicet domini: per quem deum & in quo sunt omnia. Omnia enim illi soli famulantur. Cælum & terram ego implebo, dicit dominus.

¶ Carmen est, quale illud nocte surgentes. Canitur ad laudes matutinas certis quibusam diebus dominicis. Christianos excitat sub lucem, vt dei misericordiam implorent.

ECce iam noctis tenuatur vmbra;
Lucis aurora rutilãs coruscat,
Viribus totis rogitemus oẽs
Cunctipotentem.

¶ Materia huis hymni est miseratio Christi, & cõtinuat hymno superius dicto sic, qui surreximus nocte: idest de peccato cauẽdo. Nox deponitur & ecce dies appropinquat: quia sicut illi: qui gallo canẽte in nocturnis horis iter disponit agere .i. inchoat. sic ille, qui in nocte huius mũdi ad cœlestia ire desiderat, gallo canente. idest prędicatore prędicãte surgit, & i er incipit per bonam operationem. Construe (Ecce vmbra) id est ignorãtia vel obscuritas (noctis) idest diaboli) iã tenuatᷣ idest annihilatur (aurora lucis) i. Christus patris cognitio. Aurora ab aura dicitur: quia tunc aẽr incipit splẽdescere. Aura enim splẽdorem significat. Verg. Discolor. vñ auri ꝑ ramos aura refulsit. Horatius. Tua retardet. aura maritos. Hinc aurũ deducitᷣ ꝓpter splẽdorẽ eiusdẽ metalli. Aliqñ etiã aura ꝓvẽto ponitur. Verg. At illi dulcis cõpositis spirabat crinibꝰ aura. Ponitur etiam pro afflatu & fauore. Idem. Nunc quocꝫ iam nimium gaudens popularibus auris (rutilãs) idest splendorẽ emittẽs (coruscat) idest splẽdet. Vnde. Verg. Pẽniscꝫ coruscãt .i. splẽdẽt. Et nota, ꝙ sicut aurora depellit noctem: sic Christus deicit diabolum, quia Christus est princeps nostræ humanitatis (aurora) idest Christus: quasi aureum colorem habẽs: quia coruscat: ideo (rogitemus oẽs) idest deprecemur. Rogitare verbũ est frequentatiuũ a rogo rogas & significat frequẽter & cum attentione rogare (viribus totis) idest cũ oibus viribus animæ & corporis (cunctipotentem) quia oĩa in sua potestate sunt.

Vt deus noster miseratus omnē
Pellat angorē: tribuat salutē:
Donet & nobis pietate pr̄is
Regna polorum.
Prēster hoc nobis &c.

¶ Vt deus noster misera us) nr̄i scilicet, quia miserēdo nos redemit (pellat) idest remoueat (omnē angorem) idest om̄e peccatū. Lāgor ꝓprie est idē qđ torpor & inertia. Vnde. Cice. Nihil aūt magis cauē- dū est, q̄ ne qs langori se desidiæq; dedat. Et pellendo peccatū (tribuat salutem) idest vitā corporis & ani- mæ: quia per dei gratiā non proprijs meritis vita datur. (donet ergo nobis pietate patris) idest ipsius misericordia (salutem) idest incolumitatem, aliquando tñ salus ponitur pro remedio Verg. vna salus victis nullam sperare salutē. Inde veniūt salutifer, salutaris & saluber. vel magis vsitate salubris, quod prębet sanitatem. vnde aerem, cibum, potu n, locum: multaq; huiusmodi dicimus salutifera salutaria & salubria (regna pollorum) idest aulam cælorum.

ANTONIVS. Pellat angorem sic legendum est, non langorem ex ratione carminis, quod facile apparet. est enim angor autore Cicerone in. iiij. lib. thusculan. quæstionum ægritudo premens. (Pellat inquā angorem) idest corporis & animæ cruciatum siue angustiam. ¶ Prēster hoc nobis. &c. vt in fine hymni tertij.

¶ Carmen est, quale illud primo dierum, Canitur hora diei prima orto iam sole. Monet nos petere a deo gratiam, vt per totum diem abstineamus nos a peccatis, vt posśimus illum rectius laudare.

IAm lucis orto sydere
Deū p̄cemur supplices:
Vt in diurnis actibus
Nos seruet a nocentibus.

¶ Materia huius hymni est deprecatio ad dominū vt orto sidere) i. Christo, dignetur nos segregare a vitijs: et nos induendo virtutibus repellat superbiā & nos faciat humiles, & quoniā vmbra noctis. i. peccatū recessit a nobis: ideo lux vera: idest Christus, corporibus nostris inhabitet. Cōstrue sic (sydere iā lucis orto). i. Christo nato: qui refulsit in mundo sicut sol iustitię: qui redimendo eripuit nos de tenebris & vmbra mortis. idest a peccato (nos supplices) idest humiles (precemur Deum) idest valde oremus apud deum (vt in diurnis actibus) idest asiduis bonis operibus (seruet nos a nocentibus). i. custodiat & ꝓtegat nos a pc̄tis & oib⁹ aduersis.

Linguam refrenans temperet,
Ne litis horror insonet,
Visum fouendo contegat,
Ne vanitates hauriat.

¶ Dico vt nos seruet a nocentibus gratia Christi (refrenans) idest cōpescēs linguā & tēperet eā (ne horror litis) idest cōtētio vel seductio diaboli (insonet). i. in nostra corda sonet (visum fouēdo cōtegat). i. nutriēdo & regulādo cōcupiscētias nostras: & visum sic protegat & dirigat (ne vanitates hauriat). i. ne videamus ea: quæ videnda non sunt. Et nō solum visus oculorum sit

mundatus

mundatus: sed etiam cordis: vt gaudium vanitatis non hauriamus: & in delectationibus & concupiscentijs non gaudeamus. Vnde dominus ait: Non mihi possunt viuere, qui nō sunt mortui mūdo. Aestimamus enim temere: si deo & mundo volumus perfrui Et alibi. Non est conuentio Christi ad Belial Diabolus enim & deus nō bene cōueniunt: nec in vna sede morantur. Et deus in euangelio. Nemo potest duobus dominis ser uire: deo scilicet & mammonæ. idest pecuniæ malæ acquisitæ & diuitijs. & nota, ꝙ inter amorē dei & huius mūdi est hęc differentia, ꝙ amor hu ius mundi in principio dulcis esse videtur: sed finem habet amarū. Vn de Ecclesiastes. Nouissima autem eius amara sicut absynthiū. Amor dei ab amaritudine incipit: sed vltima eius dulcedine plena sunt. Hęc est salu taris māsio: scilicet deus: hæc sunt tabernacula iustorum: in quibus vox lętitiæ & exultationis sonat semper: vbi beati habitabūt: cuius decorē ꝓpheta cōcupiuit: cuius habitationē optauit, cuius desiderio flagrauit.

Sint pura cordis intima:
Absistat & vecordia:
Carnis terat superbiam:
Potus cibiq; parcitas.

¶ Intima cordis sint pura: .i. munda a mala cogitatiōe (et vecordia) i. stultitia, quæ facit hominem vecordem esse (absistat) idest absit a nobis ꝓcul (q;) pro & (parcitas) .i. abstinētia cibi & potus (terat) idest minuat (superbiam carnis). i. peccatū et stimulos eius: quia nisi habeamus parcitatem cibi et potus, omnia in contrarium supra dicta no bis euenīēt: nec poterimus refrenare linguā nostram, nec nostra intima erunt pura sed sordida: & horror litis eis associabitur. & sic per hæc & cętera mala condemnabimur.

Vt cum dies abscesserit:
Noctemq; sors reduxerit:
Mundi per abstinentiam
Ipsi canamus gloriam.

¶ Vt cū dies (abscesserit) .s. a nobis per mala opera (q;) pro et (sors) .i. diuina dispēsatio, vel sors .i. diabolus: vel sol per sui absentiam (reduxerit noctem) i. peccatum. quia nil aliud est dies: quā illuminatio solis per aerē, vel aer sole percussus: (noctem inquam) idest peccatum nos per abstinentiam vitiorum (mundi) idest præsentis sæculi, purificati (canamus gloriam) scilicet sempiternā (ipsi) idest deo. Et quia nox recessit & dies venit. referamus gloriam deo: & hoc iure.

Deo patri sit gloria:
Eiusq; soli filio:
Cum spiritu paracleto:
Et nunc & in perpetuū amē.

¶ Referam⁹ gloriā deo et hoc iure dico: qa tot & tāta cōtulit nobis, qa peccatū ꝑcessit. & a morte liberauit nos, & ad vltimū nos in filios collocauit & suscepit. (Glia) .i. laus sit deo patri (q;) pro & (eius soli filio) .i. vnico Iesu Christo. & hoc (cum spiritu paracleto) idest cōsolatore. Spiritus sanctus dicitur cōsolator .i. aduocatus primus. ideo quia discipulorum corda: quæ fuerūt mœsta de morte Christi reddidit cōsolationi (et nunc) .i. in præsenti (& in perpetuum) .i. sine fine. Amen.

Carmen

¶ Carmen est, quale superius Canitur hora diei tertia. Quia vt Actuum Capite secundo scribitur, Spiritus sanctus sub specie ignis diffusus est in Christi discipulos. Itaq; & nos petimus, vt inflamati charitate deum & proximos amemus.

NVnc sancte nobis spirit⁹
Vnus patri cum filio
Dignare promptus ingeri,
Nostro refusus pectori:

¶ Materia huius hymni est deprecatio sancti spiritus: vt dignetur in pectora nostra descendere. quam scilicet deprecationem facimus in hora tertia. In hora tertia peccauit Adā in paradi o, propter quod peccatū inde eiectus est: ideo spiritui sancto facimus hāc orationem: vt sicut ab Adam per suggestionē separatus est: ita per eius correctionem nostro pectori ingeri dignetur. Et sicut inflāmauit apostolos hora tertia. sic dignetur ingeri in cordibus nostris vel infundi: vt mereamur deum vere laudare: & hoc est (O sancte spiritus) tu dico (prōptus) .i. paratus ad perquirendū & cōsolādū (q es vnus vel vnū. i. vnius substātię (prī cū filio) dignare (ingeri) .i. infūdi nobis (nūc) i. adhuc: sed iā dico tu (spūs refusus nr̄o pectori) .i. vt infūdas nobis spiritū sanctū: vel simus repleti te spiritu sancto, vt cōsequamur remissionē peccatorū. vel (vnus aut vnū patri cum filio) in essentia vel in potestate. ANTONIVS Nebriss. Vnū patri cū filio: non vnus, nā genus neutrum in diuinis dicit substantiā: vnus vero vel vna in genere masculino aut fœminino dicit personā: vt filius est vnū cū patre: nō tn̄ vnus. Et filius est alius a patre: tō tamen aliud.

Os, lingua, mēs, sensus, vigor,
Confessionē personent,
Flammescat igne charitas,
Accēdat ardor proximos.

Præsta pater pijssime. &c.

¶ Os et lingua pertinent ad corpus: mens vero ad animam: & sensus ab vtroq; procedit: & similiter eodē modo pertinet spiritus sanctus ad vtrunq;. s. ad patrem & filiū: qui ab vtroq; pcedit. Et tamē non tres dij: sed vnus est deus. Et nota, q in sole tria sunt. s. sphęra: claritas: & calor. sphæra solis naturaliter splēdēs est & calēs. Sūmus pater naturaliter sapiēs est & amās. Sphæra solis & splēdor & calor non sunt tres soles: sed vnus sol. Sūmus pater & sapientia & amor eius non sunt tres dij: sed vnus est deus. In sphæra solis ignea patrem intelligere debemus: in splēdore filium: in calore spiritum sanctum (Os, lingua,) idest corpus (& mens) idest anima (sensus) idest vterq;. s. corpus & anima (vigor) idest virtus (personent) idest credāt vel confiteantur (confessionē) idest trinitatē. s. patrē & filiū & spiritū sanctū esse vnum deum (charitas) .i. amor dei & proximi (flammescat) .i. ardeat in nobis (igne) supple sancti spiritus (ardor) suę charitatis (accēdat) id est illuminet spirituali amore (proximos) idest amorem dei desiderantes.
¶ Pręsta pater, quod reliquum est, in fine hymni Primo dierum exposuimus.

Carmen

¶ Carmen est, quale superius. Canitur hora diei sexta, quo tempore est maximus diei calor. Itaq; temporis occasione petit temperari in nobis choleram, quæ est iræ sedes.

Rector potēs / verax deus,
Qui tēperas rerū vices,
Splendore mane instruis,
Et ignibus meridem,

¶ Materia huius hymni sumitur ꝑ qualitates & diuersitates aeris & tēporis: ex hoc scilicet, ꝙ maximus calor solet esse aliqñ in meridie: & qñq; solet nocere animæ & corpori. Vñ deum rogare debemus, vt in nobis extinguat flāmas vitiorū nostrorū: & tribuat nobis suā charitatē in cordibus nostris. Et nō solū hora tertia deum rogare debemus: sed etiam sexta hora: in qua Adam eiectus fuit de paradiso per superbiā: vt, vñ per transgressionem fuit eiectus: illuc redeamus per bonam operationem Christo annuente: qui eadem hora in cruce positus fuit. O tu (rector) qui regis omnia (potēs). i. q potes omnia facere quæ vis: quia manus tua potentia: & in ea omnis potestas & fortitudo (verax deus) qui nunq; mētiris: qa tu ipse veritas es: & verax in verbis & promissis tuis quæ nunq; fallunt (qui temperas). i. qui mitigas (vices). i. vicissitudines rerum & (instruis mane). i. incipiētes bona opera facere (splēdore solis) idest lumine (& instruis meridiem ignibus). i. calore, scilicet charitate.

Extingue flammas litium,
Aufer calorem noxium,
Confer salutem corporum,
Veramq; pacem cordium.

¶ Extingue flammas litium). i. suffoca calores mūdanarum tentationum: vel (extingue flāmas). i. mortifica in nobis flammas: idest ardores libidinis: vl' (litium). i. odiorū vel discordiarū: (aufer calorem). i. remoue amorē a nobis & appetitū: (noxiū). i. noxiarum rerū: quia tu bonus es calor & sol vitæ æternæ (confer salutem) scilicet nobis (corporum). i. animarū (q;) pro & (pacem cordium) idest animorum (veramq; pacem) idest non fictā.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum, Canitur hora diei nona: cū deus inuariabilis sit: dederit tamē temporibus lucis varietatem, petit: vt vesper, idest, finis vitæ nostrę sit lucidus & sine mentis perturbatione: vt in fide christi morientes vitam ęternam consequamur.

Rerum deus tenax vigor,
Immotus in te permanēs,
Lucis diurnæ tempora
Successibus determinans:

¶ Mataria huius hymni est, ꝙ non solū in hora sexta deprecandus & laudādus est deus: sed etiam in hora nona: in qua Iesus Christus migrauit de hoc mundo ad patrem: vt possimus trāsire de vitiis ad virtutes: et ad bonas operationes. (O deus tenax) a teneo tenes: qui omnia

tenes sub potestate tua & pietate (vigor).i. virtus (rerum permanēs in te immotus).i.non variabilis, quia nunq̄ in seipso mouetur (determinans) idest diuidēs (tempora lucis diurnæ) i.cotidianæ (successibus).i. quibuslibet distinctionibus.

¶Et quia hæc dicta facis (largire) .i.cōcede (clarū vespere).i.finē nr̄æ vitæ & exitū (quo) .p vt, nr̄a vita nusq̄ decidat) .i.non cadat in aliquo graui pctō (sed perennis glia) supple illa, quę est sine fine existēs. (præmium mortis sacræ instet).s.nobis per remissionem peccatorum. ANTONIVS. instet, sensus est, quod gloria perennis, appositione præmium mortis sacræ (instet).i.sequatur.

Largire clarum vespere;
Quo vita nusquam decidat;
Sed præmium mortis sacræ
Perennis instet gloria.

¶Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur hora vespertina commemorata lucis creatione, eiusq; officio instante nocte, per quam intelligimus peccatum ignorantiamq;. Petit gratiā, qua premuniamur a peccatis, & optemus æterna.

¶Materia huius hymni est inuocatio, quam facit btūs Gregorius ad dn̄m: vt sicut p̄cepit mane iūctum vesperi vocari diem: ita audiat preces nostras: & cōmendet diē dn̄icū per opus, qđ cotidie factū est & in eodē die: vt ibi. Fiat lux & facta est lux (O optime creator lucis).i. filij tui vel angelorū (.pferēs).i tribuēs (lucē).i.filiū tuū (dierū).i.aplōrum tuorū: q dies vocātur (parās originē).s.qn̄ dixit. Fiat lux.i.initiū (nouæ lucis primordijs mūdi) i.apl̄i: qui lux mūdi interp̄tant. Vñ dicitur. Vos estis lux: in ista vita illustrantes oia. Vos estis sal terrę condientes morū temperantiā: ipsi apl̄i pastores sunt populorum, oia cōseruantes.

LVcis creator optime
Lucē dierum proferens,
Primordijs lucis nouæ
Mundi parans originem,

¶Et tu (q p̄cipis mane iūctū vespi vocari diē).i.diē et noctē: q est dies naturalis, vnde dictū est Factū est vespe et mane dies vn9, vel aliter tu qui p̄cipis mane iunctū vespi vocari (diē).i. deitatē iunctā carni nr̄æ, quę obscura est: vt vesperū (vocari diem (idest Christum, qui est verus deus (tetrum chaos) idest nox & peccatum & obscuritas vitiorum (illabitur).i.cadit in nos, & ideo (audi preces).s.nostras (cum fletibus).i.cū desiderijs lachrymarum.

Qui mane iunctum vesperi
Diem vocari precipis,
Tetrum chaos illabitur;
Audi preces cum fletibus,

¶Dico audi p̄ces nr̄as, et quare? (ne mens).i.aia nr̄a sit pōderata (crimine).i.pctō vitiorū, & hoc est qđ dicit (ne mēs grauata).i.pōderosa vl' oppressa (crimie) i.pctō (sit exul) .i. alienata (munere) .i. dono æter-

Ne mens grauata crimine
Vitæ sit exul munere,
Dum nil perenne cogitat,
Seseq; culpis alligat;

næ beatitudinis(vitę).i.christo,qui est vita(dum mens nil perenne co-
gitat).i.perpetuum,(sed alligat)idest illaqueat sese culpis vitiorum.

Cælorum pulset intimum,
Vitale tollat præmium.
Vitemus omne noxium.
Purgemus omne pessimum,

¶Ergo & nos debem⁹ accipe christū vel æternā beatitudinem, & vt hoc fiat mēs(pulset).i.ingrat(intimū cęlorū).i.xp̄m(toliat).i.acquirat(vitale p̄miū).i.ęternā btitudinē,ergo(vitem⁹ oē noxiū).i.oē peccatū q̄tū ad corp⁹(purgem⁹ oē pessimū).i oē peccatū quātū ad animā.

Additio. Et nota q̄ omne pessimum nō dicitur latine:teste Valla. quia omnis nunq̄ iungitur superlatiuo sed positiuo & comparatiuo,vt omnis sapiens vel sapientior:ideoq̄ dicendū erat pessimū quidq̄ secundum medios latini sermonis autores.

¶Carmen est,quale illud Primo dierum.Canitur horis diei completis Implorans diuinam tutelā·petit ne per noctis insomnia lemures mentibus nr̄is incursantes occurrant.

TE lucis ante terminum
Rerum creator poscimus,
Vt solita clementia
Sis præsul ac custodia.

¶Materia huius hymni est deū deprecari in inceptiōe noctis vt sicut depcamur deū in inceptione diei: vt custodiat nos per totā diē: ita in inceptiōe noctis: vt nos custodiat per totā noctē deū deprecamur(O rerū creator poscim⁹).i petim⁹ te(ante terminū lucis) i.anteq̄ de mundo exeamus vel anteq̄ dies recedat: (vt sis pręsul).i.custos vel speculator,ac custodia,vel sis pręsul(ad custodiam).i.ad custodiendam animā.

Procul recedant somnia,
Et noctium phantasmata:
Hostemq̄ nostrū cōprime,
Ne polluantur corpora.

¶Dico sis pręsul ad custodiam: vt (p̄cul recedāt somnia).i.lōge sint a nobis & remotę illusiōes dæmoniū vel prauæ delectationes carnis: & (phātasmata noctiū) i. occultæ deceptiōes vł suggestiones & noctiū appariciones.i.malignorum spiri-
tuum.Nox diuiditur in sex partes.s.sero siue vesper,conticiniū, intem-
pestum,gallicinīū,crepusculū,mane.Sero est quādo nox imminet,illud.
s.tempus quod sequitur solē occidentē,quod etiā vesperus dicitur ab il
la stella post solē oriēte.Conticiniū est hora,qn̄ homines cubitum per-
gunt Intēpestū est qn̄ nihil operant̄,& est cōis hora quiescēdi oim̄,me
dū tēpus inter gallicinīū & cōticinium.Gallicinīū est qn̄ galli emittūt
voces.Crepusculū est qn̄ dubiū est inter diē & noctē. Mane est qn̄ auro
ra apparet,&(cōprime nostrum hostē).i.diabolū vel carnem ,(ne cor-
pora nostra polluantur).s.malo vel corporali pollutione

¶Carmen est cacometrum,simile tamen dimetro iambico.Canitur in quadragesima horis diei cōpletis, Petit ne per instantis noctis tenebras illudamur, & quietem nobis placitam tribui.

¶ Materia hui9 hymni est, ꝙ deprecare debemus deum: vt det nobis quietam noctem, & defendat a pfido hoste: & oculi sic somnum capiant: ꝙ cor semper ad deũ vigilet. (O christe q es lux). s. ãgelorũ & illuminator oim sanctorũ. Unde ipse dixit. Ego sum lux mũdi (& dies) idest Christus, qui illuminat oẽm diẽ & parat oẽm lucem: cũ aũt mirabile sit: quia sicut pater est lux, & filius & spũsſctũs sit lux, nõ tñ tres luces, sed pater & fili9 & spiritussctũs vna & inseparabilis est lux: sicut in hac dictione q̃ est lux sunt tres literæ & vnus sonus: cui ad significationem ipsius sensus aliquid addi vel minui nõ potest: sic quoq; cũ tres personæ sint: est vna deitas, cui naturaliter addi vel minui nihil potest. Non enim deus tres luces est: quia si verũ esset: iam lux vna nõ esset: nam quicquid corporaliter diuidi potest in illa substantia: quæ diuersitatem patitur: nõ potest dici vnum: & (detegis). i. aperis (tenebras). i. versutias (noctis). i. diaboli (ꝗ) p & (crederis lumen lucis). i. patris: tu dico (prędicans). i. permittens apostolis (beatum lumen). i. spiritum sanctum.

CHriste, qui lux es & dies,
Noctis tenebras detegis.
Lucisq; lumen crederis
Lumen beatum prędicans,

¶ O sancte dñe). i. qui dñaris (p̄camur). i. rogam9 te: (defende). i. ptege nos a vitijs: & ab insidiatoribus nostris. i. dæmonibus: qui vt leones rugiẽtes circuunt quęrẽtes quẽ deuorent: vt ait apostolus (in hac nocte). i. ĩ p̄senti vita & (reques sit nobis in te) idest requiescamus tecum in cęlesti regno: & (tribue). i. concede (noctem quietam) idest tranquillam & securam.

Præcamur sancte domine,
Defende nos in hac nocte.
Sit nobis in te requies.
Noctem quietam tribue.

¶ Ne grauis somn9) idest ne graue peccatũ vel delectatio peccati (irruat). i. opprimat nos (nec hostis) idest diabol9 (surripiat). i. fraudulenter decipiat nos (nec caro) nr̃a (illi cõsentiens) scilicet diabolo in pctõ (nos reos statuat). i. faciat esse culpabiles tibi. i. domino: quia dñs noster es secundum naturam.

Ne grauis somnus irruat,
Nec hostis nos surripiat,
Nec caro illi consentiens,
Nos tibi reos statuat.

¶ Quãuis dico, ꝙ grauis somn9 nõ irruat: tñ nõ dico ꝙ oculi somnum nõ capiant, immo aliquantulum capiãt: vt hi (oculi somnũ capiant). i. aliquãtulũ capiãt, vt corp9 refocillet (cor. i. mens, semp vigilet ad te) & o tu dñe (dextera tua). i. auxiliũ tuũ (ptegat famlos). s. q te diligũt.

Oculi somnum capiant;
Cor ad te semper vigilet,
Dextera tua protegat
Famulos, qui te diligunt,

¶ Defensor noster aspice). s. nos (et reprime insidiantes). i. dęmones q semper insidiantur nobis: et qa maligni spũs semper sunt parati insidiari nobis et nocere: et animas iu

Defensor noster aspice,
Insidiantes reprime,
Guberna tuos famulos:
Quos sanguine mercat9 es.

gulare: ideo petimus, vt Deus eos reprimat & restringat, ne nocere valeant. Est notãdũ ꝙ maligni spiritus tres habent habitatiões. s. in inferno, in aere: & in terra. Illi, qui in terra manent, diuiduntur in duob⁹ partibus: & vocantur laruę & larues, laruę in nocte lædunt, larues autẽ in die. (guberna). i. rege nos tuos famulos (quos mercatus es). i. redemisti tuo sanguine. Et nota ꝙ diu per peccatũ serui fuimus: modo per Christum liberi facti sumus: quia nec auro corruptibili, sed proprio sanguine suo nos redemit.

Memento nostri domine
In graui isto corpore:
Qui es defensor animæ,
Adesto nobis domine.

¶Et quia sumus redempti sanguine dñi: ideo non debemus voluptati nostræ satisfactionẽ facere, sed pceptis eius ꝓ salute nostra nosmet ipsos onerare & iugiter applicare. Vnde Dauid. Præceptum domini lucidum illuminãs oculos. (O domine memento nostri in graui isto corpore). i. corruptibili: qui es defensor animæ: o tu domine (adesto nobis) idest esto ad defensionem nostram.

¶Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad horas vespertinas feria secunda. Alludens ad illud Genesis primo: ꝙ aquæ superiores ab inferioribus sunt distinctæ, Petit vt lumine fideli illustremur.

IMmense cæli conditor:
Qui mixta ne cõfunderet,
Aquę fluenta diuidens,
Cælum dedisti limitem.

¶Materia huius hymni est inuocatio quam facit autor: vt quẽadmodum Christus aquas ab aquis in secunda die separauit, partem in terra reliquit et partem in cęlo attulit propter nimietate aquæ, ideo quia terra confusa erat: & ne calor solis dissiparet res mundanas: ita diuidat mẽtes nostras a malis operibus. Sed quæritur cur partem attulit in cælum: & ad quid cælum igneum est. Ignis leuis materiæ est, & ideo si non inter posuisset aliud elementum puta aquam, ignis totam terram leuiter cõbureret. Et si quęratur qualiter aquæ manent super ignem. Augustinus dicit, ꝙ fortitudo ignis aquam coagulat & constringit. Item quæritur, si cælum mobile est & rotundum: quomodo aquę manẽt sursum. Ambrosius dat hoc exemplũ: quia multa corpora exterius sunt rotunda, quæ interius sunt quadrata & sic potest esse cælum. Cælestes namq; naturæ igneæ sunt. Vnde spiritus dicitur purus æther quia rogus. i. ignis. Vnde nisi vnda superioris & inferioris aquæ etherem siue ignem temperaret, totam terram incenderet & ruptam in puluerem dissiparet. (O christe conditor immense). i. sine mensura cæli (qui diuidens fluenta aquæ). i. aquarum cursus ne cõfunderet mixta). s. super faciem terræ. i. cõfusionem faceret (cælum dedisti limitem). i. terminum inter aquas superiores & inferiores.

¶ Tu dico firmās locū inter aquas cęlestes & aquas terrestres (cęlestibus).i.angelis vel aqs.&(simul riuulis terrę).i.fluminib9 vel pctōribus(vt vnda).i.aqua(tēperet flammas).i.ignē firmamēti:ne flāmę dissipent(solum terræ).i. soliditatem.

Firmans locum cælestibus,
Simulq; terræq; riuulis,
Vt vnda flammas temperet,
Terræ solum ne dissipent.

¶ O tu pijssime(infunde nunc).i. in præsenti(donū perennis gratiæ).i. spūssancti(ne error).i.idolatria,vł originale peccatū(vet9).i.antiqu9 (atterat) idest, conterat nos (casibus nouę fraudis)idest,hæresis vel diaboli,nouæ dicit:quia nullus alius peccauerat per originale peccatū.

Infunde nunc pijssime
Donum perennis gratiæ;
Fraudis nouæ ne casibus
Nos error atterat vetus.

¶ Fides(.s.nostra inueniat lucē tuā o Christe)& inueniendo(ferat iubar).i.splendorem(luminis).i.spiritus sancti, & ferendo iubar tribuat se nobis:(hęc).i.fides(terreat cuncta vana).i. cunctam prauitatē hæreticam(nulla falsa comprimāt).i.deprimant(hanc).s.fidem.

Lucem fides inueniat:
Hæc luminis iubar ferat:
Hæc vana cuncta terreat:
Hanc falsa nulla cōprimant.

¶ Carmen est quale illud Primo dierum. Canitur secunda feria ad horas nocturnas. Hortatur nos, vt surgamus ad orationem, qua Deum confiteamur, & peccatorum veniam petamus.

¶ Materia huius hymni est,qđ debemus surgere de lecto(.i. de pctō & depcari deū vt dimittat nobis pctā nr̄a.s.pſentia:pterita:& futura. Cū facimus inuocationē ad deū patrē: sic debem9 dicere. O deus pater(refectis artubus somno).i.sensib9 nostris repletis in mūdana delectatione(surgamus spreto cubili).i.ipsa delectatiōe,qa postq̄ fuerint mēbra nostra refocillata somno & reparata virtute,debemus cū indignatione spernere:& ad dei seruitium festinare:& tūc deus aderit nobis(deposcimus).i.depcamur(te adesse).s.pſentē(nobis canētibus).i. laudantibus.

Somno refectis artubus
Spreto cubili surgimus,
Nobis pater canentibus,
Adesse te deposcimus.

¶ Et ideo nō solum corde:sed etiam lingua te depcamur,o domine (lingua nostra cōcinat).i.laudet te(primum).i.maxime super omnia (ardor).s.amor mentis nostræ(ambiat(.i.desideret te:& ad quid?(vt tu sancte pater sis exordiū).i.principiū nostrorū actuum sequentiū: vt omnis nostra actio a te semper incipiat;& per te incepta finiatur.

Te lingua primum concinat,
Te mentis ardor ambiat,
Vt actuum sequentium,
Tu sancte sis exordium.

Cedant

Cedant tenebræ lumini,
Et nox diurno syderi.
Vt culpa (quam nox intulit)
Lucis labescat munere.

¶ Tenebræ.i.vitia et pctã (cedãt).i. locum dent (lumini) .i.christo (& nox) supple cedat (diurno syderi) .i.soli (vt culpa) .i. pctm (quã nox intulit nobis).i.diabol9 (labescat) .i.euanescat (munere).i.grã (lucis) idest christi, vel spiritus sancti.

¶ A N T O. Labescat, immo labascat: nam labesco prima longa est. Labasco vero breuis: quod hoc in loco desideratur, quia in secundo loco iambus est necessarius.

Precamur idem supplices,
Noxas vt omnes amputes.
Vt ore te canentium,
Lauderis in perpetuum.

¶ Nos supplices).i. humiles (precamur idẽ).i.illud.& ad qd? (vt amputes).i.auferas (omnes noxas).i. omnia peccata & vitia, vt lauderis in perpetuum ore canentium te.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur feria secunda ad laudes matutinas. Aduentãte luce, filium, qui est splendor patris, deinde patrem ipsum multa petens, implorat,

Splendor paternæ gloriæ,
De luce lucem proferens,
Lux lucis & fons luminis,
Dies diem illuminans,

¶ Materia huius hymni est pr̃is & filij & spũssancti credulitas. & q tãtum pater sit in filio: & fili9 in patre: & spũs sanctus ꝓcedẽs ab vtroq;: & per hanc credulitatẽ rogam9 (vt cõfirmet) i.conferat nobis suã gratiã: vt sit nobis cibus & potus, (O christe q es splẽdor paterne gloriæ).i.pr̃is ꝑ quẽ glorificaris profe rens lucẽ) i.spũ sanctũ (de luce).i.de patre: vel (ꝓferẽs).i.manifestãs (lucem).i teipsum æternã lucẽ venientẽ in hunc mundũ de luce paterna (O lux).i.filij (lucis).i.patris: & (fons).i.origo luminis vl' spũssancti tu dico dies (illuminãs diẽ).i.illos quos prædicatiõe apl'orũ facis illuminari.

Verusq; sol illabere,
Micans nitore perpeti,
Iubarq; sancti spiritus
Infunde nostris sensibus.

¶ Et tu o christe q es (verus sol illabere).i.descẽde (micãs nitore ꝑpeti).i.ꝑpetuo lumine æterno (infunde).i.mitte (iubar).i.splẽdorẽ spũs scti (nr̃is sensib9).i.nr̃is mẽtib9: & nõ solũ vocem9 filiũ, sed te patrẽ.

Votis vocemus te patrem,
Patrem perennis gloriæ,
Pater potentis gratiæ
Culpam releget lubricam.

¶ Et nõ solũ vocem9 te filiũ sed votis vocem9).i.pcemur cũ desiderio, vocem9 inq; te patrẽ pennis gl'iæ).i ꝑpetuæ: quia infinita est, & vocemus, vt pr̃ potẽtis grãe (releget) i. restringat vel mittat in exiliũ (culpam lubricã).i.libidinẽ, quæ facit hoiem cito labi de bono ad malũ.

¶ Dixi inuocemus: & quare? vt pater (informet). i. cōponat act9 strenuos). i. honestos s. bōas operationes (& retūdat). i. frangat (detē). i. fortitudinem (inuidi). i. diaboli. & quemadmodū aliquis mordet escā: ita diabol9 mordet & seducit christianos operando mala in eis (& secundet). i. faciat prosperos (casus nostros asperos). i. castigando nos pijssime faciat secundare (donet nobis gratiam gerendi) idest patiendi eosdem casus asperos.

Informet actus strenuos,
Dentē retundat inuidi,
Casus secundet asperos,
Donet gerendi gratiam.

ANTO. Emendauit secundet: nam si legas fœcundet, vt in hoc loco scriptum reperimus contrarium esset ei, quod petimus, sicut iam a principio annotatum est.

¶ Modo cōuertit se ad fideles: quasi dicat: fili9 infundat in nobis iubar sancti spiritus: & actus nostros dirigat & (gubernet mentem). i. animam nostram, (& regat) eam castā in fide catholica (fideli corpore) sanctæ ecclesiæ, vt (fides nostra ferueat). i. ardeat (calore). i. charitatis vel amore spiritussancti (nesciat venena). i. hæreses (fraudis) idest diaboli.

Mentem gubernet & regat
Casto fideli corpore.
Fides calore ferueat:
Fraudis venena nesciat.

¶ Vt mens sit nescia fraudis (Christus sit nobis cibus) idest prædicatio Dei: quæ reficiat nos, idest mentes nostras, vt cibus reficit corpus & hac comestione, idest prædicatione habeamus potum, idest fidē. Fides est charitas prædicationis (q:) pro & Christus sit cibus cælestis (& fides). s. catholica sit noster potus (læti). i. alacres vel hilares (bibamus sobriam ebrietatem). i. temperatam. s. infusionem spiritussancti: vt nos seruet a peccato. Et ebrietas spiritus est sobria. i. temperata et modesta: quia homines inflammat amore Dei: et seruat ab amore peccati: quia sicut ille, qui est ebrius, obliuioni tradit omnia: nec recordatur: sic qui plenus est spiritusancto vel gratia spiritus sancti: omnia mundana obliuiscitur.

Christusq; nobis sit cibus,
Potusq; noster sit fides,
Læti bibamus sobriam
Ebrietatem spiritus,

¶ Hic dies). i. præsens vita (læta trāseat) idest exterminet (lætus dies) idest Christus adueniat ad nos (& pudor) idest castitas sit (vt diluculum) idest vt aurora luceat.

ANTONIVS. (vt diluculum. alludit potius ad auroræ colorem purpureum: qui pudorem & pudicitiam significat: cuius custos est pudor siue rubor: fides sit velut meridies: & ferueat amore spiritussancti sicut meridies feruet: & (mēs crepusculum nesciat) idest peccatum: quia crepusculum est lucis, idest diei finis & noctis principium.

Lætus dies hic transeat:
Pudor sit vt diluculum,
Fides sit vt meridies:
Crepusculum mens nesciat,

Aurora

Aurora cursus prouehit:
Aurora totus prodeat,
In patre totus filius:
Et totus in verbo pater.

¶ Aurora) idest pater (puehit cursus) idest ducit filium suum ad sui superiora (aurora prodeat). i. manifestetur totus in substantia deitatis: quia filius in substantia deitatis totus est in patre (& pater totus in verbo) idest in filio: quia totus vnus est Deus.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur feria tertia ad nocturnas horas per noctis tenebras, Pet.t a christo: qui est vera lux, vt ignorantiæ tenebras & somni desidiam a nobis discutiat.

Consors paterni luminis/
Lux ipse lucis/ & dies,
Noctē canendo rumpimus:
Assiste postulantibus.

¶ Materia huius hymni est resurrectio noctis: & sicut nos surgendo rumpimus noctem: ita christus surgendo rupit mortē. i. vicit peccatum: vel sicut dies adueniens noctis vmbram effugat, sic adueniēte vero lumine, scilicet christo, ipse christus vitiorum, idest peccatorum tenebras effugauit: & totum mundum illuminauit. O christe (cōsors) idest æqualis vel conscius eius naturæ: quia est pater: quia vnum est nomen patris & filij & spiritus sancti (paterni luminis) tu inquam Christe consors luminis (tu ipse lux) dest filius lucis, idest patris: & dies dierum vel omnium luminum (rumpimus noctem) idest peccatum (canendo) idest laudando te. Et ideo (assiste postulantibus) te cum precibus.

Aufer tenebras mentium:
Fuga cateruas dæmonum,
Expelle somnolentiam,
Ne pigritantes obruat.

¶ Aufer tenebras) idest ignorātias mētium nostrarum (fuga cateruas dæmonum) idest turbas malignorum spirituum (expelle somnolentiam) idest animæ pigritiam: ne illa somnolentia, idest peccatorum dormitio vel negligētia (obruat) idest, precipitet (pigritantes) idest in peccatis dormientes.

Sic christe nobis omnibus
Indulgeas credentibus:
Vt prosit exorantibus:
Quod p̄cinentes psallimus,

¶ Sic) .i. taliter) o christe idulgeas) idest miserearis (omnibus credentibus nobis, vt quod p̄cinētes) .i. laudantes (psallim9 ore) scilicet & corde (prosit exorantibus) idest proficiat nobis deprecantibus.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad laudes matutinas feria tertia. Quia queādmodū gall9 nos a somno excitat, ita & christus a socordia, Deinde christi misericordiam implorat. Hic hymnus est Prudentij clementis ex libro, qui ab illo inscribitur cathemerinon, idest per horas diei ad gallicantum.

A Les diei nuncius
Lucem ꝓpinquã p̃cinit,
Nos excitator mentium/
Iam christus ad vitam vocat,

¶Materia huius hymni est exhortatio Christi ad nos: vt surgam⁹ a vitiis & adhęream⁹ virtutibus, & p̄mittit exemplũ alitis.i.galli. Sicut eñ galli cantus nos excitat vel vocat ad diem venientẽ. sic Christus excitat mentes nostras & vocat nos per scripturas sacras ad opera virtuosa prænuncians q̃ꝫ in proximo est venturus, eius vero aduentus temporis ignoratur. Vnde bene dicit̃. Surgite & vigilate, quia nescitis diẽ neq; horã. &c. (Ales).i.gallus (nuncius diei precinit).i.prædicit (lucẽ).i.diem nobis propinquam (christus excitator mentium) nostrarum (vocat nos ad vitam iam).i.iam ad se vocat nos.

Auferte clamat lectulos
Aegros sopore desides,
Castiq;, recti, ac sobrii,
Vigilate: iam sum ꝓximus.

¶Christus (clamat).i.vocat & p̃cipit nobis dicẽs (auferte).i.relinq̃te lectulos, dicẽs (o desides).i. pigri relinq̃te (lectulos ęgros).i.carnalitatem vel corda ṽra (sopore).i. pc̃tõ irretitã: aut insequẽtes libidinẽ. Et vigilate (casti) nõ petulãtes (recti) nõ tortuosi (sobrii) nõ ebrii. Et bene debetis facere hoc: quia ego (christus iam proximus sum) vobis. Vel secundũ aliam literã. O (casti) anima & corpore: & o (recti) verbo & opere (sobrii).i.temperati cibo & potu: vigilate: iam sum proximus.

Iesum sciamus vocibus
Flentes precantes sobrie.
Intenta supplicatio
Dormire cor mundũ vetat;

¶Et q̃a christ⁹ est ꝓxim⁹ o fratres (sciam⁹).i.vocem⁹ (Iesum) vos dico (flẽtes p̃cãtes).i.cũ fletu rogãtes illũ (sobrie).i.cum sobrietate sine omni fœditate (intẽta supplicatio) idest assidua deprecatio (vetat cor mundum dormire).i. in aliquo mortali peccato manere.

Tu christe somnum discute,
Tu rumpe noctis vincula,
Tu solue peccatum vetus,
Nouumq; lumen ingere.

¶O tu christe (discute).i.dissipa, vl' (discute).i.diuide (somnũ).i.pc̃m vel diabolum, ne nos decipat (& tu rũpe) discutiendo (vincula noctis).i.diaboli vel pœnas inferni quę dñr nox: vt nos non decipiant (tu solue pc̃m vet⁹).i.originale (& ingerere).i.immitte (nouũ lumẽ).i. sp̄m sc̃m q dr̃ nouus: q̃a eiiciẽdo a nobis vetera pc̃ta nos renouat lumine gratiæ.

¶Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad horas vespertinas feria tertia. Quo die, quia terra protulit herbã virentem, petit nostra peccata gratiæ vigore mundari.

T Elluris ingens conditor,
Mundi solum, qui eruens
(Pulsis aquę molestiis)
Terram dedisti immobilẽ:

¶Materia hui⁹ hymni est dep̃catio, quã facim⁹ ad deum: vt sicut de⁹ p̃fecit cælũ et terrã, & diuisit superiora ab inferiorib⁹, ita sua pietate nr̃a pc̃ta dimittat: & sicut dedit terram immobilẽ, vt faceret fructum gratum: ita faciat mẽbra nr̃a acceptabilia ad fructificãdũ sibi. (O ingẽs conditor

ditor telluris).i.toti9 orbis (q eruēs).i.diuidēs (solum mūdi ab aquis) .s.inferiorib9 & a supiorib9 atq;) p &.dedisti terrā immobilē, & hoc (pulsis molestijs).i.elemētis q valde molesta erāt, dum inter se essent cōfusa.i.simul mixta. ANTO. Pulsis aquæ molestijs, non ppulsis atq; molestijs, vt mendose hucusq; legebat, qd iam superius ad notatum est.

Vt germen aptum proferens/
Fuluis decora floribus/
Fœcunda fructu sisteret:
Pastumq; gratum redderet.

¶ Vt illa terra.s. (pferēs).i.pducēs (germē aptū) i. cōgruū hoib9 (sisteret).i.pmaneret (fœcūda).i.abūdāset fertilis (fructu).s.acceptabili: Illa dico (decora).i.speciosa (fuluis florib9).i rubeis & albis (q;) p &. (redderet gratū pastū).i.cibum acceptabilē tam hoibus q; pecudibus.

Mentis perustæ vulnera/
Munda vigoris gratia:
Vt facta fletu diluat,
Motusq; prauos atterat,

¶ O christe (munda).i.purga (vulnera pustę mētis).i.pctā vel flāmas aię peccatricis, et hoc (grā vigoris) .i.spūsancti (vt diluat facta).i.emēdet pctā cōmissa (fletu).i. gemitu, (q;) pct (atterat).i.auertat (prauos mot9).i.refrenet nr̄os prauos act9.

Iussis tuis obtemperet,
Nullis malis approximet,
Bonis repleri gaudeat,
Et mortis actum nesciat.

¶ Et mēs illuminata (obtēpet iussis tuis).i.obediat mādatis tuis. (et nō approximet).i.nō accedat vl' appropinqt (malis vilis).s.opib9: sed gaudeat impleri bonis operib9 (& nesciat actum mortis).i.non cognoscat mortale pctm̄, vel pœnas inferni.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad horas nocturnas feria.iiij. Surgentibus per noctis somnum ad cōfitendum Christo/ petit peccatorum condonationem.

Rerum creator optime,
Rectorq; noster aspice,
Nos a quiete noxia
Mersos sopore libera.

¶ Materia hui9 hymni est inuocatio ad deum: vt dignet criminibus nr̄is ignoscere: vt sicut surgim9 de lecto & rūpimus noctē: sic christ9 rūpat pctā (O optime creator oīm rerum & o rector noster aspice nos).i.libera nos (a quiete noxia) quia quæ carnē oblectāt: noxia sunt sanctæ animæ: nos dico (libera).i.redime (mersos).i.obrutos (sopore).i. peccato.

Te sancte christe poscimus,
Ignosce tu criminibus.
Ad confitendum surgimus,
Morasq; noctis rumpimus,

¶ Tō (poscim9).i.deprecamur te: o (sctē chrē ignosce).i.parce culpis oīb9.i. (ignosce criminib9, nr̄is oīb9 (surgim9) de virtute i virtutē.s. cōfitēdo pctā (& rūpimus moras).i. impedimēta (noctis).i.diabo.i.

Mentes manusq; tollimus,
Prophetam sicut nouimus,
Nobis gerendum præcipit:
Paulusq; gestis censuit.

¶ (Tollimus) i. subleuam9 (mētes) .i cogitatiōes (& man9).i. opationes (sicut nouim9 pphetā).i.dauid (q pcipit).i.iubet (nobis gerēdū) idest faciendū dicēs. Media nocte &c. (Et Paul9 cēsuit).i. scripturis suis indicauit dicēs, Hora est nos iā de somno surgere (gestis).i.factis.

¶O deus (vides malũ qđ gessim9) .i.fecim9: & ideo (pãdimus occulta nr̃a).i.pctã.s.per cõfessionẽ (gementes).i.suspirãtes fundimus tibi preces, & ideo (dimitte).i.dona (qđ peccauimus).i.deliquimus.

Vides malum, quod gessimus;
Occulta nostra pandimus:
Preces gementes fundimus,
Dimitte, quod peccauimus.

¶Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad laudes matutinas feria quarta. Hymnus est Prudentij ex libro qui cathemerinõ inscribitur.

¶O nox).i.diabole &c. Nox aliqñ accipit̃ p ira, p tpe, p diabolo, & p obscuritate. et ideo (o tenebrę).i.o pctã (& nubila).i.discordiæ hæreticorũ (& turbida mũdi).i.turbationes & seditiões (cõfusa).i. pmixta (discedite).i.recedite: quia sicut nox diem: sic pctã iusticiã: & diabolus christum fugit. Recedite inqꝫ & bene debetis: quia (Christ9 existẽs lux intrat) mentes fidelium (polus).i.corpus (albescit).i.nitescit bonis operibus, quid dicam per singula: (christus venit).s.in corda nostra.

NOx, tenebræ, & nubila;
Confusa mũdi & turbida
Lux intrat, albescit polus,
Christus venit, discedite.

¶Caligo terrę).i.obscuritas nostra (scindit̃).i.diuidit̃, vel secreta hæreticorũ. caligo dico (percussa spiculo solis) aspectu christi.i.diuino verbo, & (color).i.vigor spũssancti q recessit pptei præsentiã tenebrarũ (iam reddit) animab9 nostris) vultu nitentis syderis) idest splendore spiritus sancti. qui est verus sol. ANTO. Emendat etiam color pro calor, vt plærique omnes codices habent, vt superius in præfata præfatione dictum est.

Caligo terræ scinditur
Percussa solis spiculo,
Rebusqꝫ iam color reddit
Vultu nitentis syderis.

¶O christe nouimus te solũ) redẽptorẽ & illuminatorem (te) & nõ aliũ (pura mẽte & simplici).i. sine hypocrisi (quæsumus flendo) peccata (& canendo).i laudãdo te (intende).i. præbe assensum, (nostris precibus).i.intentionibus.

Te christe solum nouimus,
Te mente pura & simplici
Flendo & canendo, q̃sumus;
Intende nostris sensibus.

¶Multa).i.multę virtutes (sunt illita nobis).i. iũcta.l.vncta (fucis).i. falsis coloribus. Fucus dicit̃ falsus color, qui mixtus inter veros colores obfuscat eos: quæ omnino (purgentur tua luce).i.tuo splẽdore, bene dico tua luce, quia o tu christe es lux (eoi syderis).i.oriẽtalis, scilicet patris: & ideo (illumina nos sereno vultu).i.claritate spiritussancti.

Sunt multa fucis illita:
Quæ luce purgentur tua,
Tu lux eoi syderis
Vultu sereno illumina.

Carmen

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad horas vesptinas quarta feria, in qua sol et luna creati sunt, Itaqꝫ illorum officia commemorat: petitqꝫ cor nostrũ illustrari.

CAeli deus sanctissime,
Qui lucidũ centrũ poli
Candore pingis igneo/
Augens decoro lumine,

¶ Materia hui9 hymni est laus: quã cõsona voce.s.corde & opere tenemur deo ꝑsoluere. ideo scilicet: qa ad vtilitatẽ nr̃i oĩa cõstruxit & fecit vt cęlũ & terram & multa alia. Primo fecit cęlum & terrã: postea mare: quarta die solẽ & lunã. &c. Itẽ vt ad brauiũ suæ remuneratiõis nobis pateat accessus p̃terita & præsentia dimittẽdo peccata: nos ad sui amorẽ faciat peruenire. (O sctissime de9 cęli qui pingis).i.decoras (lucidũ polli centrũ).i. spaciũ vel punctũ poli, vel zodiacũ per quẽ signa decurrũt: zodias animal interpretatur: centrum est medietas sphere, hic posuit centrum pro cælo.i. partem pro toto (igneo candore).i.splendore. tu dico (augens decoro lumine).i.claritate scilicet centrum poli cum pictura.s.claritate stellarum.

Quarto die qui flammeam
Solis rotam constituens,
Lunę ministrans ordinem,
Vagosqꝫ cursus syderum,

¶ Tu qui cõstituẽs rotis solis flammeã).i.ardentẽ quarto die. Notandũ est ꝙ per quatuor dies mũdus sine sole ꝑmãsit. Prima die facta est angelica creatura. Secũda die cælũ & aer. Tertia die terra & aqua. Quarta die sol & luna. Quinta die pisces & aues. Sexta die animalia & homines. (Et tu es ministrãs).i. tribuẽs ordinẽ lunæ (& vagos).i.varios (syderũ cursus).i. stellarũ motus: quia nõ currũt cursu eodẽ semp stellæ: vel quantũ ad planetas est vagus cursus. Alius est enim cursus lunæ: alius cursus solis: alius syderũ.

Vt noctibus vel lumini
Directionis terminum
Primordijs, vt mensium
Signum dares notissimum,

¶ Et quare? vt luna daret (terminũ directionis).i.separatiõis vel diuisionis noctibus, vl' etiã lumini diei (vt daret notissimũ signũ primordijs) idest principijs mensium: quia mensis habet triginta dies: paulo plus vel minus.

Illumina cor hominum,
Absterge sordes mentium.
Resolue culpæ vinculum,
Euerte moles criminum.

¶ Et quia tu fecisti hæc omnia: illumina cor hominum: & (absterge sordes) idest prauas cogitationes mentium nostrarum: resolue culpæ vinculũ: euerte moles criminũ) idest magnitudines peccatorum.

¶ Carmen est quale illud Primo dierum, Canitur ad horas nocturnas feria quinta. Petimus a Christo per noctis tenebras, vt animi caligine excussa, lumen gratiæ nobis infundat.

¶Materia huius hymni est rogare deum, vt ipse caligine mētis ac corporis a nobis expellat. Rogamus etiā in hoc clementiā dei, vt nos defendat ab hoste antiquo, & expellat intrinsecam obscuritatem, idest mentis & corporis caliginem, & sui luminis claritatē concedat. (Atra nox).i.diabolus vel peccatū (contegit).i.obtenebrat (colores omnium rerum terræ) quia noctis obscuritas omnia contegit, & colores herbarum & cæterarum rerum in suis profundis tenebris obducit & sepelit. ANTONIVS. Colores legit nō calores: nā ratio carminis, sensus, & mens ipsa autoris repugnāt. Sed cum hoc sit nunc, ꝙ lucē syderis habeamus in mēte & hoc in medijs noctib9.i.qn̄ mūd9 sedet in tenebris: & plus semper crescunt incendia carnis: surgamus confitentētes deū.s. iudicē cordiū nostrorū. Et rogemus iudicē vt auferat a nobis caliginē peccatorū, & det nobis suæ gratiæ dulcedinē. Et ideo cū (nox atra cōtegit).i tenebrosos reddit (colores) oīm rerū terræ (nos confitentes) tibi peccata nr̄a (poscimus te).i.poscimus ea quæ sunt vitæ, scilicet misericordiā. te dico (o iuste iudex cordiū).i. animarū nostrarū. & quare? vt

Nox atra rerum cōtegit,
Terrę colores omnium:
Nos confitentes poscimus
Te iuste iudex cordium.

¶(Tu auferas piacula).i. grauia peccata (& abluas mētis sordes) idest suggestiones diabolicas q̄ pungūt nos, & (o Christe dones grām (.s. sanct: spiritus (vt crimina arceantur) id est expellantur.

Tu auferas piacula:
Sordesq; mentis abluas.
Donesq; christe gratiam:
Vt arceantur crimina.

¶Dico ꝙ expellant crimina & quare? (quia ecce mens impia).i.peccatrix (torpet).i.pigrescit (q̄ .s.mētē culpa noxia).i.mala (mordet).i.ligatam tenet, & mens (gestit).i.cupit (tollere) idest depellere a se (obscura).i.peccata. & gestit te quærere o redemptor.

Mens ecce torpet impia:
Quā culpa mordet noxia;
Obscura gestit tollere:
Et te redemptor quærere.

¶Et quia gestit te (repelle intrinsecus).i.ex aīa (caliginē).i. cęcitatem peccati (quā maxime).i.multū, vt illa mēs (gaudeat se collocari in beato lumine).i.in ęterna beatitudine.

Repelle tu caliginem
Intrinsecus quā maxime.
Vt in beato gaudeat
Se collocari lumine.

¶Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad laudes matutinas feria quinta, veniente luce. Petit a nobis abigi tenebras peccatorum: cum maxime habeamus iudicem cuncta cernentem.

¶Iste Hymnus continuatur cum superiori hymno, sed intentio versus est hæc.s.ne oculi peccent. Nox vsq; modo texit colores terræ: sed modo discedit, quia (ecce lux au-

Lux ecce surgit aurea:
Pallens fatiscat cæcitas,
Quæ nosmet in preceps diu
Errore traxit deuio.

rea).i.euangelica prædicatio(surgit)in corda nostra,& ideo(omnis cę citas pallens).i.diabolus(fatiscat) .i.euanescat, quia cæcitas (traxit).i. duxit(nosmetipsos in præceps).i.in ruinam vel in præcipitium (diu) .i.multum deuio errore.

Hęc lux serenum conferat:
Purosq; nos præstet sibi,
Nihil loquamur subdolum,
Voluamus obscurum nihil.

¶Ex Prudentio in libro cathemeri non dixit, ꝙ lux surrexit, & ideo. (Hæc lux conferat nobis serenũ).i. virtutem spũssancti, & (p̃stet nos puros).i.donet nobis puritatẽ aïæ (sibi).i.ad honorẽ suum, & hoc sic (vt nihil loquamur subdolum).i.deceptiuũ (& nihil voluamus obscurum) idest nullum cogitemus peccatum.

Sic tota decurrat dies:
Nec ligua mẽdax, nec man⁹,
Oculi ne peccent lubrici:
Nec noxa corpus inquinet.

¶Tota die).i.totũ tempus vitę nr̃ę (decurrat sic) vt nõ loq̃ndo subdolũ(nec lingua mẽdax sit).i.ne dicat mẽdaciũ(nec man⁹ peccẽt) .i nõ faciant,aut operentur aliquid mali. (nec oculi lubrici peccẽt).i.vidẽdo & cõcupiscẽdo illicita (nec noxa) .i.culpa (inquinet).i. non polluat corpus nostrum.

Speculator astat desuper:
Qui nos diebus omnibus
Actusq; nostros prospicit
A luce prima in vesperum.

¶Et nolite peccare : quia (speculator(.i.dñs(astat).i.prospicit desuper).i.de cælo(qui nos omnib⁹ diebus).i.cotidie,&(actus nr̃os prospicit).i. videt & considerat (a prima luce).i.a natiuitate(in vesperum).i.vsq; in noctem:hoc est mortem.

¶Carmen est,quale illud Primo dierum. Canitur ad horas vepertinas feria quinta. Quo dic,quia ex aqua pisces & aues creata sunt, petit vt non deprimamur peccato,nec extollamur superbia.

MAgnæ deus potentiæ:
Qui ex aq̃s ortũ genus
Partim remittis gurgiti,
Partim leuas in aëra,

¶In hoc hymno cõtinet quid deus fecit in quinto die s.creauit pisces & aues ex aqua, & ipsorũ quæ ex aqua fecit,partim immisit gurgiti vt pisces,partim leuauit in aëra: vt aues. Creauit quoq; cæte grandia: benedixitq; eis dicens. Crescite & multiplicamini & replete aquas maris,auesq; multiplicent super terrã. Pisces & aues de aqua sunt orti, sed aues nõ comedunt in omni tẽpore, Vt pisces,qḋ ideo fit, quia aues per coitũ generãtur,vt nos generamur quod non est in piscibus, quia sunt calalioris naturæ. Intendit etiã autor rogare deũ,vt nos qui sumus abluti sacro baptismate,sic seruet,vt nesciamus lapsus criminũ, & vt mala culpa,nõ deprimat nos. i.criminalia pctã(O deus magnæ potẽtię qui remittis genus).i.pisces & aues,genus dico (ortũ ex aquis).i. ex aqua baptismatis(partim gurgiti(.i.in mari.i. in inferno, vt pisces i. malos homines(& leuas partim in aëra(vt aues).i. bonos homines, quasi dicat. Sicut in aere aues collocasti,ita in cælo homines vel sanctos.

Dimersa lymphis imprimens,
Subuecta cælis irrogans,
Vt stirpe vna prodita,
Diuersa rapiant loca.

¶ Tu dico (imprimens) .i. submergens (dimersa) .i. deorsum mersa: vt pisces. i. malos homines (lymphis) .i. aquis infernalibus (& irrogans) .i. subleuans (subuecta) .i. sursum vecta: vt aues. i. puros hoies (prodita) idest orta (vna stirpe) .i. vno baptismate renati (rapiant) .i. accipiant (diuersa loca) vt aera: & aquam: idest vitam æternam: & æternam damnationem.

Largire cunctis seruulis,
Quos mūdat vnda sāguinis,
Nescire lapsus criminum,
Nec ferre mortis tędium.

¶ Et tu q oīa fecisti (largire) .i. tribue hoc. s. (nescire lapsꝰ criminū). i. casum illū: qui ī baptismo dimissꝰ est (cūctis seruul') tuis (quos vnda sāguīs) .s. tui (mūdat) a pc̄tō (nec) p & nō (ferre) .i. portare vl' habere (tædium mortis) .i pœnā diaboli.

Vt culpa nullum deprimat,
Nullum leuet iactantia,
Elisa mens ne concidat,
Elata mens ne corruat.

¶ Ad hoc largire (vt culpa) .i. graue pctm̄ (nō deprimat) .i. aggrauet vllū christianū (& iactātiā) .i. supbia de bōis (nō leuet) .i. nō extollat vllū (& mēs elisa) .i pcussa vl' vulnerata a vitijs (ne cōcidat) .i. nō incidat in desperationē (ne) p & non (elata mens) .i. inflata per superbiam (corruat) .s. in infernum.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum, Canitur ad horas nocturnas feria sexta, Petit a deo medicinam peccatorum iam præteritorum: & antidotum: quo præmuniamur ab instantibus peccatis.

TV trinitatis vnitas,
Orbem potēter q regis,
Attende laudum cantica:
Quę excubantes psallimus.

¶ In hoc hymno nos hortaī autor de somno surgere: & medelā vitiorū q̄rere. Intēdit etiā in hoc hymno ipsam trinitatē laudare & inuocare: p quā mūdus regiī, vt impleat nos suo lumine, vt quicquid peccauimus fraude dæmonū: ipse christus abstergat cælitus. O tu vnitas) .i. o tu sancte sp̄s qui pcedis a pr̄e & filio (trinitatis) vnꝰ deus in trinitate (qui regis) .i. qui gubernas (potēter) .i. potētia tua orbē) .i mundū (intende) .i. respice vel ausculta (laudū cantica) .i. carmina hymnorū nostrorum. quæ cātica (excubantes) .i. vigilātes. (psallimus) idest cantamus.

Nam lectulo consurgimus
Noctis quieto tempore,
Vt flagitemus vulnerum
A te medelam omnium.

¶ Nam cōsurgimꝰ oēs (lectulo) .i. desidia. Lectulꝰ dicit ab electis & mollibꝰ herbis, sup quas antiq req escebāt (qeto tp̄e) .i. horis noctis, et ad qd? (vt flagitemꝰ) .i. imploremus (a te medela oīm vulnerū) .i. indulgentiā omnū peccatorū nr̄orū.

Quo fraude quicquid dæmonũ
In noctibus deliquimus,
Abstergat illud cælitus
Tuæ potestas gloriæ.

¶(Quo).p vt, & vt potestas gloriæ tuæ .i.tuæ laudis (abstergat) idest abluat(cœlit9).i.diuinit9 (illud) s: pctm, & (quicquid) .s. vitiorum.i. pctõrum (deliquim9).s. fraude vel deceptiõe dæmonũ peccauimus (in noctibus) .i.in tenebris vitiorum.

Nec corpus adsit sordidum:
Nec torpor instet cordium,
Nec criminis contagio
Tepescat ardor spiritus.

¶(Nec)pro & non(nr̃m corpus adsit sordidum).i.pollutũ vel fœtidũ (nec torpor).i.pigritia vel malicia: (cordiũ) nr̃orũ .s.(instet).s. nobis & (ardor spũs).i.amor vl' gr̃a spũs sctĩ(nec tepescat) .i. non deficiat in nobis(cõtagio).i.ꝑpter maculã.vel inquinationẽ(criminis).i. peccati: Vt amor tuæ gr̃æ nõ deficiat in nobis(ob hoc).i.ꝑpter hoc, o redemptor(q̃sum9).s.te(reple nos tuo lumine).i splẽdore:ꝑ qd lumẽ nõ ruamur vllis actibus).i. non cadamus vllis peccatis(circulis dierum).i.in reuolutionibus dierum.

Ob hoc redemptor, q̃sumus,
Reple tuo nos lumine.
Per quod dierum circulis
Nullis ruamur actibus.

¶Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad laudes matutinas feria sexta. Quia iam lux solis aduentat Petit vt illustremur diuina luce, quo permaneam9 in spe, fide, & charitate.

ÆTerna cęli gloria/
Beata spes mortalium/
Celsi tonantis vnice/
Castæq; proles virginis:

¶Materia hui9 hymni est ĩuocatio ad Christũ filiũ beatæ Mariæ virginis, vt dignetur nobis suã miam tribuere & dexterã porrigere. vt mereamur corroborationẽ fidei, spei, & charitatis obtinere. (O christe tu dico: æterna gl'ia cœli).i.angelorũ: vel quia pater per te glificatur, & (o btã spes mortaliũ).i christianorũ, & o (vnice celsi tonantis).i. cælestis pr̃is scdm diuinitatẽ, et(o ples).i.fili(castę virginis)s. dm humanitatẽ.

Da dexteram surgentibus:
Exurgat & mens sobria.
Flagransq; in laudem dei
Grates rependat debitas.
Ortus refulget lucifer:
Sparsamq; lucem nunciat,
Cadit caligo noctium:
Lux sancta nos illuminet.

¶(Da dexterã).i auxiliũ tuũ nobis surgẽtib9 a vitijs: & ita mẽs nr̃a (sobria).i.abstinẽs exurgat .s.ad laudẽ tuã(q;),p et illa(flagrãs).i ardẽs (in laudẽ).i.in cõmemoratiõnẽ dei (repẽdat).i.psoluat(dbitas grates) s.in hymnis et cãticis deo oportẽti. ¶(Lucifer).s.stella matutina i. christus nat9(refulget: & nũciat mũdo lucẽ sparsam).i. natã & vndiq; dispersam, & vere nunciat, quia (caligo noctium).i. obscuritas diaboli

(cadit).i.recedit,& ideo(lux sancta).i.christus: qui est lux sanctificata (nos illuminet)lumine spiritussancti,& sanctificet nos:& saluet nos.

¶Et ipsa lux manēs).i. pmanēs(in nr̄is sensib9).i.in nobis:q habemus quinq; sensus corpis(repellat a nobis noctē).i.diabolū(scl'i huius).i. mūdi: & illa lux (seruet pectora nostra) purgata a vitijs (oī fine diei) idest omni tempore vitæ nostræ.

Manensq; nostris sensibus
Noctem repellat sæculi,
Omniq; fine diei
Purgata seruet pectora,

¶Fides q̄sita)a nobis.s.ī baptismo (iā primū).i.cito:ideo dicit primū: quia fides prima cognominat inter virtutes: in illo loco: vbi dicit Fides,spes &c.(radicet).i. ponat radices(sensib9 nr̄is altis)idest pfundis (secūda spes).i.pspera,per quā spem speramus vitam(cōgaudeat).i.simul lętetur:& crescat(qua)scilicet spe & etiam fide (charitas extat maior)iuxta illud apostoli.Maior autem horum est charitas.

Quæsita iam primum fides,
Radicet altis sensibus,
Secunda spes congaudeat,
Qua maior extat charitas.

¶Carmen est, quale illud Primo dierum, Canitur ad horas vespertinas feria.vi.Quo die, quia bestiæ & reptilia cum homine creata sunt,ppter hominem, purgari a peccato,& donari æternis præmijs,petit,

¶In hoc hymno cognoscit illud: qd' fecit de9 in sexta die/creatis si quidem oīb9 reptilib9.s.piscib9,auib9, & alijs bestijs. sexta die formauit Deus Adā:& pfecit eū oīb9 aīalib9, dicens.Crescite & multiplicamini: & replete terrā:& dn̄amini piscib9 maris, & volatilibus cœli:& vniuersis:q̄ viuūt sup terrā.Posuitq; eū in paradiso deliciarū:vt oparet:& custodiret illū.Intēdit itaq; autor rogare Deū:vt sicut fecit hoīem supiorē cūctis animātib9:sic faciat:vt nō sit inferior aīalibus ppter pctā sua. Querit cur Deus hoīes creauit: quos malos futuros pscieba: qa sicut puidit:quid mali essent facturi:sic etiā puidebat de malis factis eorum, quid boni ipse facturus esset:vel quid boni hoīes essent facturi. O deus plasmator).i.creator(hoīs).s.Adę)qui sol9 ordinās cūcta).i.disponens (iubes pducere).i.pcreare pmittis(humū).i.terrā:vel(humū).i.ecclesiam.s.bonos & malos hoīes.Eccl'ia est cōgregatio fideliū (gen9 reptantis)vt serpētū (& ferę).i. bestiarū.

Plasmator hominis deus:
Qui cūcta sol9 ordinans/
Humum iubes producere,
Reptantis,& feræ genus,

¶Et o tu Deus:qui fecisti (dictu iubentis).i.verbo tuo pcipiētis(magna corpora).i.iumēta,pecora: bestias oīm specierū diuersarū (viuida).i.aīata (& subdēs).i. supponēs

Qui magna rerum corpora
Dictu iubentis viuida/
Vt seruiant per ordinem,
Subdens dedisti homini,

illa nimalia (dedisti homini, vt seruiãt p ordinẽ).i.vt oĩa aĩalia supposi-ta sint hoi, q̃dã vt hoĩes illa ederẽt.s.boues, oues, lepores, & porcos: et ta-lia: & alia. vt illis vterẽt: et illa eq̃tarẽt: et equos vt mulos, & sic de cęteris.

Repelle a seruis tuis
Quicquid p immunditiã,
Aut moribus se suggerit,
Aut actibus se interserit.

¶ Et o Deus (repelle a seruis tuis q̃c quid suggerit).i.infert se (p immũdiciã).i.p aliquã supfluitatẽ: culpã vel turpitudinẽ: vel per sordidã co-mestionẽ (aut moribus).i.p prauã cõsuetudinem: vt cũ aliquis, postq̃ incepit peccare: neq̃ abstinere: sed vult semper perseuerare (aut inter-serit se) idest miscet se (actibus), i. operationibus.s.cum mala facimus.

Da gaudiorum præmia:
Da gratiarum munera.
Dissolue litis vincula:
Astringe pacis fœdera.

¶ Da p̃mia).i.remunerationes gau-diorũ ęternorũ (da mũera grãrũ).i. dona spũs scti (dissolue vincla litis).i.dissidia: vel disrũpe peccata odij (astringe).i.cõiũge (fœdera pacis) idest cõtubernia superna pacis.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad horas nocturnas die sabbato surgentibus nocte ad cã tandum. Petit (vt ardentes igne spiritus sancti) vitam tam æternam mereamur.

SVmme deus clementiæ,
Mundiq; factor machinæ,
Vnus potentialiter,
Trinusq; personaliter,

¶ Materia hui9 hymni est cognitio nem habere trinitatis in vnitate: & vnitatis in trinitate. Intẽdit etiã au tor rogare deũ: vt cingat lũbos no-stros cingulo castitatis (et adurat).i.inflãmet vel repleat corda nostra igne spiritussancti: vt casto corpore & mũdo deo seruire mereamur (O deus clementiæ) idest altę pietatis: & (o factor) idest cõpositor (machi-næ) idest structuræ mundi, tu dico (vnus potentialiter) idest in potẽtia secundum diuinitatem: & (trinus personaliter).i. trinus in personis.

Nostros pius cum canticis
Fletus benigne suscipe:
Quo corde puro sordibus
Te perfruamur largius.

¶ Et tu pi9 (ntũs ,p vctõ, suscipe be nigne (nr̃os fletus).i.lachrymas (cũ canticis).i.cũ hymnis vel laudibus (quo).p vt (fruamur te largius).i. amplius: & hoc (corde puro) idest mundo (sordibus) idest a vitijs.

Lumbos iecurq; morbidum
Adure igne congruo,
Accincti vt sint perpetim
Luxu remoto pessimo.

¶ Adure).i.accẽde (igne cõgruo).i. spũ sctõ lũbos nr̃os: et iecur).i.he-par. (morbidũ ad morbũ et pc̃tm̃ i-clinatũ. Et nota q̧ hæc tria iecur ce rebrũ: & lũbi cogũt hoiem peccare (vt sint accincti).i. lumbi sint casti contra libidinem (perpetim) idest semper (remoto pessimo luxu).i.in quo luxu remota sit pessima luxuria: & alia vitia sint procul.

¶Vt quiq;).i. quicūq; (cōcinēdo).i.psallēdo(rumpim9).i.dū vigilamus.s. diuidim9 horas noctiū (oēs ditemur) i.diuites efficiamur (affatim).i.abundāter (btę donis pñæ).i.beatitudine.s.patriæ cælestis.

Vt quiq; horas noctium
Nunc cōcinendo rūpimus
Donis beatæ patriæ
Ditemur omnes affatim.

¶Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad laudes matutinas die sabbato facta mentione lucis aduentantis. Petit illustrari diuina luce, vt fruamur cognitione dei post mortem.

¶Hymn9 iste cōtinuatꝰ supiori: ita nos rumpim9 horas noctiū: vt nos oēs ditemur.i.diuites sim9 in christo: & (ecce aurora).i.christ9 (iam spargit polum).i. illuminat corda hoim. Hortatꝰ ēt nos: vt taliter nos habeam9 in hoc sclo vel in mane: vt ad illud vltimū mane venire possimus, & audire mereamur.s. Venite bñdicti pñs mei &c. Nā finito mundi termino: pctōres perpetuę tenebris obscuritatis tradentꝰ. Fidelib9 vero & iustis, qui in hac vita nō sunt in nocte sed in luce: gloria & præmiū effluet: idest abūdanter clarescet, & hoc est quod precamur. Aurora).i. christ9 (spargit polū).i.illuminat mētes vel eccl'iam: & (dies illabitꝰ).i. immergitꝰ terris: & (spiculum).i pulchritudo vel aspect9 (lucis).i claritatis: resultat. & ideo oē lubricum) i.omnē pctm (discedat.s.a nobis.

Aurora iam spargit polū:
Terris dies illabitur,
Lucis resultat spiculum,
Discedat omne lubricum,

¶Phātasma).i phātasia vl' deceptio (noctis).i.diaboli (decidat).i.cadat vel ruat (reat9).i. culpa mentis (subruat).i.cadat a nobis (et qcqd horridū).i.deformæ culpę (nox).i. diabol9 l nocturna cogitatio (attulit).s.nob' (i tenebris cadat) a nobis.

Phantasma noctis decidat:
Mentis reatus subruat,
Quicqd tenebris horridū
Nox attulit culpæ, cadat,

¶Vt mane illud vltimū).i.iudiciū futurū vel claritas.i aduētus christi, qd mane (cernui).i.inclinati (pstolamur).i. speram9 vel spectam9 (effluat).i.eueniat nobis in lucem (dum hæc).i.nox (cōcrepat).i.resonat (canore).i.cantu vel laude.

Vt mane illud vltimum,
Quod pstolamur cernui,
In lucem nobis effluat:
Dū hæc canore concrepat,

¶Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad horas vespertinas die sabbato: qua iam sol tendit ad occasum. Petit diuino lumine illustrari; hortaturq; deum omni tempore laudare.

O Lux beata trinitas,
Et principalis vnitas,
Iam sol recedit igneus,
Infunde lumen cordibus.

¶ In hoc hymno materia sumit circa qualitatem tpis die recedente, & nocte adueniente. Intendit inuocare trinum deum in psonis: & trinitatem in vnitate: vt fundat in cordibus nr̄is lumē spūssancti: vt supplices laudare mereamur Deū .s. in psperis & in aduersis: & ita cōcedat nobis trāsire diē & noctē sine pctō: & sine impedimento Sathanæ: & hoc est. (O beata trinitas), i. o Deus: (lux). s. hominum vel mundi, vel angelorum: & (vnitas principalis). i. qui habet principatum super angelos: (sol) idest Christus igneus recedit a nobis iam, & ideo (infunde lumen) idest spiritum sanctum (cordibus nostris) idest in nostris sensibus: vt illud habere mereamur.

Te mane laudum carmine,
Te deprecemur vesperi,
Te nostra supplex gloria
Per cuncta laudet sæcula.

¶ Dico infunde spm̄ scc̄tm̄: vt deprecemur te: vt adiuues nos in principio vel (mane) idest tempore matutino (laudum carmine) sero, mane, meridie, & tota die debemus laudare Deum: & orare per singulas horas: scilicet cotidie & in omnib⁹ horis: & in omni tpe. Vnde ait ppheta. Vespere et mane meridie &c, (te deprecemur vesperi). i. in fine mundi (nostra supplex). i. humilis (gloria laudet te per cuncta sæcula). i. per oia sęcula, & hoc perpetue, idest sine fine.

¶ Carmen est dimetrum iambicum magna ex parte cacometrum. Canitur aduētus tpe: itaqꝫ & incarnationis christi & vtriusqꝫ Aduentus illius mentionem facit.

C Onditor almę syderum,
Aeterna lux credētium,
Christe redemptor omniū,
Exaudi preces supplicum.

¶ Materia hui⁹ hymni est de aduentu Christi: & de incarnatione eiusdem: quia deus descēdens de cælo se exinaniuit formā serui accipiens: et humiliauit se vsqꝫ ad mortem: & qualiter egressus est de honestissima clausula virginis: tanqꝫ sponsus de thalamo suo: cui spōte oia obediūt. s. cęlestia: terrestria & infernalia. Intendit etiā rogare deum vt p hāc incarnationem nr̄as preces exaudire dignet, & a sagitta diaboli liberare. O (cōditor alme) q es cōpositor (syderū). i. stellarꝫ: o (æterna lux credētiū). i. christianorū fideliū: o (xp̄e redēptor oīm) hoim. s. (exaudi pces supplicū). i. humiliū tibi supplicātiū.

Qui condolens interitu
Mortis perire sæculum,
Saluasti mūdum lāguidū,
Donans reis remedium.

¶ Qui cōdolēs). i. nobiscū dolēs vel cōpatiēs (sclm̄). i. sclares (perire interitu mortis). i. pœna infernali (saluasti). i. liberasti de ptāte Diaboli (mūdū lāguidū). i. lāguētē in peccatis (donās remediū). i. redēptionem tui sanguinis (reis). i. peccatoribus.

Vergente mundi vespere
Vti sponsus de thalamo
Egressus honestissima
Virginis matris clausula.

¶Vergente mundi vespe).i. appropinquãte vel declinãte fine mũdi, & sic egressus supple (vti) pro sicut (spõsus egredit de thalamo (egressus inquam (de honestissima) idest castissima (clausula) idest claustro virgininis Mariæ matris tuæ.

Cuius forti potentiæ
Genu curuantur omnia
Cælestia, terrestria,
Nutu fatentur subdita.

¶Et ideo quia egressus es: vel quia saluasti mũdũ (forti potẽtiæ cui9) idest christi oĩa curuanť genu).i. laudãdo ipsum (cælestia).i. angeli (terrestria (.i. hoĩes (fateť subdita) .i. cõfiteně illi subiecta esse (nutu).i. spõte .s. ad tuã voluntatẽ, & quia obediũt nostro saluatori: & omnia clamãt. Deus me fecit, ideo te deprecamur.

Te deprecamur agie/
Venture iudex sæculi/
Conserua nos in tempore
Hostis a telo perfidi.

¶Ergo qa ita est: deprecamur te (o agie).i. sancte christe (vẽture iudex sæculi).i. ad iudiciũ (cõserua nos in tempore).i. in hac vita (a telo hostis perfidi) idest a suggestione Diaboli: quæ sagitta dicitur.

Laus, honor, virtus gloria
Deo patri, & filio,
Sancto simul paracleto:
In sempiterna sęcula. amẽ.

¶Et quia deus misit filiũ suum christum vt nos redimeret: referam9 gratias ei, laus honor, virt9: gloria: deo patri & filio: sctõ simul (paracleto) .i. aduocato (in sempiterna sæcula) idest sine fine. Amen.

¶Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur tpe aduentus christi, itaq; cõmemorata illius ęterna generatiõe primi aduẽtus. in quo carnem assumpsit, & secundi (quo venturus est) meminit.

VErbũ supernum pdiẽs/
A patre olim exiens:
Qui natus orbi subuenis
Cursu decliui temporis.

¶Iste hymn9 agit de supradicta materia: et cõtinuaẽ supiori: ita christ9 egress9 est de vtero virginali: vti spõsus de thalamo suo, & ideo oĩa ei humiliant: et nõ est mirũ: qa ipse descẽdit de pře.i. de cælo, & hæc est respõsio cõtra hęreticos, q dicebãt christũ venisse: sed nõ de pře: qb9 rñdendũ est. O supnũ v̄bũ (.i. Dei fili9 (pdiẽs).i. manifestãs te ineffabiliter a pře (olim exiẽs) qñ incarnat9 es, q de mře nat9 (subuenis).i. succurris orbi .s. pdito (cursu).i. plenitudine tpis (decliui).i. pni vel declinati ad finẽ sicli.

Illumina nunc pectora:
Tuoq; amore concrema.
Audito vt præconio.
Sint pulsa tandem lubrica.

¶Et tu qui talis es (illumina nũc) in pñsenti tuo lumine nřa pectora: et (cõcrema).i. accende (tuo amore).i. tua grã: vt (audito preconio).i. prædicatiõe apostolorũ: vl' audito pconio) .s. pphetarũ (lubrica).i. peccata (sint pulsa) a nostris cordibus (tandẽ).i. in fine separatiõis corporis et animæ

Iudexq; cum post aderis,
Rimari facta pectoris:
Reddens vicē pro abditis:
Iustisq; regnum pro bonis.

¶Et o tu supernum verbum).i.o filidei (cum aderis).i. affueris vel ad ueneris iudex (post).i. in fine mundi (rimari) idest experiri vel inquirere (facta pectoris).i. pctā cogitationū: & sis (reddēs vicem).i. remunerationē (pro abditis).i. ꝑ occultis peccatis (& iustis).i sanctis (regnū) .s.æternum (pro bonis).s.operib9, quæ in præsenti sæculo operati sunt.

Non demum arctemur malis
Pro qualitate criminis,
Sed cum beatis compotes
Simus perenne cælibes,

¶Et non arctemur) idest nō cōstringamur (demum) idest ad vltimum malum (ꝑ qualitate criminis).i.ꝑ magnitudine vel cumulo peccatorū (sed simus compotes) idest simul potentes simus (cum beatis).i. sctis (perenne) idest perpetualiter (vel perennes) idest habitatores cælorū (cælibes) idest cælestem vitam ducentes. Cælebs enim dicitur: qui nunquam vxorem duxit, vel qui eam amisit, vel quæ non habet maritū. Cælebs autore Hieronymo dictus est, quod cælo dignam vitam agat: qualia sunt numina cælestia: quæ absq; coniuge sunt.

¶Carmen est dimetrum iambicum ex parte cacometrum. Canitur aduentus christi tempore. Et facit mentionem vtriusq; aduentus, sicut in superioribus hymnis factum est.

Vox ecce clara intonat:
Obscura quæq; icrepat:
Pellantur eminus somnia;
Christus ab ethere ꝑmicat.

¶Materia hui9 hymni est: qd' in supradicto hymno. Dictū est supius: ꝙ Christ9 venit olim a pre:qa (ecce vox).i.prædicatio Christi intonat (ecce clara vox).i. Ioannes cælestis (intonat).i.terribiliter prædicat de nube carnis pœnitētiā (& increpat q̄q; obscura) i.oīa vitia vel pctā, & ideo (oīa somnia).i.vana et multa pctā (pellanť eminus).i.lōge qa (christus iam ꝑmicat).i.fulget (ab æthere).i.de cælo vel a diuina scriptura. ANTONIVS. Christ9 ab æthere promicat Legendū est ab æthra, ex ratione carminis: cum præsertim æther & æthra idem prope significant: æthra eñ pro æther ponitur, vt multa. Vergi. neq; Lucidus æthra sydera polus. Auienus in Aratro. Excelsam reserat dux Iupiter æthrā. Flaccus, Iouis armiger æthra aduenit. Ennius, Flammeam per æthram alte feruidam ferri facem Lucretius: videatur surgere in æthram.

Mens iam resurgat torpida,
Quæ sorde extat saucia:
Sydus refulget iam nouū,
Vt tollat omne noxium.

¶Et ideo (mēs nr̄a torpida).i pigra (resurgat).s. a vitijs: q̄ mens (extat saucia).i.manet vulnerata (sorde).i. pctō, bene dicit:ꝙ surgat mēs (quia sydus).i.christus (refulget per spiritum sanctum (nouum).i. de virgine natum (vt tollat) idest remoueat à nobis (omne noxium) idest omne peccatum.

Esursum agnus mittitur,
Laxare gratis debitum.
Omnes pro indulgentia
Vocē demus cū lachrymis.

Secundo vt cum fulserit,
Mundūq; horror cinxerit,
Non pro reatu puniat,
Sed pius tunc nos ꝓtegat.

¶Agnus) idest dei filius (mittitur e sursum) idest de cęlis (laxare).i.cōdonare (debitū) idest originale peccatum, vel pœnas pctī (gratis).i.dono: vel spōte sua: & sine aliqua remuneratiōe: & ideo oēs (dem⁹ vocē cū lachrymis).i. cōfessionē pctōrū (ꝓ indulgētia).i. ꝓ remissione pctōrū. ¶Benedico demus vocē cū lachrymis (vt cū ille).s. agnus (fulserit).i. fulgens aduenerit (secundo).s. aduētu.i. in iudicio: & (horror).i. pauor illius (cinxerit).i.circūdederit (mūdum) idest mundanos (nos non puniat).i.non damnet (pro reatu) idest pro peccato (sed pius) idest christus propicius nobis (nos tunc protegat) idest defendat a potestate diaboli.

¶Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad horas diurnas tempore natalis Christi. In quo duplicis ortus eius mentionem facit in tempore a matre, æternaliter a patre.

VEni redēptor gentium,
Ostende partū virginis,
Miretur omne sæculum:
Talis decet partus deum.

¶Materia huius hymni est inuocatio ad deū: vt veniat ostēdere partū virginis: sed nō ex virili semine: sed diuino spū cooperante esse factum: & qualiter egressus est a prē: & regress⁹ ad prem, & qualiter est æqualis prī: & loquit̄ de præsenti: quasi de futuro. Vel possumus dicere scđm literā. Veni redēptor gētiū) .i.ostende te illis qui in mūdo habuerūt noticiā tui, hoc est veni redēptor O (christe redēptor gentiū) gētilium vel iudæorum (veni in mentibus nostris: & (ostende partum virginis).s. Mariæ, & ideo (omne sęculum).i.sęculares (miretur).i.mirentur, quia (talis partus decet deū) de spiritu sancto & Maria virgine permanente.

Non ex virili semine,
Sed mystico spiramine:
Verbum dei factum caro,
Fructusq; ventris floruit.

¶Vere talis partus decet deū: quia non ex virili semine (sed mystico spiramine).i.secreto & sctō (verbū dei).i. filius dei (factum est caro).i. homo: & (fructus ventris) Mariæ (floruit) sicut flos creuit. Vnde Maria virga est: filius eius flos.

Aluus tumescit virginis:
Claustra pudoris ꝑmanent,
Vexilla virtutum micant,
Versatur in templo deus.

¶Et ecce aluus virginis) idest vēter Mariæ (tumescit).i.crescit, & tamē (claustra pudoris).i. virginitatis (permanent).s.integra: quia virginitas nō est violata & (vexilla) sup.

ple omniū virtutū.i.miracula (micant).i.fulgent, vel virtutum quarum Deus est vexillū.i.custos, & ideo (Deus versatur in tēplo) quia recept9 est a Symeone, vel (versatur in templo) idest in aluo Mariæ virginis.

Procedens de thalamo suo
Pudoris aula regia
Geminæ gigas substātiæ,
Alacris vt currat viam.

¶ Christus pcedēs de thalamo suo) idest de vtero virginis: quia illa fuit illi lectus castitatis.s. (de regia aula pudoris).i.de palacio regali existēs (gigas geminę substātię).i. diuinitatis & humanitatis: quia deus est et homo. Gigas dicitur eo: q insepa rabilis & irreuocabilis ad vitam huius mūdi occurrit nobis. Vnde Dauid. Exultauit vt gigas ad currendam viam suam: &c, (vt alacris currat viam) idest de hoc mundo transeat ad patrem.

Egressus eius a patre,
Regressus eius ad patrem,
Excursus vsq ad inferos,
Recursus ad sedem dei.

¶ Egressus eius a pre).s. qn descēdit in vterū virginis, regressus eius ad prem s.qn redijt in cęlū: vn Dauid, A summo cęlo egressio ei9: et occursus eius vsq ad summū eius. Et ipse ait in euangelio. Ego veni a patre in mundū: iterum relinquo mūdū: & vado ad prem (excursus vsq ad infe ros).i.qn descendit ad inferos (recursus ad sedē Dei).i.ad dexterā pris.

Aequalis æterno patri:
Carnis trophęo accingere.
Infirma nostri corporis
Virtute firmans perpetim,

¶ Et o tu christe (æqualis æterno patri) scdm diuinitatē (accingere trophęo).i victoria carnis).s.induere carnē: quia p carnē triūphauit sup diabolū, tu dico (firmās).i.roborās (ppetim).i.penni virtute (ifirma).i. vitia, fragilitatesq nri corpis et aię.

Pręsepe iam fulget tuum,
Lumenq nox spirat nouū,
Qd' nulla nox interpolet,
Fideq iugi luceat.

¶ Vere pcedis de thalamo: o tu christe: (iā pśepe tuū).i.ecclia (iā fulget).s.virtutibus (& nox spirat).i. emittit (nouū lumē).i.natū sine pcō (qd).s.lumē, nulla nox).i. obscuritas hęreticorū, quia hęretici dicunt te nō accepisse carnē (interpolet).i. immutet vel obscuret: & luceat lumē tuū (iugi fide).i. assidua virtute.

¶ Carmen est dimetrum iambicum cacometrum. Canitur ad horas diuinas tempore natalis Christi. Facit mentionem vtriusque ortus Christi, sicut in superiori hymno factum est.

CHriste redēptor gētium,
Ex parte patris vnice,
Solus ante principium
Natus ineffabiliter,

¶ Materia huius hymni est inuocatio: quā facimus ad christū: vt sicut dignat9 est accipe carnē humanā: & illā sibi vnire: ita pces nras exaudire dignet: & nos a pctis liberare. O christe redēptor gētiū vī oim, quia

oēs gētes redemisti tuo sanguine, & (o tu vnice).i.o tu vnigenite (pris) ex pre pcedēs, tu dico (sol9 nat9 ineffabilr) scdm diuinitatē. Vn ait scriptura. Gnationē ei9 qs enarrabit: (āte pricipiū).i.āte mūdi cōstitutionē

¶ O christe (tu es lumē & splendor pris) quia per te pr innotuit mūdo (tu es pennis).i. perpetua spes oim (intēde).i.exaudi (pces) quas famuli tui fundūt p orbē).i.p oēs gētes q p vniuersū orbē orāt assidue apd te.

Tu lumen, tu splendor patris,
Tu spes perrennis omniū
Intende, quas fundunt pces
Tui per orbem famuli.

¶ Dico: q debes ad pces nras intēdere: quia assumpsisti hūanā carnē. O autor nre salutis).i.redēptiōis (memēto).i.recordare q sūpseris (quōdā).i.in tpe (formā).i. similitudinē nri corpis (ex virgine illibata).i.intacta: quia ante partū & post partū & in partu virgo permansit.

Memento salutis autor:
Q d' nri quondā corporis
Ex illibata virgine
Nascēdo formā sumpseris.

¶ Præsens dies).i. natiuitatis testat (sic).i.ita (currēs p anni circulū).i. p vnū quēq annū: quia tu solus aduencris existens salus mūdi (a sede patris).i.veniens de cælo, & operatus es salutem in medio terræ.

Sic præsens testatur dies
Currens per anni circulū:
Quod solus a sede patris
Mundi salus adueneris.

¶ Hunc).i.diem: vel autorē (cælū).i. cælestes vel stellæ. per cælum stella: q apparuit Magis.i. tribus regibus vel angeli intelligunt: qui pastorib9 cū nimio gaudio dixerunt Glia in excelsis deo. Et per mare tyrāni. vel quia mare se præbuit calcabile ipsi Deo (terra).i.terrena potestas vel pastores (hunc mare) quia Magi nauigio venerūt: & (omne qd' in eis est) .s. in cælo & in terra (laudat hunc autorem).i.Deum: vel prem (tui aduētus) omne dico (exultans cum cantico) idest hymno.

Hunc cælū, terra hunc, mare
Hunc, omne quod in eis est,
Autorem aduentus tui
Laudat, exultans cantico.

¶ Et non solum terra & mare laudant te: sed etiam nos (quoq).i.similiter: qui sumus redēpti tuo sancto sanguine (concinimus).i.canimus (nouum hymnum) idest nouā laudem (ob diem) idest propter diē natalis tui.

Nos quoq, qui sancto tuo
Redempti sum9 sanguine,
Ob diem natalis tui
Hymnum nouū concimus.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad horas diurnas tempore natalis Christi. Commemorat quemadmodum Christus sumpto homine natus est ex Maria virgine. Hymnus est Sedulij per ordinem alphabeti incipiēs tetrasticha ab.a. vsq ad g. literam.

A Solis ortus cardine
Ad vsq; terræ limitem
Christũ canamus principẽ,
Natum Maria virgine.

¶In hoc hymno agitur de incarnatione dñi: & de natiuitate, quomodo puerpera enixa est Christũ: qui nõ horruit stabulum & præsepe, & sic cõtinuatur superiori, dixit q cælũ terra mare & ome: qđ in eis est: laudat eum principem. & vere: quia ab ortu solis vsq; ad occasum vniuersus orbis (canit deum).i. laudat, vel aliter dico: q eius præsepe iã fulget nouo lumine, & ideo canamus ipsum natum de Maria virgine principẽ mundi: a solis ortu vsq; ad occasum. A solis ortus cardine).i. ab origine mundi, vel (solis) scilicet ab oriente solis (vsq; ad limitem terræ).i. vsq; ad occidentem (canamus).i. laudemus (Christum) Deum .s. & principẽ Christũ dico (natũ de Maria Virgine) vel (natũ).i. filiũ Mariæ virginis.

Beatus autor sæculi
Seruile corpus induit,
Vt carne carnem liberans
Ne perderet, quos cõdidit.

¶Bene dico: q debem9 laudare deũ: quia (beatus autor).i. factor sæculi (induit).i. assumpsit (seruile corpus).i. formam serui & cõditor carnis nr̃e: liberãs carnẽ nostram carne sua: quia formã hoĩs assumẽdo, carnẽ nr̃am liberauit, & quare (ne pderet) hoĩes (quos cõdidit).i. creauit.

Castæ parentis viscera
Cælestis intrat gratia:
Venter puellę baiulat
Secreta, quæ non nouerat.

¶Et vere induit: quia (gr̃a cælestis) idest ipse christus (intrat viscera castæ parẽtis).i. matris, & sic (venter puellæ baiulat) idest portat (secreta) scilicet cælestia (quæ non nouerat).s. ante conceptionem.

Domus pudici pectoris
Templum repente fit Dei:
Intacta nesciens virum
Verbo concepit filium.

¶Et vere baiulat secreta: q̃ nõ nouerat: qa (domus).i. aluus (pectoris) .s. Mariæ (pudici).i. casti (fit tẽplũ Dei).i. domus Dei (repente).i. cito. domus dico (intacta nesciẽs virũ) p carnis cõmixtionẽ (cõcepit).i. portauit (filiũ).i. christũ, & hoc (verbo operãte).i. virtute spũs sancti, vel (verbo).i. post uerbũ, qđ Gabriel prędixerat ipsum nasciturum. Vnde dicit. Ecce cõcipies & paries filiũ. &c.

Enixa est puerpera,
Quem Gabriel p̃dixerat:
Quẽ matris aluo gestiens
Clausus Ioannes senserat.

¶Dico q cõcepit: & vere, qa (puerpera).i. Maria pariẽs puerũ (enixa est).i. pepit filiũ (quẽ Gabriel p̃dixerat).s. nasciturũ, quẽ Ioãnes clausus (aluo mr̃is).s. Elisabeth (senserat) .i. cognouerat (gestiẽs).i. gaudens.

Fœno iacere pertulit,
Pręsepe non abhorruit:
Paruoq; lacte pastus est,
Per quem nec ales esurit.

¶Ideo ptulit: vl̃ patit fœnũ & ipse puer.i. christ9 (pertulit).i. pass9 est iacere vl̃ poni fœno p̃sepis, etiam (nõ abhorruit).i. nõ refutauit vel repudiauit (præsepe).i. stabulũ (q;) p & (past9 est).i. nutrit9 est (paruo lacte) .s. virginis (per quem).s. christũ (ales).i. nutrix Maria: a qua nutriebatur ipse christus (non esurit).i. non patitur famen.

¶ADDITIO.(Per quem nec ales esurit) idest ipsa auis saturatur, ille nanq; dat auibus cibum iuxta illud Matthæi cap.vi. Respicite volatilia cæli: q̄ non serunt: neq; metunt: neq; congregant in horrea: & Pater vester cælestis pascit illa. Ales em̄ dicitur ab alis gerendis, sicut volucris omne volatile, Lucretius. Alituum porro genus alis omne videmus fidere. Aliq̄n ales ponit̄ pro quacunq; re veloci: vt sagitta & alite planta. ¶Ales p̄terea communis generis est: sed quotiescunq; genere fœminino dicitur ales: malum portendit auguriū: vt Horatius, Mala soluta nauis exit alite. Papinius: & te mala ꝑtinus ales, Qua redeo. Masculino autē bonū. Vergi. fuluus Iouis ales in æthra. Iungitur quoq; genere neutro, Sidon. Iacet hic simul alite telo, idest veloci.

Gaudet chorus cælestium,
Et angeli canunt deo,
Palamq; fit pastoribus
Pastor creator omnium.

¶Et quia natus est (chorus) idest societas (cælestiū) idest spirituū gaudet (& angeli) idest throni & dominatiões, principatus, & potestates: & sic de cæteris (canunt Deo) scilicet gloria: & (pastor).i. creator omnium (fit palam) idest notus: & natiuitas sua fit cognita & nūtiata pastoribus iuxta turrim Abnam: iuxta quem locum pastores pro consuetudine aderant: & erat illa planicies apta pastoribus illius regionis.

¶Carmen est, quale illud Nocte surgētes. Canitur in festo Epiphanię domini. Narrat quo pacto Magi cū tribus muneribus venerunt ab oriente quæsitum saluatorem nostrum.

NVntium vobis fero de supernis,
Natus est christus dominator orbis
In Bethleem Iudæ, sic enim propheta
Dixerat ante.

¶Materia huius hymni est præparatio gaudij de natiuitate Christi redemptoris, & gaudium annūtiatum est nobis per angelum apparentem & Pastoribus in via dicentem. Annuntio vobis gaudium magnum &c. Cuius natiuitatem hæc signa & miracula secuta sunt: scilicet stella apparuit magis quærentibus: quæ duxit eos præuia vsq; ad ipsum. In cuius natiuitate Herodes: & quilibet malus cōfunditur: vel doctrina mala, et perniciositas siue malitia temporis eo nascente cessauerunt, idest idolorum cultura: & sacrificia vana seditiones & bella: quia in natiuitate Christi pax fuit per vniuersum orbem, & vox angeli loquentis: fero) idest affero nuntium vobis (de supernis) idest de cælo, Christus dico (dominator orbis) filius Dei (natus est in Bethleē Iudæ) idest in ciuitate illa: quę sorte accidit tribui Iudæ (enim) pro quia: quia propheta (dixerat) idest prophetauerat (sic) idest futurū esse ante.

¶Chorus

Hunc canit lætus chorus angelorum:
Stella declarat: veniunt eoi
Principes, dignum celebrare cultũ.
Mystica dona.

¶ Chorus angelorum canit (hunc) .s. christum. chorus dico (lætus) .i. exultans & laudãs deũ (stella) q̃ duxit magos .i. sapientes (declarat) .i. manifestat eis saluatorem (eoi) i. orientales (principes) .i. reges (veniunt celebrare) .i. honorare deum .s. dignum cultum & offerre illi (mystica dona) .i. in sacrificio secreta. Mystica namq; dicebãt: quæ fiebãt in arcanis deorũ sacris.

Thus deo, myrrhã trocletẽ humãdo,
Bracteas regi chryseas decenti,
Dum colunt vnũ meminere trino
Tres dare terna.

¶ Isti tres reges (meminere) idest in memoria habuerunt afferre tria munera .s. aurum thus & myrrham. Et (meminere dare) i afferre deo thꝰ & myrrhã (trocletem) idest rotundam. Myrrha quoq; arbor est ita dicta a loco vbi nascitur: & habet aureum colorem. & declinatur hæc trocletis. huius. tis. (humãdo) quia mortalis erat, & (meminere) .s. deo offerre (bracteas chryseas idest laminas aureas: quia chryseos. a. õ. græce: idem est qđ aureũ latine, siue qđ totum ex auro est: chrysos enĩ aurum interpretatur regi decenti) idest christo (dũ colunt) idest venerantur (vnũ) .s. deum & meminere dare terna munera illi (trino) .i trinitati. quia vnum sunt pater & filius & spiritussanctꝰ.

Additio. Myrrhã trocletẽ) .i fluentem a trocheo siue trochazo verbo græco: quod est curro vel fluo. Myrrha enim fluida est: iuxta illud. Myrrha gutta & casia. &c.

Gloriã trinę monadi canamus
Cũ deo, diuę genitęq; proli,
Flaminĩ sctõ ab vtroq; fuso
Corde fideli.

¶ (Gloriã canamꝰ monadi) .i. vnitati trinę cum deo et spiritu sctõ fuso ab vtroq;: vel (trinę monadi) .i. deo: qui est trinꝰ in personis: & vnꝰ in essentia, dr̃ hęc monas huius, dis, & canamꝰ (ꝓli diuæ) .i. genitę a pr̃e cũ deo pr̃e. & non tm̃ canamus pr̃i: sed etiam (flamini) idest spiritui sancto (fuso idest prodeunti ab vtroq;.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur in festo Epiphaniæ. hoc est apparitionis dñi: & narrat queadmodũ Magi stella duce venerunt in Bethleem. præterea miraculum in nuptijs factum. Hymnus Sedulij per ordinem alphabeti continens tetrastica ab, h, litera vsq; ad. n. sed intermisit K. & m. literas.

Hostis herodes impie
Christũ venire qd times,
Non arripit mortalia,
Qui regna dat cælestia.

¶ Materia huius hymni est cõclamatio: quam facimus cõtra Herodem: q audita natiuitate christi, amittere regnũ timuit, ideoq; multos pueros interfecit. Intentio autoris est tractare de trib9 miraculis circa ...

¶ Intentio huius hymni est: q autor vult ostendere hoc: q. pphetæ de Christo nūciauerunt: in genitrice dei Maria esse cōpletum: ostēdit similiter: qualiter claustrum Mariæ baiulat Christum. Et nota q Deus fecit hoīem: & posuit eum in paradiso terrestri: & pcepit ei ne comederet de ligno vitæ, idest de pomo qd' erat in medio paradisi: sed diabolo suadēte Euæ: & Eua postmodū Adæ similiter suadēte: ambo comedētes & sic diabolo placētes: mortaliter peccauerūt: & post pctm tātæ corruptionis de paradiso statim a dño eiecti, se nudos esse cognouerūt. Vidēs ergo De9: q aliter nō posset redimere gen9 humanū: nisi per fœminā: in vterum virginis filiū suū destinauit, & incarnari voluit: per quē sumus redempti: & a pctō liberati. Vnde grates reddere tenemur. Dictum est superius: q maris stella Maria est mr Dei, & etiā quem cælū & terra capere non poterāt: tñ claustrum Mariæ eum baiulat. Cōstrue (claustrū) idest vēter beatæ Mariæ (baiulat) illum Deū: quē (regentē trinā machinam) mundi scilicet: cælum: terrā. mare, vel (machinā) .i. aīæ cōcupiscibilitatē: rationabilitatē: sensualitatē (quē) scilicet christū (terra) idest boni (pōthus) idest mali (æthera) .i. cælestes (colunt) .i. honorāt (adorāt) .i. cōmendant (pdicāt) idest nūciant.

O Quē terra, pōth9, æthera
Colūt, adorant, pdicant
Trinam regentē machinā,
Claustrum Mariæ baiulat.

¶ Dico q cælū (.i. cælestes (terra) idest terreni: & oīa cælestia siue terrestria laudāt) idest adorāt illū: quē cælum et terra capere nō poterāt: et vere quia (viscera puellæ) .i. beatæ Mariæ (perfusa) .i. repleta (gratia cæli) .i. rore cælesti (gestāt) christum (cui) s. christo (luna) .i. variatio lunæ (sol) in cursu suo (& oīa deseruiūt) .i. famulātur (per tpa) .i. tēporaliter.

Cui luna, sol, & omnia
Deseruiunt per tempora,
Perfusa cæli gratia
Gestant puellæ viscera.

¶ Et quia tulit christū: possum9 dicere: q est (btā Mater munere) .i. donis filij (sub arca) .i. circūdatiōe & secreto (vētris cui9) .s. mrīs (supn9 artifex) .i. cælestis creator (clausus est) ille dico (cōtinēs mūdū) .i. vniuersitatem omnium rerum (pugillo) idest in dispositione.

Beata mater munere,
Cuius supernus artifex
Mundū pugillo continēs,
Vētris sub arca clausus est.

¶ Et qa supn9 artifex claus9 est sub pectore virginis Mariæ, possum9 dicere: q virgo Maria sit (btā nuncio celi) .i. āgelica salutatiōe, Maria dico (fœcūda) .i. fertilis spū sctō (p aluū cui9 .s. Mariæ) fusus est (.i. missus: & nat9 est de virgine Maria desiderat9 .s. christus (gētib9) .i. a iudæis.

Beata cæli nuncio,
Fœcunda sancto spiritu,
Desideratus gentibus,
Cuius per aluum fusus est.

¶ Carmē est, quale illud Primo dierū. Canit ad laudes matutinas diebus festis diuæ Mariæ. Eius laudi attribuit q deū lactauit, & per eam recepimus, qd' per Euam amisimus.

O Gloriosa domina
Excelsa supra sydera,
Qui te creauit prouide,
Lactasti sacro vbere.

¶ Materia huius hymni est: q Maria peperit saluatorem: & quia De9 contulit ei tantam grãm: q peperit saluotorẽ, facit autor apostrophã.i: conuersionem sermonis: quia Deus contulit ei tantam gratiam: q peperit saluatorem, conuertit sermonem suum ad ipsam ostẽdo eam esse gloriosam: dicens. O gloriosa domina excelsa supra sydera) idest o sponsa dñi Maria (excelsa) idest alta (supra sydera).i. in summo cælo: vbi non est aliqua vis vẽtorũ (tu lactasti sacro vbere) illũ.s. (qui te creauit ꝓuide) idest sua sapientia. ¶ ANTO. O gloriosa dña, legendum est fœmina, non dña: non solum ex ratiõe carminis: sed etiam ex lectiõe antiqua: vt in prædicta præfatione annotatur. IDEM. Lactasti sacro vbere. Legendum quoq est. Tu lactas sacro vbere ex eadem ratione carminis.

Quod Eua tristis abstulit:
Tu reddis almo germine:
Intrent vt astra flebiles:
Cæli fenestra facta es.

¶ Tu reddis) idest restitutuis (almo germine).i. sancto filio tuo illud.s. paradisum (quod Eua tristis) idest misera (abstulit).s. a nobis, & (es facta fenestra cæli).i. Christi (vt flebiles) idest flentes peccata sua (intrẽt astra) idest cælos.

Tu regis altiianua:
Et porta lucis fulgida:
Vitam datã per virginem
Gẽtes redemptæ plaudite.

¶ Dico: q homines flentes sua peccata intrent cælos, & vere: quia (facta es ianua).i. ostiũ alti regis (fulgida porta).i. splendida (lucis).i. christi & o (gentes redemptæ) s. a Christo (plaudite) idest gaudete (vitam esse datam per virginem) scilicet Mariam virginem Dei matrem.

¶ Carmen est, quale illud Nocte surgentes. Canitur in festo hypopantes hoc est Præsentationis siue Purificationis diuæ Mariæ. Cuius auxilium atq fauorem implorat.

QVod chorus vatũ venerãdus olim
Spiritu sancto cecinit repletus,
In Dei factum genitrice constat
Esse Maria.

¶ In hoc hymno agit autor de natiuitate Christi: & qualiter debet esse completum id in Maria: quod prophetæ nuntiauerũt: q concepit: & peperit filium: & Simeon gauisus suscepit eum in templo. Dicimus ergo quod prophetæ senserunt de aduentu & de natiuitate Christi. Esaias enim dicit. In medio duum animalium cognosceris .i. inter bouem & asinum: & alibi. Egredieť virga de radice iesse. Et Abbacuc sentiẽs de Christo similiter ait. In medium duũ animaliũ. &c. Multi ꝓphetę annũtiauerũt:

& ꝓphetarunt de Christo, hoc totum completum est in Maria, quia natus: baptizatus: crucifixus: & in templo præsentatus: & a iusto Simeone: & ab Anna vidua susceptus, vnde a personis illis: q̄ dn̄o obuiauerūt: dictum est festum illud: in quo hymnus iste cantatur, hypopanti dn̄i. i. obuiatio. Construe. Quod chorus vatum). i. exercitus prophetarum: scilicet Dauid & aliorum, chorus dico venerandus (cecinit). i. prophetauit (olim repletus). i. adimpletus spiritu sancto (constat). i. manifestū est (esse factum). i. completum in Maria genitrice Dei.

¶Et vere cōstat esse factū quia. s. beata v̄go (gessit dn̄m). i. Chr̄m deū cæli & terrę: & virgo. i. Maria (pepit). s. illū (quē gessit) vel concepit). i. portauit (atq;) pro & (meruit inuiolata manere). i. mansit incorrupta post partum.

Hæc deū cœli dominumq; terræ
Virgo, quē gessit, pepitq; virgo.
Atq; post partū meruit manere
Inuiolata:

¶(Quē). s. chr̄m (Symeō iust9 et senex). i. Symeō ānosus sacerdos (sumpsit). i. suscepit) in vlnis). i. in brachijs suis (in domo). i. in tē plo dn̄i (gauisus). i. lætus (videre suo proprio lūine qd̄ optauit). s. chr̄m (qd̄ optauit) ꝑ multa tp̄a: vl' si text9 habeat (ob hoc optatū ꝓprio videre lumine christū) Cōstrue sic, ob hoc ergo q̄ videret ꝓprio lūine. s. oclis carnalib9 chr̄m optatū: quē diu: āteq; moreref: videre desiderauit.

Quē senex iustus Simeō ī vlnis
In domo sumpsit dn̄i gauisus:
Hoc qd' optauit ꝓprio videre
Lumine christum.

¶O tu (genitrix). i. mr̄ (ęterni regis). s. chr̄i: qui caret prīcipio & fine (petim9 te faueto). i. cōcede (votis). i. p̄cib9 (p̄cātū). i. famľorū (libēs). i. libenter (q;). p & (tu renitēs). i. splēdens (petisti). i. accepisti vel accessisti (clara regna olympi celsi). i. alti cæli, vel sic: & (clara & renitens petisti). i. accepisti regna cæli olympi.

Tu libēs votis petim9 precantū/
Regis ęterni genitrix faueto,
Clara, quæ celsi renitēs olympi;
Regna petisti.

¶Dec9 & ptās sit deo nr̄o (ꝑpes salus) vľ laus. i. perpetua gl'ia sit illi: & (pennis honor). s. sit illi. i. deo nr̄o (q̄ residet i summa arce poli). i. in altitudine cæli (trin9) in p̄sonis: & (vn9) in substantia.

Sit deo nostro decus & potestas;
Sit et laus ꝑpes: sit honor pēnis;
Qui poli sūma residet in arce
Trinus & vnus.

¶Carmen est asclepiadeum constans spondeo, duobus coriambis & phyrrhichio: sed deficit vna syllaba: quia cathalecticon est. Canitur in transitu beatæ Mariæ.

¶Materia hui9 hymni ē duplex cōmēdatio ipsi9 Mariæ tā a gñe: q; a meritis. Cōmēdatio a gñe ē: quia ipsa ē de regia stirpe. s. Dauid. Cōmēdatio a meritis est: qa

O Quā gl'ifica luce coruscās
Stirpis Dauiticę regia ꝓles
Sublimis residēs virgo Maria
Supra cæligenas ætheris oēs.

ipsa peperit chr̄m saluatorem nr̄m. Canit̄ hymnus iste in trāsitu btę Ma rię: qualiter trāsiuit de hoc mūdo ad p̄rem, vel si mauis dicere: qualiter in assumptiōe sp̄us eā assumpsit. Vtrū assumpta fuerit cū corpore: an sine corpore dubitat̄. Sed meli⁹ est: vt eā credam⁹ assumptā cū corpore. O regia ꝓles stirpis. Dauiticę, o Maria q̄ es ramus ipsi⁹ dauid. Ipse em̄ fuit q̄rcus a qua rami ꝓcedūt: & tu es ramus, & stirps: & ꝓles: q̄ ponunt̄ pro eodē: sed nō idē significāt, est em̄ ꝓles qđ aliūde habet initiū. Stirps idē est: q̄ trūc⁹, a quo ram⁹ velut a p̄re filius ꝓcedit. O q̄s). i. q̄stū (glĩfica luce). i. glĩosa (coruscās). i. splēdida parens: o virgo Maria tu dico (sublimis). i. in sublimi. s. cælo: tu es (residēs). i. sedēs (supra oēs ętheris cęligenas). i. sup oēs āgelos gēitos ī cęlo: quia in cęlo fuerūt creati āgeli a deo.

Tu cū virgineo mater honore
Angelorū dn̄o pectoris aulam
Sacris visceribus casta parasti,
Natus hinc de⁹ ex corpe christ⁹.

¶ O Maria mr̄ (cū virgineo honore) hoc ē existēs mr̄ & virgo: tu virgo inq̄ casta, parasti aulā pectoris tui dn̄o: & quia parasti viscera tā mūdata: ideo (hinc). i. ex illis viscerib⁹) natus est christus Deus). i. dignatus est nasci (corpore). i. quantum ad corpus, quia humanitatem sumpsit in te.

Quē cūct⁹ venerās orbis adorat:
Cuinūc rite genu flectit̄ omne,
A quo nos petimus (te veniēte
Abiectis tenebris) gaudia lucis.

¶ Quē cūct⁹ venerās orbis adorat). i. quē oēs hoīes venerant̄ & adorant (cui). i. ad honorē cuius (oē genu flectit̄). i. oēs flectūt genua (a quo). s. chr̄o (nos petim⁹ te veniēte). i. itercedēte (gaudia lucis ęternę abiectis tenebris). i. peccatis remotis a nobis.

Hec largire pater luminis omnis
Natū per ꝓpriū flamine sacro,
Qui tecū nitida viuit in æthera
Regnās ac moderās scl'a cūcta.

¶ Supius fecit autor apostrophā ad beatā Mariā: sed i hoc loco ad p̄rem: vt ipse dignet̄ nobis dare q̄ pdicta sunt dicens. O pr̄ lūminis ois). i origo & factor totius claritatis (largire nobis hoc). s. gaudia: largire inq̄ (per ꝓpriū natū). i. amore filij tui: & (sacro flamine). i. amore sp̄ussancti: qui chr̄s viuit tecū (in nitida). i. mūda (ęthera). i. in cælo (regnās ac moderās secula cūcta). i. oēs gētes existētes in hoc seculo

¶ Carmen est omni lege carminis solutum, Canitur in festo beatæ virginis Agathæ.

MArtyris ecce dies Agathæ
Virginis emicat eximiæ:
Qua christus eam sibi sociat:
Et diadema duplex decorat,

¶ Prudētius, qui hūc hymnū in honorē beatæ Agathæ cōposuit: laudat deū: qui tātā cōstātiā contulit scę Agathę virgini (Ecce). i. videte dies Agathæ martyris (eximię). i. magnę virginis (emicat). i. valde splēdet (qua). s. die (christ⁹ sociat). i. cōiungit eā sibi: vel accedere facit ad se (& duplex diadema). i. duplex corona. i. martyrij & castitatis (decorat). i. honorat eam.

Stirpe decens, elegans specie:
Sed magis actibus atq; fide,
Terrea pspera nil reputãs,
Iussa dei sibi corde ligans,

¶ Decens).i.nobilis stirpe fuit:& p genie (elegãs specie).i.decus conueniens & pulchra facie (sed magis).s.pulchra (actibus atq; fide) idest operib9 fidei:illa dico (reputãs nil) p nihilo ducẽs (terrea) idest terrena (prospera) idest terrenorum prosperitatem: & (ligans) idest retinens (sibi corde) idest mente (iussa) idest præcepta Dei.

Fortior hæc trucibusq; viris
Exposuit sua mẽbra flagris,
Pectore quàm fuit valido
Torta mãmilla docet patulo.

¶ Hæc).s.Agatha (fortior viris trucibus) idest crudelibus (exposuit sua membra) idest dedit (flagris).i. verberibus & flagellis (mammilla torta) a carnificibus (docet).i. manifestat (patulo).i. aperte (q̃).i.quantum ipsa Agatha (fuit valido pectore).i.forti mente & corpore.

Deliciæ cui carcer erat,
Pastor ouẽ petr9 hãc recreat:
Inde gauisa magisq; flagrãs
Cũcta flagella cucurrit ouãs.

¶ Cui).s. Agathæ (carcer erat delitiæ).i.pro delitijs vel loco deliciarũ (pastor Petrus recreat) i. consolat̃ (hanc ouem).i. Agatham: & (inde gauisa).i.læta (& magis flagrãs).s. amore Dei (cucurrit).i.sustinuit cũcta flagella (ouans).i.gaudens.

Aethnica turba rogũ fugiẽs/
Huius & ipsa meret̃ opem:
Quos fidei titulus decorat:
His Venerẽ magis premat.

¶ Aethnica turba).i.gentilis vel pagana: q̃ iuxta æthnam habitauit (fugiens rogum) i. cõbustionẽ (ipsa).s. turba (meretur opem hu.9) idest meruit auxiliũ ipsi9 Agathæ. Deus ergo (premat magis) idest restringat (venerem) idest luxuriam (his).i. omnibus (quos titulus).i.honor vel signum fidei (decorat).i.honorat. Et nota q̧ quodam tempore æthna cepit comburere totam ciuitatẽ Cathenienſiũ, & ideo pagani venerunt ad sepulchrum sanctæ Agathæ: & acceperunt velũ & proiecerunt in ignem: & statim ignis extinctus est.

¶ ANTO. Catheniensium immo catanẽsium a Catana ciuitate Siciliç, sic enĩ per.a.in secunda ponitur a Strabone & Ptolemço. Et quo modo sit condita. Strabo.lib.vi.in descriptione Siciliæ narrat: dicẽs. Cũq; Catana Naxiorum sit ædificium: Hieron tyrannus habitatores alios induxit: Aetnãmq; appellauit: sed post illius obitum redeuntes Catanenses: vrbem recuperauerunt &c. & ab eadem Catana ciuitate Catanei populi Siciliæ dicti sunt.

Iam renidens quasi spõsa polo
Pro miseris supplica dño:
Sic tua festa celi faciat
Se celebrantibus vt faueat.

¶ Tu stella (renidens) idest splendẽs (polo).i.in cælo (quasi sponsa) scilicet Christi (supplica domino p miseris) idest pro nobis peccatoribus (vt faciat coli).i. celebrari (tua festa sic vt faueat) idest det auxiliũ celebrantibus se.

Gloria cum patre sit genito,
Spiritui proinde sacro:
Qui deus vnus est oīpotens:
Hāc memorū faciat mēorē.amē.

¶Glīa & laus sit (genito).i.filio cū patre & spū (sacro).i.sctō, ꝑinde (qui de9 vn9 ē omps, faciat hanc).s. agathā (memorē memorū).s.suorū & nrorū: qui ei9 festum & memoriam celebramus, meminerit:& nos adiuuet suis precibus.Amen.

¶Carmen est,quale illud Nocte surgentes: sed cacometrum,Canitur in festo sancti Benedicti abbatis.

CHriste sctōrū dec9, atqꝫ vt9,
Vita,et forma, via,lux,et sal9
Supplicū vota pariterqꝫ hymnū
Suscipe clemens.

¶In hoc hymno agit autor de vita et habitu scti Bndicti:et de miraculis ei9.s.de capisterio: immo scaphisterio:fracto in pueritia sua sanato:& de puero a latice tracto. Intēdit rogare deum qui est vita & lux oīm fideliū vt nra vota suscipiat,et nra pctā expellat:et fauorē suū tribuat: & grām suā cōcedat meritis scti Bndicti.O chre:tu(decus).i.honor(atqꝫ virtus sctōrū)quia per te virtuosi sunt &(vita(quia per te viuunt (& forma) quia te imitari debent, vnde dixisti.Ego sum via:veritas: & vita (via) quia per te eunt ad patrē, & (lux) quia per te illuminant (& salus (quia per te salui facti sunt,& tu qui talis es(o clemens) .i.o misericors(suscipe vota supplicum).i.supplicantium(qꝫ)pro & pariter hymnum.

Qui tuū dudum Benedictū ad te
Attrahēs,mire segregasti mūdo
Vt ꝓbra mūdi reprobare discēs,
Te sequeretur.

¶Qui attrahēs dudum).i.olim tuum Bndictū ad te,et virtuosa opa(segregasti mire).i.mirabiliter(mūdo).i.a mūdo, et quare? (vt discēs reprobare).i.cōtrahere:vl spernere (ꝓbra mundi).i. pctā mūdi & iniquitates: & sequerēt te:qa tu dixisti. Qui sequit me:nō ābulat in tenebris:sed habebit lumē vitæ,& mi r. Dicit dns.

Cuius deuotum animum pueri
Gratia præstans fidei valere:
Qua valēs mira ꝑcibus peregit
Mente fideli.

¶Deuotū animū).i.religiosum (cuius pueri).i.Bndicti (grā fidei)de qua plen9 erat sctus Bndctus(pstās valere).s posse(qua).s.grā fidei(va ēs).i.bndict9(ꝑegit mira).i.miracula: q̄ in dialogorū libro pnt inueniri (ꝑ pcibus & mēte fideli) i firma fide.

Dehinc extēdēs pedē in remotis,
Ardua scādens,cruciari malens
Corporis artus iuuenilis/ ardēs
Casto in amore.

¶De hic).i.deide(extēdēs pedē ī remotis).s locis.i.eremo(malēs) .i.magis volēs(cruciari).s.qꝫ forere art9 iuuenilis corporis: & quare?qa erat ardēs casto amore Dei(scandens)idest ascendens(ardua)idest excelsa.

Gloriã patri resonemus omnes,
Et tibi compar vtriusq; semper
Spiritus alme/deus vnus omni
Tempore sæcli.

¶ Oẽs resonemus):i. psoluamus (gl'iam).i laudẽ pr̃i:& (o alme) .i. sanct: spũs (cõpar).i.æqualis (vtriusq;).s.pr̃is & filij, tu dico (vn9 de9 oĩ tpe sæcli resonem9) .i.p soluamus(gl'iam semp).i in omnĩ tpe(tibi).i.ad honorẽ tui:

Imbuit post hinc homines btõs:
Regulis arctis animos retundi,
Et iugo semper domini polorũ
Subdere colla.

¶ Cõstrue(imbuit).i.docuit vl' ĩpleuit(post hinc).i.deide(hoies btõs).i.bonos vl' bñdictos (regulis arctis).i. strictis (retũdi) .i.refrenãri aĩos supbos:et docuit (subdere colla).i.mẽtẽ sẽp iugo (dñi polorꝝ).i.pceptis dñi celorꝝ

Ex qbus Maur9 sedul9 minister
Obsequens patri, latice leuatũ
Gurgite fontis/ puerũ retractũ
Aequore traxit.

¶ Ex quib9) s.sctis:sctũs Maur9 fuit(sedulus).i.assiduus(minister).s.scti Bñdicti(obseqns).i. obediẽs(pr̃i).i.Bñdicto(traxit puerũ).s.mersum.puerũ dico(retractũ gurgite fontis latice).i. ex aqua æquoris(leuatũ).i.existentem super planiciem aquæ.

Huius o christe meritis pcamur/
Vt arceas iram, tribuas fauorẽ,
Gratiã præstãs, veniãq; nobis:
Mitis ad omnes.

¶ O chr̃e pcamur veniã meritis eius scti Bñdicti(vt arceas).i.repellas a nob irã: & tribuas fauorẽ).i auxiliũ:pstãs grãm vtutũ et veniã pctõꝝ nob. Tu dico(mitis).i suauis respiciẽdo ad oẽs.

Præbe oramus deus alme rector;
Vt fides nostra vitijs resistat:
Atq; virtutum studijs ministra
Pectore puro.

¶ O alme deus).i.sctẽ (rector).i. gubernator (oramus).i. depcamur(pbe) s.nob(vt fides nr̃a resistat vitijs:atq; ministra studijs virtutũ pectore puro. Gl'ia pr̃i.

¶ Carmen est dimetrum iambicum cacometrum. Canitur in quadragesimali ieiunio, quod est tempus ad pœnitentiam peccatorum aptissimum.

IAm Christe sol iustitiæ
Noctis recedant tenebræ:
Nunc mentis eat cæcitas:
Virtutum & lux redeat.

¶ In hoc hymno rogat autor Deũ: vt in hoc tẽpore tribuat nobis cor pœnitens: & quos longanimitate pietas expectauit: sua benignitate ad se conuertat. O christe sol iustitię).i.splẽdor pietatis (tenebræ noctis).i.peccata nostræ mentis. s. cæcitas(eat).i.recedat(nunc).i.in hoc tempore (& lux virtutum redeat) .i.virtutes bonorum operum in nobis redeant.i.reuertantur.

Da tempus acceptabile,
Et pœnitens cor tribue:
Nos noxios transeat hoc,
Q d' benigne prerogas.

¶Da tēpus acceptabile).i. cōgtuū ad pœnitentiā: qd' ante passionē.s. in veteri testamēto nō erat: qa oculus pro oculo:& dēs prodente dabatur: modo autem non sic,& tribue nobis cor pœnitens: vt nō trāseat.i.non reddat nos noxios(hoc);i.propter hoc(quod prærogas).i.interpellas deum patrem pro nobis(benigne).i.misericorditer.

Q uiddamq; pœnitentiæ
Da ferre (licet grandium)
Maiori tuo munere:
Q d' demptio fit criminū.

¶O christe (da quiddā).i. paululū pœnitētię(ferre).i.agere nob(qđ) i..ppter quā pœnitētiā (dēptio).i. ablutio criminū fit,et hoc(tuo munere.i. dono(maiori).s. criminib9 quia delet crimina(licet) ꝑ quāuis (grādiū).i.magnorum peccatorū.

Dies venit, dies tua,
In qua reflorent omnia:
Letemur in hac, vt tuam
Per hanc reducti gratiam.

¶Vere debes dare pœnitētiā quia tua dies iudicij vel paschalis festiuitas venit, quia nos sumus ī quos fines sæculorū deuenerūt (dies).s.paschalis(venit)idest accedit: dies dico illa(in qua).s.die (oīa).s. mētes hominum(reflorent).i. micāt virtutibus, ideo lætemur in hac die(Vt)pro sicut(reducti sumus) .i.redempti(per hāc tuam gratiam)idest gratis,& redemisti nos,& saluasti.

Te rerum vniuersitas
Clemens adoret trinitas:
Et nos noui per veniam
Nouum canamus cāticum.

¶Et ideo (clemēs trinitas)in personis & vnitas ī essentia (vniuersitas rerū).i. vniuersa res adoret te (& nos facti noui ꝑ veniā).i. ꝑ tuā gratiā(canam9 cāticū nouū).i iubilęū: qđ mēte nec ore potest exprimi.

Præsta beata trinitas:
Concede simplex vnitas:
Vt fructuosa sint tuis
Ieiuniorum munera. Amē.

¶O btā trinitas).s.trin9 de9 ī psōis &(p̄sta).i.dona)o simplex vnitas) .s.substātia(cōcede).i.iube (vt munera ieiunioꝝ nroꝝ sint fructuosa) .i.fruct9 bonoꝝ ferētia (tuis)fidelibus ieiunātib9.i. vt ieiunia nostra sint acceptabilia:& tibi placentia.

¶Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur a principio quadragesimalis ieiunij.

AVdi benigne conditor
Nostras p̄ces cū fletibus
In hoc sacro ieiunio
Fusas quadragenario.

¶Materia hui9 hymni est cōmēdatio ieiunij:et hortat̄ nos ieiunare et deo seruire:et ī hoc tpe ieiunij ī orōnib9 plusq; ī alijs dieb9 īsistere:vt ī die iudicij habeam9 vitā ęternā. O benigne cōditor).i.creator oīm rerū:audi p̄ces nr̄as cū fletib9:p̄ces dico(fusas ī hoc sacro ieiunio: quadragenario).i.in nūero quadragita dierū:ī qb9 digne ieiunare debemus.

¶Et quia fundimus preces(o alme scrutator).i. inquisitor oīm cordiū nostroꝝ:bene dico scrutator:quia (tu scis).i.cognoscis infirma viriū (exhibe).i.ostende: vel da gratiam remissiōis tuæ(reuersis ad te) idest pœnitentibus.

Scrutator alme cordium,
Infirma tu scis virium:
Ad te reuersus exhibe
Remissionis gratiam.

¶Bene dixi reuersis: quia peccauimus multū(quidē).i.certe(sed parce).i.cōdona cōfitentibus pctā (& cōfer).i.tribue(medelā lāguidis).i. medicinā pctōribus(ad laudem tui noīs).i.ad hoc:vt nomē tuū laudet.

Multum quidem peccauimus,
Sed parce confitentibus:
Ad laudem tui nominis
Confer medelā languidis.

¶Et conferendo medicinā(dona cōteri).i.minui(per abstinentiā).s.co mestiōis(corp9).s. nostrū(extra)se. (sic vt mens sobria).i. abstinēs vel modesta(ieiunet prorsus).i.omnino(a labe).i.a putredine(criminū) idest peccatorum.

Sic corpus extra conteri,
Dona per abstinentiam:
Ieiunet vt mens sobria
A labe prorsus criminum.

¶In hoc hymno hortaē nos autor: vt ab omni pctō abstineamus: & rogem9 deū cū lachrymis & precibus:vt ipe remittat peccata nostra nobis:& nos mūdet ab omni vitio .i.pctō:quibus.s.peccatis: offendimus deum contra nos(corde).i.vana cogitatione(verbis).i. iniquis sermonibus & turpiloquijs (operibus).i.prauis & illicitis actibus.

Ecce tempus idoneum,
Medicina peccaminum:
Quibus deum offendimus
Corde,verbis,operibus.

¶Dico:ꝙ verbo & ope deū offendimus (qui).s. Deus existēs (pius & propicius) idest misericors (pepercit nobis hactenus).i. hucusqꝫ: ne secūdū mala nostra nos pariter cum nr̄is iniquitatib9 ꝑderet: sed ita pepercit, vt mediante paterno auxilio ad ipm veniamus: & ammodo in bonis operibus perseuerem9.

Qui pius & propicius
Nobis pepercit hactenus:
Ne nos cum nostris ꝑderet
Tantis iniquitatibus.

¶Et quia pepercit nobis misericorditer(placemus).i.placatum nobis faciamus(hunc).s.Deum, & quomodo?(cum ieiunijs)idest cum abstinentia cibi & potus:& (cū p̄cibus).i. orationibus assiduis: quia ipse ait. Petite et accipietis,et alibi. Amen dico vobis:quicquid orantes petitis,credite:& fiet vobis: & cū lachrymis compunctionis(& cum multis bonis alijs placemus(eum).s. (deuotissime).i.cum magna deuotione.

Hunc igitur ieiunijs,
Cum p̄cibus,& lachrymis,
Multisqꝫ bonis alijs
Placemus deuotissime.

Vt nos a cunctis sordibus
Purgans: ornet virtutibus,
Angelicis & cœtibus
Nos iungat in cælestibus.

¶Dixi: quod placem9 eũ deuotissime: vt ipse (purgãs nos a cũctis sordibus).i.pctis (ornet nos virtutib9) & faciat nos perseuerare in eis (& iũgat nos in cælestibus).i.in regno cælorum (angelicis cœtibus).i.societatibus angelorum.

Sit benedictus genitor,
Eiusque vnigenitus,
Cum spiritu paracleto
In sempiterna sæcula. Amẽ.

¶(Genitor).i. deus pater sit benedictus (que) pro & (eius vnigenitus) idest christus: qui est filius vnicus eius (sit benedictus cum spũ paracleto) idest cõsolatore, immo aduocato in sempiterna sæcula.

CLarum decus ieiunii
Monstratur orbi cęlitus:
Quod Christus autor oĩm
Cibis ditauit abstinens.

¶In hoc hymno hortatur nos: & admonet autor ieiuniorum humilitatẽ: autoritatẽque habere a chro: & efficaciã: & vt antiq patres Moyses et Helias cõsecuti sunt vitã ęternã: ita et nos cõsequamur. Cõstrue (clarũ dec9 ieiunii).i.cõmẽdabile ieiuniũ (monstratur).i.datur (cęlitus).i. a cęlo (orbi).i.mũdo: quod ieiuniũ christus autor oĩm rerũ, abstinẽs a cibis (ditauit).i.sanctificauit: vel) autor).i.factor oĩm rerũ: ditauit ieiunium.

Hoc Moyses charus deo,
Legisque lator factus est,
Hoc Heliam per aëra
Curru leuauit igneo.

¶(Hoc).i. ex hoc ieiunio (Moyses char9 deo).i.dei amic9 ẽ, cui data ẽ lex ĩ tabulis lapideis (& fact9 ẽ legislator).i dator legis: qa ipse dedit nobis legẽ: quã a deo acceperat: & (hoc).s.ieiuniũ. Heliã leuauit ĩ curru igneo p aera).i.per aerẽ ad cęlũ: qa trãsgress9 iordanẽ cũ socio suo Heliseo, dimisso pallio rapt9 est curru igneo ĩ cęlũ: post Heliseus reuersus: percussit Iordanẽ cum pallio: & aqua recessit: & trãsiuit sicco vestigio.

Hoc Daniel mysteria
Victor leonum viderat:
Per hoc amicus intimus
Sponsi Ioannes claruit.

¶(Hoc).i.ex hoc ieiunio. Daniel viderat mysteria: & hoc cognouerat p spm sctm (victor).i. supator leonũ, & (per hoc).s.sctm ieiuniũ Ioãnes amic9 ĩtim9 (spõsi).i.christi fidelissim9 (claruit).i.clarus factus est.

Hæc nos sequi dona deus
Exempla parsimoniæ,
Tu robur auge mentium,
Dans spiritale gaudium,

¶Et quia isti facti sunt sancti vel beati. O de9 dona).s. nobis: vt nos possim9 (hęc sequi p exẽpla).s.eorũ (parsimoniæ).i. abstinẽtię cibi & potus: & (tu auge robur).i.fortitudinẽ mẽtiũ: dãs spirituale gaudiũ.

Præsta pater per filium,
Præsta per almum spiritũ,
Cum his per æuum triplici
Vnus deus cognomine.

¶O pr p̄sta nob hęc s.q supra orauim9 (p filiũ.i.amore filii, et per almũ).i.spm sctm, tu dico existẽs vn9 De9 (p ęuũ).i.i æternũ cũ his.s. filio et spũ paracleto triplici cognoie.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur a principio quadragesimalis ieiunij. Commemorata ieiunij ratione; multipliciter dei misericordiam atq; peccatorum veniam implorat,

Ex more docti mystico
Seruemus hoc ieiunium,
Deno dierum circulo
Ductum quater notissimo.

¶ Materia huius hymni est cõmendatio ieiunij: et hortat̃ nos ieiunare: & deo seruire hoc tp̃e ieiunij in orõnibus & bonis operib9 plusq̃ alijs dieb9: vt ĩde habeam9 vitã ęternam. O fratres (seruemus hoc ieiuniũ) in quo modo sumus. s. caste et honeste: nos (docti). i. instructi (ex more). i. ex consuetudine (mystico). i. figurato: ieiuniũ dico (ductũ notissimo circulo). i. reuolutiõe) quater deno dierum). i. per quadraginta dies: vel (ducto). s. circulo.

Lex & prophetæ primitus
Hoc prætulerũt; postmodũ
Christus sacrauit omnium
Rex atq; factor temporum.

¶ Lex data per Moysem: & ꝓphetę. s. Helias et alij prætulerũt hoc ieiuniũ: & (Christ9 sacrauit). s. illud (postmodum). i. postea: quia per quadraginta dies donãs nobis exẽplũ: vt tempore ieiunij valeam9 redimere totius anni deperdita tempora per opera nostra praua: ieiunãdo per quadraginta dies a malis abstinẽdo. Et bene debemus ieiunare, quia prophetę ieiunauerunt, & christus rex & factor omnium consecrauit illud ieiunium.

Vtamur ergo parcius
Verbis: cibis: & potibus:
Somno: iocis: & arctius
Perstemus in custodia.

¶ Et quia ꝓphetæ & postea chrus cõsecrauit hoc ieiunium (vtamur ergo parcius). i. tẽperantius: q̃ in alijs dieb9 (verbis). s. malis (& cibis & potibus). i. a superfluitate comestionis & ebrietate abstineamus: qa mediãte crapula in p̃ctis labimur: & vẽter mero ęstuãs de facili spumescit ĩ libidinẽ, & nõ solũ in istis vtamur parcius: sed etiã (iocis). s. illicitis: & (somno). i. dormitiõe: & (arctius). i. strictius (p̃stem9). i. perseueremus in custodia aĩæ nostræ.

Vitemus autem pessima:
Que subruũt mẽtes vagas.
Nullum q; demus callido
Hosti locum tyrannidis.

¶ Dico: ꝑ relictis vitijs perstem9 ĩ custodia ṽtutũ: et vitem9). i. abijciamus a nobis (pessima). i. p̃ctã vel praua opera (q̃ subruũt mẽtes vagas). i. aggrauãt (q;) ꝑ & (non demus vllũ locũ) i. vllã causam nocendi (tyrãnidis). i. peccati vel crudelitatis (callido hosti). i. diabolo.

Dicamus omnes cernui.
Clamemus atq; singuli:
Ploremus ante iudicem:
Flectamus iram vindicem.

¶ In hoc hymno hortat̃ nos autor vt rogemus deũ p̃cibus & lachrymis: vt ipse auertat a nobis suã irã & remittat nobis delicta nostra. Nos (oẽs cernui). i. inclinati & humiles (dicamus). i. confiteamur. s.

pctã nostra(& singuli).i.quilibet nostrũ(clamemus).i vociferemur ꝓ venia:&(ploremus).i.defleamus.s.peccata nostra(ante iudicẽ).i Christum:qui est futurus iudex:iudicare viuos & mortuos:& sæculum per ignem:& quare dico:ꝙ clamemus.s.vt(flectamus iram vindicẽ) i. iracundiã vindicantem:& vindictam accipientem de commissis peccatis.

Nostris malis offendimus
Tuam deus clementiam:
Effunde nobis desuper
Remissor indulgentiam.

¶O deus nos(offendimus).i.irritauim9 (tuã clemẽtiã).i.tuã benignitatẽ (nr̃is malis) .i. carnalibus operibus:& quia tu pius & misericors es:& dixisti, Nolo mortem peccatorũ,sed vitã: et cõuertant et viuant per cordis cõpunctionem. O(remissor).i cõdonator delictorum(effunde),idest emitte nobis(desuper)idest de superno solio(indulgentiam).s.peccatorum.

Memento, quæsumus (tui
Licet caduci plasmatis)
Ne des honorẽ nominis
Tui,precamur,alteri,

¶Et mittere debes de cęlo nobis veniam: quia nos redemisti sanguine tuo: & ideo(memẽto)O dñe qa tui sumus redẽpti(licet) ꝓ quãuis (caduci plasmatis).i. fragilis naturæ: quia de limo terræ:et (precamur)te .s.domine(ne tu des).i.permittas)alteri).i.inimico humani generis(honorem nominis tui)sed nobis: quia noĩe tuo christiani vocati sumus.

Laxa malum, quod gessimus,
Auge bonum,qd' poscimus:
Placere,quo tandem tibi
Possimus hic & perpetim,

¶Et quia alter non debet occupare honorẽ tui noĩs:rogam9 te (laxa) .i.dimitte nobis (malũ).i. peccatũ (qd' gessim9).i.qd' male perpetrauimus:&(auge).i.augmenta: bonũ qd' poscim9 a te(quo),ꝓ vt(possimus).i.valeamus(placere tibi tãdem).i.hic in pręsenti.i.in conspectu tuo(& perpetim).i.perenniter.

¶Carmen est,quale illud Primo dierum.Canitur in quadragesimali ieiunio a dominica in passione. Commemorata Christi passione/crucem maximis laudibus prosequitur.

Vexilla regis prodeunt,
Fulget crucis mysteriũ,
Quo carne carnis conditor
Suspensus est paubulo.

¶Materia hui9 hymni ẽ talis:vt dicit btũs Ambrosi9. Passio dñi venit:& qa venit:debem9 de passiõe aliquid agere. Et quia debem9 de passione aliquid dicere : ergo dicam9.Vexilla regis. Vexilla dñi sunt ista.Baptismus:de quo ipse dicit. Nisi quis renat9 fuerit &c. Itẽ vexilla sunt corp9 & sanguis eius.Vñ ipse dicit. Nisi mãducaueritis carnẽ filij hoĩs &c.Cõstrue(Vexilla).i.signa(regis).s.christi(ꝓdeunt).i. apparẽt (mysteriũ).i sacrificiũ.s.passio Chri crucis fulget(mysteriũ) quia expugnauit diabolũ:quo mysterio(cõditor) i.creator carnis:suspẽsus est patibulo:& hoc(carne).i.pro humano genere: vel in carne sua propria,

Confixa clauis viſcera/
Tendens manus veſtigia/
Redemptionis gratia/
Hic immolata eſt hoſtia.

¶Ego dixi: ꝙ chr̄s ſuſpenſus eſt in patibulo.i.cruce, & ideo chr̄us immolata eſt hoſtia:vel talis eſt lr̄a.ſ. in ara crucis(gr̄a redēptiōis).i.ſaluatio humani gn̄is(tendēs).i.extēdens(man9).ſ.ſuas in cruce, & tendens(veſtigia)ſanguinis ipſi9,& per hoc notat̄: ꝙ ſanguis fluxerat per totū corpus ipſius,tendēs dico(viſcera)numerabilia: quia in tm̄ fuit extenſus chriſtus in cruce:ꝙ oia mēbra ipſi9 poterāt numerari(cōfixa).i. perforata:clauis.Claui enī ſunt poſiti in manibus ſuis & pepibus:& lācea in latere:& inde exiuit ſanguis & aqua. Exinde dico manauit ſanguis redēptionis:& aqua baptiſmatis:ex quibus nos chriſtiani regeneramur in fonte:& in ſacro baptiſmate.

Quo vulneratus inſuper
Mucrone dirę lanceæ,
Vt nos lauaret crimine
Manauit vnda ſanguine.

¶Ecce myſterium crucis fulget per totum mundū:quia per crucem habemus altare,per corpus Chr̄i hoſtiam,per ſanguinem vinum:et per ſudorem aquam, ex quibus ſacrificium facimus ſingulariter, quia ex immolatione crucis ſibi fit altare, & ideo per crucem habemus altare: in quo ſacrificamus(quo).i.in quo patibulo(vulneratus inſuper) ſcilicet ſuper clauos(mucrone).i.acumine(lanceæ diræ)ideſt crudelis:& ad quid:ad hoc ſcilicet(vt nos lauaret crimine).i.a peccato (vnda).i. aqua (manauit).i perfluxit cum ſanguine.

Impleta ſunt,quę concinit
Dauid fidelis carmine,
Dicendo nationibus
Regnauit a ligno deus.

¶Et eo tēpore perpetrata ſunt:quę ſcripta ſunt de Chr̄o per ꝓphetas. Vnde ipſe ſumens acetū in cruce cū ſpongia:dixit.Cōſummatū eſt.(ꝗ Dauid cōcinit).i.ꝓphetauit(fideli carmine).ſ.in Pſalterio:ſunt impleta iſta(dicēdo nationibus).i.gentibus diuerſis(Deus regnauit a ligno).i.a paſſione ſurrexit.

Arbor decora,fulgida,
Ornata regis purpura,
Electa digno ſtipite
Tam ſancta mēbra tāgere.

¶Et quia pependit in cruce poſſumus ꝓferre vocem admiratiōis. O quantū fuit ornata(arbor decora) .i.pulchra(fulgida).i. ſplendida(ornata).i.decora (purpura regis).i. purpureis mēbris chr̄i,arbor dico (electa tāgere).i.ſuſtinere tā ſcā mēbra(digno ſtipite).i.ſctō trunco.

Beata cuius brachijs
Precium pependit ſæculi:
Statera facta corporis
Prædamq̃ tulit tartaris.

¶Vere btā fuit arbor vel crux : in qua(pepēdit preciū ſęculi).i. mūdi .i.Chr̄s.brachijs).i.cornib9(cui9) .ſ.crucis(precium ſæculi).i. generis humani pependit : arbor dico: (ſtatera).i. libra corporis Chriſti (tulit prædam tartaris) nam deſcendens dominus de cruce ad tartara: nullum de ſuis ibi reliquit.In hoc loco ſermo dirigitur ad crucem,

O crux aue spes vnica,
Hoc passionis tempore
Auge piis iustitiam:
Reisque dona veniam,

¶ Et qa es statera facta. O crux aue) idest salue, tu dico vnica spes nostra (auge).i. multiplica (iustitiam piis) idest pietatē habentibus hoc tēpore passionis. & (dona veniam).i. remissionem peccatorum (reis) idest ipsis peccatoribus.

Te summa deus trinitas
Collaudet omnis spiritus:
Quos per crucis mysterium
Saluas, rege per scl'a, amē.

¶ Et quia nos redemisti tuo sanguine: ideo O summa trinitas de9 oīpotens. oīs spūs collaudet te: & (quos) .s. hoīes (per mysteriū crucis) .i. per passionem (saluas).i. liberas (rege per sæcula) .s. cuncta. Amen.

¶ Carmen est sapphicum trochaicum constans trocheis in locis imparibus: in locis vero paribus trocheo vel spondeo est catalecticum, idest, vna syllaba deficiens. Canitur in quadragesimali ieiunio a dominica in passione. Narrat quemadmodum pro redemptiōe generis humani christus natus, atque passus est.

PAnge lingua gloriosi prelium certaminis,
Et super crucis trophæum dic triumphum nobilem,
Qualiter redemptor orbis immolatus vicerit.

¶ Hymnus iste continuat superiori, dixerat eīm: q dn̄s positus fuit in cruce, & lat9 eius pforatū: & sic depcamur eū: q sicut mortu9 est, i. sicut corpus: qd' assumpsit in virgine: & in cruce mortificari passus est pro nr̄a redemptiōe, & ad inferna descēdit, cū diabolo pugnauit: & eū superauit, sic faciat nos vincere cūcta nobis aduersantia. s. diabolū, mūdū, & cōcupiscentiā eius: & domesticū inimicū. s. carnē: de qua dr̄. Quāto familiaris est pestis: tāto periculosior. O lingua pāge).i. manifesta (pliū certaminis glīosi).i. victoriā: quā Christ9 obtinuit moriēdo scd'm carnē: qn̄ vicit mortē morte sua. Vnde ipse ait. O mors, ero mors tua. &c. (& super trophæum).s. de victoria crucis. dic triūphū nobilem) de inimicis fugatis (qualiter redēptor).i. liberator (orbis).i. toti9 mūdi (immolatus) in ara crucis (vicerit).i. vicit diabolū. Et nota q ante passionē christi diabol9 duas man9.i. duas potestates. s. in corpe et aīa hoīs habuit, qa quosdā in corpe & in aīa, quosdā tantū in aīa post mortē trahebat ad se. Sed modo post passionē vnam habet. s. de duabus potestatibus amisit vnam.

De parentis protoplausti fraude facta cōdolēs:
Quādo pomi noxialis morte morsu corruit,
Ipse lignū tūc notauit: dāna ligni vt solueret,

¶ In hoc loco apostrophat se autor, si aliquis forte diceret: quare fuit immo-

respondeo sic, quia cōdoluit de deceptiōe primi parētis. s. Adæ, Christ9 (cōdolēs de facta fraude parētis) nr̄i Adæ (protoplasti). i. primo formati (qñ corruit) primus parēs (morte). i. in mortē: & (hoc morsu vetito pomi noxialis). i. nociui (ipse Christus tunc notauit). i. preordinādo significauit lignum suæ crucis (vt solueret). i. recuperaret (dāna ligni). s. quæ venerant per lignum: idest pomum vetitum.

¶ Bñ dico: q christus tunc notauit lignū vt solueret dāna ligni: qa nullo alio modo poteram9 recuperari, et hoc aggredit̄ dicere.

Hoc opus nostræ salutis ordo depoposcerat:
Multiformis proditoris ars vt artem falleret:
Et medelam ferret inde, hostis vnde læserat.

Ordo salutis nr̄e depoposcerat hoc opus). s. vt de9 carnē sumeret: et patibulū crucis subiret: et p lignū dāna ligni soluerent (vt ars). i. de9: q est artifex oīm rerū (falleret). i. destrueret artē multiformis pditoris). i. diaboli, et christ9 (ferret medelā). i. salutē oīm gentiū (inde). i. ex illa re. s. a ligno (vnde). i. de quo ligno (hostis). i. diabol9 (læserat). i. nocuerat.

¶ Ergo qñ). i. post q (plenitudo tp̄is) i. qñ vltima ætas venit. i. vt deus sacrificaret filiū (cōditor orbis). i. christus natus (missus ab arce patris). s. in mūdū (atq factus caro) vel carnalis (prodijt). i. exijt de vētre virginali. Et nota: q sicut flos sine macula pulcher & olens ac suauis nascitur: ita christus sine semine & sine crimine de vtero virginis Mariæ prodijt.

Quādo venit ergo sacri plenitudo temporis,
Missus est ab arce p̄ris natus orbis conditor:
Atq ventre virginali caro factus prodijt.

¶ Infans). i. christ9 (posit9 iter arcta) i. angusta p̄sepia (vagit) i plangit. Et nota: q vagire est pprium puerorum: virgo Maria mater sua (alligat mēbra sua inuoluta pānis & fascia) i. vitta, splenio, siue lemnisco cingit pedes manus & crura stricta.

Vagit infans inter arcta positus præsepia:
Mēbra pānis inuoluta virgo mater alligat:
Et manus, pedesq crura stricta cingit fascia.

¶ Glīa & honor Deo sit vsq quo) immo vsq quaq idest semper (altissimo) idest æqualiter patri & filio (inclyto). i. glorioso (paracleto). i. spiritui sancto (sit laus & gloria) similiter æqualis gloria, coæterna maiestas: & tribus psonis & vni deo: cui laus & potestas est per æterna sæcula. Amen.

Gloria & honor deo vsq quo altissimo,
Vna patri filioq inclyto paracleto:
Cui laus est & potestas p æterna sæcula, amē.

¶ Carmen est simile superiori. Canitur tempore ieiunij dn̄ica in passione. Comemorata christi passiōe cōuertit se ad laudes crucis, in qua passus est.

Lustra sex, qui iam peracta tempus implens corporis,
Se volente natus ad hoc passioni deditus,
Agnus in cruce leuatur immolandus stipite.

¶Nota q̄ lustrū dr̄ spaciū qnq; annorū: & dicit a lustrādo: eo q̄ romani lustrabāt per spaciū quinq; annorū totā romā, & nos similiter per quinq; ætates debemus lustrare totam romā. s. sanctā ecclesiā vincentē inimicos. Hymnus iste sic cōtinuat. Christus carnaliter erat triginta annorū cū esset deditus passioni. Lustra sex &c. Et nota q̄ accusatiui: vel ablatiui possunt ibi legi. Ablatiui sic legunt. Christus (qui est implēs tēpus) .i. ætatē (corporis). s. humani sex lustris iam peractis. & textus pōt habere Lustris sex iam peractis. Frequentius tamen est vt accusatiui ibi legant sic. Christus (qui est implēs tēpus) .i. ętatē: corporis humani. s. per sex lustra iam peracta natus (se volēte) .i. spōte natus (ad hoc) vt pateretur (agnus) .i. Christus sine macula deditus passioni (leuatur in cruce) a Iudæis (immolādus) .i. sacrificādus (stipite) .i. ligno. ANTO. Agnus in cruce leuatur, immo Agnus in crucis leuatur, & est ordo. Agnus leuatur immolandus in stipite crucis & hoc ex ratione carminis & oratione contextu: neq; legi potest sex lustris: quia non staret versus.

Hic acetum, fel, arundo, sputa, claui, lancea
Mite corpus perforatur, sanguis vnda profluit.
Terra, pontus, astra, mundus, quo lauantur flumine.

¶(Hic) .i. in crucē dederūt ei (fel & acetū) vel fel mixtū aceto (& arundo) .i. calamus tradit ei in signū derisiōis p̄ sceptro: & præter hæc (sputa) adhibita sunt ei: (corpus mite) .i. suaue (perforat) clauis (& lācea) & inde (sanguis & vnda) .i. aqua (profluit) .i. exiuit de corpore eius (quo flumine) .i. pro qua sanguinis effusione (terra) .i. humiles (pōtus) .i. fluctuātes vitio (astra) .i. iusti (& mūdus) .i. mūdani (lauant) .i. purgantur. Per aquā debemus intelligere baptismū: per sanguinē chrisma: & dicūt quidā q̄ angeli boni purgati sunt de labe: quā habuerūt de illis: qui ceciderūt: vt lucifer & sui cōplices: & ideo dicit astra.

Crux fidelis inter omnes arbor vna nobilis.
Nulla sylua talē p̄fert fronde, flore germine.
Dulce lignū, dulces clauos, dulce pōdus sustinet.

¶Et quia redemit nos in cruce leuatus: oēs debemus clamare. O (crux fidelis inter oēs vna) .i. sola (nobilis) quia nulla sylua p̄fert talē arborē (fronde) .i. protectiōe (flore) .i. decore (germine) .i. fructu vel radice: vel (flore) .i. christo: qui vocatus est flos a p̄phetis: quia sicut flos p̄cedit sine fœditate vel aliqua putredine: ita christus ex vtero virginis processit sine aliquo peccato (dulce lignū) .s. crucis fuit illud, quod sustinet dulces clauos, quibus christus affixus est & (dulce) quoq; lignū illud est: quod sustinet (dulce pondus) .i. christum.

Flecte ramos arbor alta: tensa laxa viscera:
Et rigor lētescat ille, quē dedit natiuitas:
Vt superni mēbra regis miti tēdas stipite,

¶Et p̄ciū mūdi pependit in te, ideo. O arbor alta flecte .i. humilia ramos) .i. brachia cru-

cis:& (laxa).i.relaxa viscera chri (tesa).i.extesa in te:& (ille rigor) i.duritia (letescat).i.molescat (quẽ).s.rigorẽ (natiuitas).i.natura dedit tibi (vt tedas stipite).i.in cruce (miti).i.humili (mẽbra supni regis) i. chri.

¶ Tu sola fuisti digna ferre preciũ sęcli).i. sustinere illũ:

Sola digna tu fuisti ferre sæcli precium:
Atq; portum præparare nauta mũdo naufrago,
Quem sacer cruor perũxit fusus agni corpore.

qui fuit appreciatus triginta argenteis (atq; præparare portum quasi nauta mundo naufraugo) idest periclitanti.i. omnibus periclitantibus (quem) mundum (sacer cruor) idest sanctus sanguis (perunxit).i. mundauit.ille sanguis dico:(fusus corpore agni,) idest Christi: qui tanquã agus ductus est ad occisionem,

¶ Metrũ est iãbicũ, autor Ambrosi⁹, Cãtat̃ tpe paschali.

CHorus nouæ hierusalem
Noua melos dulcedine
Promat colens cum sobrijs
Paschale festum gaudijs.

¶ Materia huius hymni est inuitare nos ad laudem festi paschalis cum militauerimus contra diabolum, dicit em, chorus nouę. &c. Notãdum est, q̃ primo vocabatur illa ciuitas Iebus: secundo Iebusalem, tertio, Salem, quarto Hiebusalem, per quod significatur multiplex hominis status. Iebus enim interpretatur conculcamen, & hoc est quando aliquis in adolescentia inconsus efficitur. Iebusalem interpretatur pax, conculcationis, & hoc est: quando aliquis habitat: & delectatur in prædictis. Salem interpretatur pax: hoc est quãdo aliquis reuersus est a vitijs. Hierusalem interpretatur visio pacis, & hoc est qñ aliquis fruet̃ cęlesti gaudio. Vñ hoc nomẽ Hierl'm quatuor modis accipit ad lram. Hierl'm est illa ciuitas Palestinę. Anagogice, Hierl'm est ecclia triũphãs.s.chor⁹ cęlestis pr̃ię. In hoc loco accipit sic (Chor⁹ nouę Hierl'm).i.nouę aię.s. cuiuslibet hoĩs bñ innouati & purgati a vitijs (pmat noua dulcedine).i. dulce melos. Melos dr̃ a meli: q̃a sicut mel fit ex diuersis g̃nibus rerũ. Ita et melos est: qđ fit ex diuersis notulis vocũ: vñ Cãtate dño cãticũ nouũ. Mel dr̃ a miscẽdo. Vñ phibebat̃ i lege: q̃ nemo in sacrificio poneret mel: sed semp sal. Mel eñ fit ex diuersis g̃nibus rerũ. Homo nõ debet eẽ diuersus, sed vniformis in bono. Tñ vinũ & sicerã nõ bibit, etiã sumit̃ hic vinũ i mala significatiõe. Vinũ fit ex vno g̃ne rerũ. illi bibãt, q tale qđ faciũt semp: qđ nulli sit rephẽsibile. Sicera fit ex diuersis g̃nib⁹ rerũ: quæ duo mixta vnũ corrũpit alid', vt de ceruisia, aut granũ corrupit aquã: aut aqua granũ. Ille ergo bibit sicerã. qui facit aliquid: qđ videt̃ de g̃ne bonorũ: cũ nõ sit, chor⁹ dico (colẽs festũ paschale: cũ gaudijs sobrijs) qđ cõuenit ad corp⁹. Vñ Sobrie iuste & pie viuam⁹ in hoc sclo. iuste, quo ad proximum. pie, quo ad deum. sobrie, quo ad nosmetipsos.

Quo christus inuictus leo
Dracone surgens obruto/
Dum voce viua personat,
A morte functos excitat.

¶ (Quo).i.festo paschali. christ⁹ inuictus leo) vt narrat phisiolog⁹, sicut leo rugitu suo resuscitat catulũ post triduũ, ita pr̃ filiũ, quare dict⁹ est leo, ille dico (surgens dracone).i. diabolo (obruto) .i. lapso: immo

terra obuoluto, cōculcato, & in tenebris ꝓfligato (dum viua voce personat) vt genus viperarum. Vnde docuit nos fugere a vētura ira: vel generaliter pōt legi de angelis: qui viua voce resuscitabūt mortuos ad iudicium (excitat functos a morte) secundū primā literā a morte).i. a mortali peccato, secundū aliam literā (a morte) quā omnis homo habebit.

Quam deuorarat improbus,
Prædam refudit tartarus,
Captiuitate libera
Iesum sequuntur agmina.

¶ Ipse.s.de9 (refudit) retro fudit, vł reddidit pdā: quā (tartarus).i. infernus (improb9).i. insatiabilis (deuorarat).i. ad se traxerat: captiuitate libera (agmina).s.aiē sctōꝝ sequūte Iesum: vñ illđ quocūq; pgis &c.

Ipsum canendo supplices
Regem precemur milites,
Vt in suo clarissimo
Nos ordinet palatio.

¶ Nos supplices).i. hūiles (pcemur ipsum regē).i. christū, nos dico milites: pcemur inq̃, christū cū pce & laudib9 (vt ordinet nos i suo clarissimo palatio).i. in cęlo inter sctōs. Vnde in euāgelio. In domo patris mei mansiones multæ sunt.

Per sæcla mente nescia
Patri supremo gloria
Honorq; sit, & filio:
Et spiritui paracleto. Amen.

¶ Glia sit pri supremo).i. excelso p sęcla).i. p scła, & ē ibi sincopa, glia dico (nescia mente) cōprehēsibilis possibilitate hūana. Vñ de9 regnauit in ęternū & vltra (& honor sit ei).s. patri cum filio & spiritui paracleto idest aduocato. Amen.

¶ Carmen est dimetrum iambicum cacometrum, Canitur tempore pascalis resurrectionis. Commemorat beneficia, quæ ex christi passione atq; resurrectione accepimus.

Rex æterne domine
Rerum creator omniū:
Qui es & ante sæcula
Semper cum patre filius:

¶ Omnes isti hymni habent vnam materiam & vnam intentionem: quia de passiōe Christi & de resurrectione tractant, ostendit em: q; sicut mortuus est propter delicta nostra, sic & resurrexit propter iustitiam & iustificationem nostrā: & contulit nobis verum pascha, idest transitum de terra ad cælum: de inferno ad paradisum. Item rogat: vt sua resurrectio sit nostra redēptio: & in paschali tempore vel gaudio idest in die iudicij defendat nos a periculo mortis idest damnatione. Vel materia huius hymni est: vt deū deprecemur: vt sicut ille plasmauit Adam: & accepit corporis eius formā: vt nos redimeret a potestate Diaboli: & iungeret nos deo patri: ita liberet nos ab omni delicto in hoc paschali gaudio (O domine æternæ rex: quia in omni tempore es rex regum, tu dico (creator omnium) scilicet rerum: (& qui semper es filius cum patre ante sæcula) idest ante mundi constructionem.

Qui mundi in primordio
Adam plasmasti hominem;
Cui tuæ imagini
Vultum dedisti similem,

Quem diabolus deceperat
Hostis humani generis:
Cuius tu formam corporis
Assumere dignatus es.

Vt hominem redimeres,
Quē anteiā plasmaueras,
Et nos deo coniungeres
Per carnis contubernium,

Quem editum ex virgine
Pauescit omnis anima:
Per quem & nos resurgere
Deuota mente credimus.

Qui nobis per baptismum
Donasti indulgentiam:
Qui tenebamur vinculis
Ligati conscientiæ;

Qui crucem propter hominē
Suscipere dignatus es:
Dedisti tuum sanguinem
Nostræ salutis precium.

Quæsumus autor omnium
In hoc paschali gaudio,
Ab omni mortis impetu
Tuum defende populum.

¶Qui plasmasti) .i. formasti de nihilo (hoīem Adā in primordio) .i. in principio mūdi (cui) .s. Adæ (dedisti vultū similē) .i. mētem similē per rationē (tuę imagini) .i. tuæ formæ. Vnde in Genesi. Formauit de⁹ hominē ad similitudinem suam.
¶Quē .s. Adā (diabol⁹ hostis) .i. insidiator humani generis, vel (hostis) quia nos in Adam deceperat: ideo tu formam Adæ (dignatus es assumere) vt sic in humana forma nos redimetes (cuius .s. Adæ, dignatus es assumere corporis formam.
¶Dico, q̄ dignatus es formā serui tui accipe ad hoc: vt redimeres hominē .s. Adā: & alios: quē hoīem iā ante plasmaueras, & nos redimēdo cōiungeres deo p̄ri (p cōtuberniū) .i. p vnionē vl' p habitaclm: vl' p cōiunctionē (carnis) .i. humanitatis.
¶Quē editū) .i. natū ex virgine Maria (oīs aīa) .i. spūs rationalis (pauescit) .i. mirat: p quē credimus resurgere nos: dum veneris iudicare viuos & mortuos deuota mente.
¶O tu Christe: qui donasti nobis) .s. oibus credentibus pie, & qui (donasti indulgentiā) originalis pcti .i. remissionē per baptismū: qui tenebamur ligati vinculis conscientiæ.
¶Qui dignat⁹ es suscipere crucē) .i. passionē crucis propter hominē (& dedisti tuum sanguinē preciū nostræ salutis) quia cum sanguine tuo emisti nos & redemisti.
¶Et qa tot & tāta fecisti: & q̄ nos a morte liberasti, ideo (o autor oīm rerū q̄sum⁹) .i. rogam⁹ te (ī hoc paschali gaudio) .i. in tua resurrectiōe: (defende) .i. ptege pplm tuū a morte æterna iā redēptū (ab omni mortis impetu) idest ab omni periculo. ne denuo in mortem corruamus.

¶Carmen est dimetrum iambicum cacometrum. Canitur tempore paschalis resurrectionis. Commemoratis ijs: quæ in resurrectione christi contigerunt: petit corda nostra ab illo possideri.

Aurora lucis rutilat,
Cœlū laudibus intonat:
Mundus exultans iubilat,
Gemens infernus vlulat.

¶Materia huius hymni est laudare deū: & extirpare vitia: & adhęrere virtutibus. Et nota q eccl'ia dr̄ aurora: quia sicut aurora expellit tenebras: ita eccl'ia pœnit9 extirpat vitia & pctā. Aurora dr̄: quia Chr̄us resurrexit, cęlestes creaturæ intonāt laudibus: & hoies exultātes laudāt: & diabol9 vlulat & gemit. Expone ergo sic. Aurora lucis rutilat).i. qñ aurora pullulat: & incipit diescere (cœlū).i. cælestis creatura (intonat).i. resonat laudib9 (mūd9 exultās iubilat).i. hoies credētes in deū cātant: et (infern9 gemēs).i. diabol9 (vlulat).i. plāgit: quia dolet in amissiōe corū: quos tenebat mortuos. s. Adā & alios: quos secū de9 traxit ad requiē.

Cum rex ille fortissimus,
Mortis confractis viribus,
Pede conculcans tartara
Soluit a pœna miseros.

¶Dic, q cælum tunc intonat laudibus (cū rex ille fortissim9).i. christ9 (cōculcās pede).i. pietate sua (tartara).i. diabolum (soluit).i. liberauit (miseros) hoies a pœna diaboli, et hoc (cōfractis virib9 mortis).i. diaboli.

¶Vere fractis viribus mortis.i. diaboli: soluit a pœna miseros hoies: q͞a (ille clausus lapide).i. monumento (custodit̄).i. vigilat̄ (sub milite).i. sub militib9, sing l'are p plurali p sinecdochē, q (triūphās).i. vincens (pōpa nobili).i. victoria: quia tunc animas ab inferis extraxit (surgit).i. se sursum erigit (de funere).i. de morte (victor).i. triumphator.

Ille, qui clausus lapide
Custoditur sub milite,
Triumphans pompa nobili
Victor surgit de funere.

Solutis iam gemitibus,
Et inferni doloribus,
Quod surrexit dominus
Resplendēs, clamat angel9,

¶Accipe de p̄dicto versu. Christus erat victor (solutis iā gemitib9: & inferni dolorib9 angel9 resplēdēs).i. valde nitēs (clamat) dicens mulieribus. Ite dicite discipulis eius et Petro: quia surrexit dominus.

Tristes erant apostoli
De nece sui domini:
Quē pœna mortis crudeli
Serui damnarant impij,

¶Ita dixerunt angeli mulieribus: (quia apostoli erāt tristes de nece).i. de morte (sui dñi) quē dñm) serui impij).i. Iudęi (dānarant) idest dānauerant: crudeli pœna mortis.

Sermone blando angelus
Prædixit mulieribus,
In Galilæam dominus
Videndus est, quantocyus,

¶Et quia apl'i erant tristes de nece sui dñi: iō (āgel9 p̄dixit mulierib9 blādo sermōe: dñs vidēd9 ē i galilęa).s. a vobis (quātocyus).i. subito.

Illæ dum pergunt concitæ,
Apostolis hoc dicere,
Videntes eum viuere,
Osculantur pedes domini,

¶Illę mulieres dū pergūt cōcitę.i. solicitę, dicere hoc apostolis (vidētes eum viuere).i. christū (osculant̄ pedes domini).i. locum vbi perforerant eum perfidi Iudæi.

¶ Quo agnito).i.quo audito:quia surrexit dñs(discipuli).i.apli(pergũt ppe).i.festinãter:in Galileã (videre faciẽ dñi)desideratã s.ab eis.
¶ Sol nitet).i.splẽdet(radio).s.suo (mũdo).s.claro (paschali gaudio) quia hoc tempore resurrexit(cum).i.quãdo(apostoli cernũt iam christum visu corporeo.
¶ Dicimus:ꝙ tũc apparuit discipulis:sed quidã illorũ.s. Thomas, cũ abesset in apparitione/narrãtibus alijs nõ credidit. Vnde dñs ostẽdit ei sua vulnera:& ait. Noli esse incredulus:sed fidelis. Et nota: ꝙ quatuor de causis cicatrices vulnerum ostẽdit dñs.s. vt esset signũ victoriæ:vt deinceps de resurrectiõe nõ dubitarẽt:& nõ crederẽt eum phãtasticum corpus accepisse,aut vt esset ad patrem intercessor. Cõstructio. Ostensa vulnera).i. ostensis vulneribus(sibi).s.apostolis(in fulgida carne christi)illi apostoli(fatenẽ).i.prædicant(voce publica).i.manifesta dominum resurrexisse.

Quo agnito discipuli
In Galileam propere
Pergunt videre faciem.
Desideratam domini:

Claro paschali gaudio
Sol mundo nitet radio:
Cum christum iam apostoli.
Visu cernunt corporeo.

Ostensa sibi vulnera
In christi carne fulgida/
Resurrexisse dominum.
Voce fatentur publica.

¶ O christe clemẽtissime rex tu possidc)idest guberna(corda nostra).i.mentes simul cũ corporibus(vt reddamus).i.persoluamus ad honorem tuum: omni tempore laudes tibi debitas.

Rex christe clementissime
Tu corda nostra posside:
Vt tibi laudes debitas
Reddamus omni tempore.

¶ Carmen est dimetrum Iambicum cacometrum.Canitur in tempore paschalis resurrectionis. dicit quod Christus est nostrum verum pascha:facitq; memoriã passionis atq; resurrectionis eius.

¶ Materia huius hymni est: ꝙ nos inuitat autor ad cœnã agni illius:q tollit pctã mũdi.s.ad accipiẽdũ corpus & sanguinẽ dñi: de quo dictũ est. Qui sumit corp9 chri indigne: iudicium sibi manducat & bibit. Qui vero digne,habet vitam æternã.Nos vero positi ad cœnã prouidi agni).i.ad accipiendũ corpus & sanguinẽ dñi: vel ad vltimũ præceptũ christi:quia sicut post cœnã nullũ restat prãdiũ,ita post nouũ testamentũ nullũ restat præceptum.Ad cœnam agni puidi).i.ad prandium veri & sapientis agni(& candidi stolis albis).i.cum virtutibus(canamus principi christo)idest laudemus eum de resurrectione(post transitum maris rubri).i.post baptismum:vel post gloriam resurrectionis,

AD cœnam agni prouidi
Et stolis albis candidi,
Post transitum maris rubri
Christo canamus principi.

Cuius corpus ſanctiſsimum
In ara crucis torridum,
Cruore eius roſeo
Guſtando viuimus deo.

¶ Sanctiſſimũ corp9 cuius).ſ. chriſti(torridum).i. cre.natum, quia paſſum in ara crucis (guſtando).i. ſuſcipiendo(eius roſeo cruore viuimus deo)ideſt diuine.

Protecti paſchæ veſpere
A deuaſtante angelo
Erepti de duriſſimo
Pharaonis imperio.

¶ Dico, ꝙ viuimus deo (ꝓtecti).i. defenſi vl' ſeruati(veſpe paſchæ).i. in vltima ętate vl' myſterio reſurrectionis chri: qđ nocte paſchæ factũ eſt(ab angelo deuaſtãte).i. percutiẽte primogenita ęgypti (erepti).i. liberati (de duriſſimo imperio Pharaonis)ideſt diaboli.

Iam paſcha nr̃m chriſtus eſt,
Qui immolatus agnus eſt,
Synceritatis azyma
Caro eius oblata eſt.

¶ Cõſtrue(chr̃s eſt iã nr̃ in paſcha).i. trãſit9 de vitĳs ad ỽtutes(qui).ſ. chr̃s(eſt agn9).i. patiẽs immolatus ꝓ oib9 nobis. Vel ſic: qa chr̃s imolat9 ꝓ nobis(eſt agn9 ſynceritatis).i. puritatis(caro ei9 oblata).i. ſacrificata ẽ(azima).i. ſine fermẽto vl' ſine amaritudine. Azima dr̃ ab a qđ ẽ ſine: & zima qđ ẽ fermẽtũ vl' amaꝝ(in a zima) quaſi ſine amaritudine.

O vere digna hoſtia,
Per quẽ fracta ſunt tartara:
Redempta plebs captiuata
Redit ad vitæ præmia.

¶ O vere digna hoſtia).i. ſacra (per que).ſ. chr̃m: tartara ſunt fracta) & ꝑ quẽ plebs captiuata).i. aĩę ſctõrũ in inferno detẽtæ, ſunt redẽptę, et ꝑ quẽ p̃mia vitę æternę ſunt reddita, plebs dico captiuata(redit).i. reuertitur(ad p̃mia vitæ) ſupple æternę.

Cum ſurgit chriſtus tumulo:
Victor redit de barathro,
Tyrannum trudẽs vinculo,
Et reſerans paradiſum.

¶ Cum).i. qñ(chriſt9 ſurgit tumulo).i. de ſeplchro(victor redit de barathro).i. de fouea inferni(trudẽs).i. claudẽs(tyrãnũ).i. diabolũ(vinculo).i. cũ ptãte ſua ligãs eũ (& reſerãs paradiſum).ſ. fidelib9 tuis, qa in mĩa hoc feciſti, ideo rogamus te.

¶ Carmen eſt, quale illud Primo dierum. Canitur in re diuina aſcenſionis dominicę. Commemorata Chriſti Aſcenſione: & regno illi a patre tradito, petit beneficium in die iudicĳ.

AEterne rex altiſſime
Redemptor & fidelium,
Quo mors ſoluta deperit,
Datur triumphus gratiæ.

¶ O ęterne rex altiſſime et redẽptor fideliũ(quo).i. ꝑ quẽ(mors ſoluta deperit).i. deſtructa extitit vel perĳt (vl' mors).i. deſcẽſus ad inferna: qa ſcti illuc modo nõ deſcẽdũt: vt ante paſſionẽ chri(triũphus).i. victoria gratiæ datur iã glrificatis in aĩa & corpe, glrificandis in reſurrectiõe.

¶Tu es scādens).i.ascendens (tribu nal).i.sedē (dexterę pr̄is).i.ad ęqualitatē pr̄is (potestas oīm rerum est collata).i.attributa (Iesu).s. Chr̄o & hoc.s. (cœlit⁹).i.diuinit⁹ possumus dicere: ꝙ sol⁹ est ad dexteram patris. Ceteri ordines sanctorū ad sinistram respectu claritatis filij (quæ potestas non erat ei collata humanitus).i.q̄ꝺdiu: vel qn̄ erat in mūdo.

Scandens tribunal dexteræ
Patris potestas omnium,
Collata est Iesu cœlitus:
Quæ non erat humanitus.

¶Dico, ꝙ potestas datur diuinitus christo: q̄ nō erat humanitus (vt trina rerum machina).s. cælestiū terrestriū & infernorū (condita) scilicet a te (flectāt genu iam subdita) idest flectentes genua cælestes terreni & infernales (sunt subdita).i.humiliata tibi ad honorem tui.

Vt trina rerum machina
Cælestium, terrestium,
Et infernorum condita,
Flectant genu iam subdita.

¶Angeli vidētes: humanā formā: vł naturā tremūt).i.mirant̄.s. quia videbāt humanā naturā p̱ ip̄m chr̄m ad dexterā pr̄is collocatā & exaltatā: et hoc viceuersa mortaliū: tremebāt & mirabant̄. Et nota ꝙ ante natiuitatē christi angeli ab hoībus se adorari patiebant̄, sed nō postea, sicut leg im⁹ de Ioāne: qui cū vellet angelū adorare, inq̄t āgel⁹ Ioāni. Noli me adorare: seru⁹ tu⁹ eīm sum: et fratrū tuoꝝ (caro Adæ culpat).s. nos p̱ Adā in pc̄m cadim⁹ (caro chr̄i purgat nos).i.p̱ chr̄m de vitijs ad v̄tutes surgim⁹ (caro dei & deus regnat) quia christus deus est homo.

Tremunt videntes angeli
Viceuersa mortalium:
Culpat caro: purgat caro:
Regnat deus dei caro.

¶O christe tu esto nr̄m gaudiū: manēs p̄ditū).i.nobis paratū honoratum vł sublimatum (olympo).i.in cælo: tu (qui regis).i. gubernas fabricā mundi (vincēs mundana gaudia).i.amor tuus excellit oēs delectationes mundi.

Tu esto nostrum gaudium
Manens olympo præditū:
Mundi regis qui fabricam
Mundana vincens gaudia.

¶Quasi diceret: superexcellit gaudia mūdi: & hīc nos p̄cātes q̄sum⁹).i.depræcamur te (ignosce culpis oīb⁹).i.dimitte nob̄ pc̄tā nr̄a: & sub leua (.i.sursum leua) corda nr̄a ad te sup̱na gratia).i.p̱ summa mīa.

Hinc te precantes, quęsumus,
Ignosce culpis omnibus:
Et corda sursum subleua
Ad te superna gratia,

¶Nos q̄sum⁹ te: vt (cum).i. qn̄) nube iudicis).i.christi (cœpis clarere).i.fulgere (nube iudicis rubente).i. clarescēte.i.teipso iudice adueniēte (nobis repellas pœnas debitas).s.p̱ Adā (& reddas).i.tribuas p̱ gratiam: coronas perditas: & culpam inuētam & collatam secundum meritum per gratiam: quia non necessitate

Vt cum rubente cœperis
Clarere nube iudicis,
Pœnas repellas debitas:
Reddas coronas perditas.

cogente: sed volente & gratis a morte liberauit & saluauit nos.

Gloria tibi domine,
Qui scandis supra sydera
Cum patre & sancto spiritu
In sempiterna secl'a, Amen,

¶ O domine Iesu Christe: qui scandis supra sydera) .i. super omnes cælos (gloria) idest laus & honor sit tibi cum patre & spiritu sancto in sempiterna sæcula amen: idest sine fine.

¶ Carmen est dimetrum iambicum cacometrum. Canitur in festo Ascensionis dominicæ. Agit christo gratias, q pro nobis passus mortem, nos a morte liberauit.

IEsu nostra redemptio,
Amor, & desiderium,
Deus creator omnium,
Homo in fine temporum;

¶ O Iesu nostra redemptio: tu dico amor & desideriũ nr̃m) .i. amor desiderabilis (de9 creator oim) qui es in fine tẽporũ factus homo. Vnde de9 & homo: & hoc ĩ vltima ętate.

Quæ te vicit clementia,
Vt ferres nostra crimina,
Crudelem mortem patiens,
Vt nos a morte tolleres?

¶ Quæ) .i. quãta (clemẽtia) .i. pietas (vicit) .i. cõpulit te (vt ferres) .i. vt portares vl' deleres (nostra crimina) .i. pctã (patiẽs crudelẽ mortẽ) .s. crucis pro peccatis nostris: & quare (vt tolleres) idest liberares nos (a morte) idest a diabolo.

Inferni claustra penetrans,
Tuos captiuos redimens
Victor triumpho nobili
Ad dexteram pr̃is residens.

¶ Tu penetrãs) .i. frangens claustra inferni (redimens) .s. sanguine tuo (capituos) qui tenebant iuste in inferno (residẽs ad dexteram patris) manens [victor (triũpho nobili) .i. mirabili victoria.

Ipsa te cogat pietas,
Vt mala nostra superes
Parcendo: & voti compotes
Nos tuo vultu saties.

¶ Ipsa pietas) quæ coegit te, vt subires mortẽ crucis (cogat) .i. impellat te (vt superes nostra mala) .i. dimittas nobis debita nr̃a (& saties) .i. impleas & frui facias (nos compotes nostri voti) .i. desiderij (tuo vultu) .i. tua præsentia.

Tu esto nostrum gaudium:
Qui es futurus pręmium:
Sit in te nostra gloria
Per cuncta semp sc'la. Amẽ.

¶ Et tu qui es futur9 nostrum præmium: esto nostrũ gaudium .i. in p̃senti & in futuro (& nostra gl'ia) .i. laus (sit in te semp) .i. in omni tpe per cuncta sæcula. Amen.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur in festo Pentecostes, hoc est quinquagesimæ. Spiritum sanctum implorans petit, vt illius amore nos inflammet, & in dei gratia confirmet.

Veni creator spiritus,
Mentes tuorum visitata:
Imple superna gratia,
Quæ tu creasti pectora.

¶Materia hui9 hymni est spūsscīs: quem pr̄ pmiserat: qn̄ dixit Joheli. Effundā d̄ spū meo sup oēm carnē. Fili9 pmisit: qn̄ dixit. Si assumpt9 fuero in cælū: mittam vobis paracletum: & apl'is simul orantibus in hora tertia mund9 tonuit, & subito spūsscītūs: & apl'i inflāmati spū sctō diuersis loq̄bant linguis magnalia dei. Intentio est rogare deum: vt purget pectora nr̄a superno splēdore: & illuminet gr̄a spūsscī: & expellat a nobis visibiles & inuisibiles hostes: vt habeam9 vitā permanētē cū ip̄o. ¶ O creator sancte spiritus dei veni) & visita mentes tuorum fideliū & veniēdo imple pectora) superna gratia, quæ tu creasti).i.fecisti.

Qui paracletus diceris,
Donum dei altissimi,
Fons viuus: ignis: charitas,
Et spiritalis vnctio.

¶Qui paraclet9).i.cōsolator (diceris donum dei altissimi) & diceris (fōs viu9) de quo nō cōicat alienis, vel fons viuus aq̄ salientis in vitam eternā: & diceris (ignis) quia corda hominū ad dilectionē dei et proximi accendis (& vitia).i.peccata cōsumis: & diceris (charitas) quia facis diligere deum & proximū, & diceris (spiritalis vnctio) quia de spiritus vnctione .i. de spiritu sancto vngis corda hominum: vt humilientur in baptismo.

Tu septiformis gratię,
Dextrę dei tu digitus,
Tu rite promisso patris
Sermone ditans guttura,

¶ Tu septiformis gr̄æ).i. donis gr̄ę .i. ppter septiformē gr̄am. Septem enī sunt dona spūsscī. Spūs sapientiæ & intellect9. Spūs cōsilij & fortitudinis. Spūs scientiæ & pietatis & amoris (Tu es digitus).i. potentia dextræ dei: quia sicut modi digitorum varij sunt: ita varia sunt dona spūscti, et tu es pmissio patris (ditans).i. faciens diuites (guttura) vel pectora (sermone rite).i. recte: vl' tu es ditās pectora (pmisso .i. ex pmisso.

Accende lumen sensibus,
Infunde amorem cordibus,
Infirma nostri corporis
Virtute firmans perpetim,

¶ Et tu: qui operaris oia: accēde lumē sensib9).i. mētib9 nr̄is: & (infunde cordib9 nr̄is amorē).i. dilectiōē dei, firmās ifirma).i. debilia nr̄i corporis (ppetim).i. pēniter vl' ppetue (v̄tute).i. mirabil'r cum v̄tute ppetua: & semp nos (firmās).i. pregēs.

Hostem repellas longius:
Pacemq; dones protinus:
Ductore sic te præuio
Vitemus omne noxium.

¶ Repellas hostē longius) idest remoueas eum pcul a nobis (& dones pacem ptinus).i. cito (vitemus omne noxium).i. peccatum (sic te pręuio).i. ductore.

Per te sciamus da patrem:
Noscamus atq; filium,
Te vtriusq; spiritum
Credamus omni tempore.

¶ Da o sancte spūs: vt per te sciam9 patrē: atq; noscamus filium: & credamus te vtriusq; spiritum) idest procedentem a patre & filio omni tempore. Amen.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur in festo Pentecostes: quo spiritus sanctus missus est ad discipulos Christi; narratq̃, quæ in eius missione facta sunt,

IAm christ⁹ astra ascẽderat,
Regressus vnde venerat,
Promissa patris munera
Sanctum daturus spiritum.

¶ Materia hui⁹ hymni est eadem, q̃ in p̃misso. Spũssctũs cõsolator vel aduocat⁹ dr̃: quia cõsolat̃ nos cũ sumus in pctis: trahẽdo nos ad cœlestẽ patriã. Ipse spũssanct⁹ cum splẽdore feruenti apparuit discipulis suis: & quia sermo igneus futur⁹ erat, ideo in ignea lingua eis apparuit: quia fecit eos ardentes in dilectione Dei & proximi & perito sermone affluentes. Construe. Christus ascenderat iam) secũdum humanitatem (astra).i. cælos, Christus dico (regressus).i. reuersus vnde venerat (daturus apostolis munera promissa patris).i. spiritum sanctum.

Solennis vrgebat dies,
Quo mystico septemplici
Orbis volutus septies
Signat beata tempora.

¶ Solennis).i. festiualis dies (vrgebat).i. festinabat: vel imminebat se pties septẽ: q̃ sunt quadraginta & nouem: & vno addito quinquaginta, per septem intelligimus temporalia.i. corporalia: per quæ septẽ totum tempus vitę nr̃ę voluit: in quo debemus liberari a pctis, vt peruenia mus ad illam beatitudinẽ: q̃ intelligit̃ per quadraginta dies: in quibus ieiunare debemus: vt peruenire possimus ad diem sabbati.i. ad requiem (quo die mystico).i. figurato (septemplici).i. per figuram septemplicẽ (orbis).i. septima (volutus septies).i. per quadraginta & nouem dies (signat beata tempora).s. futura, idest æternam requiem.

Dum hora cunctis tertia
Repente mundus intonat,
Orantibus apostolis
Deum venisse nunciat.

¶ Et quia christus ascenderat: dum hora tertia videbat̃ esse (cunctis).i. omnibus apl'is mundus intonat repẽte).i. subito: & ille sonus vel mũdus nunciat Deũ venisse (orantib⁹ apostolis) idest simul in vnũ locũ cõgregatis: & orantibus & expectantibus promissionem domini sui.s. christi: cum ipse de illa p̃missione eis ante ascensionẽ suam locutus fuisset, dicens. Vado & venio ad vos & mittam vobis paracletum.i. cõsolatorẽ, qui docebit vos oẽm veritatẽ, & ita facti p̃fectiores in oi scientia erãt: q̃a diuersa gñ̃a linguarũ loquebant̃: & p̃dicabãt magnalia Dei.

De patris ergo lumine
Decorus ignis almus est:
Qui fida christi pectora
Calore verbi compleuit.

¶ Et q̃m quidem pater misit spm̃: ergo (ignis).i. spũs (decorus).i. pulcher, est almus de lumine patris (q)
.i. spus (cõpleuit).s. vt haberẽt sciẽtiam loq̃ndi (pectora).s. apl'orum vel oim̃ fidelium.i. fidelia Christi, & hoc (calore).i. ardore (verbi).i. filij.

¶ Viscera apostolorũ impleta).i. satiata (gaudẽt) quia fecit eos loquẽtes: & etiã ardẽtes ĩ amore, et (afflata).i. inflãmata spũ sctõ (intonãt diuersas voces).i. loquunt idiomata oĩm linguarũ: & (fatent vel fantur (magnalia Dei).i. mirabilia Dei.i. prædicant nomen christi.

Impleta gaudent viscera
Afflata sancto spiritu:
Voces diuersas intonant,
Fantur dei magnalia.

¶ Ex omni gẽte).i. ex oĩb9 gentib9 (cogniti) sunt apostoli.s. a græcis: latinis: barbaris (cunctisq; admirãtibus).s. apostoli (loquunt linguis omnibus) quæ sunt .lxxij.

Ex omni gente cogniti
Grecis: latinis: barbaris,
Cunctisq; admirantibus
Linguis loquuntur oĩbus.

¶ Cum apl'i ita loq̃bant: oẽs admirabant sic loq̃ntes: credẽtes deũ in eis esse, sed (iudæa) increpat eos.i. plebs iudęorũ (incredula).i. infidelis, illa dico (vesana).i. insana (toruo spũ).i. superbo (cõcrepat alumnos).i. discipl'os chri (ructare crapl'a musti).i. affirmat eos vino ĩebriari.

Iudæa tunc incredula,
Vesana toruo spiritu,
Ructare musti crapula,
Alumnos christi cõcrepat.

¶ Aestimabant iudæi, q̃ pręnimio potu musti) i. p ebrietatẽ apl'i talit loq̃bant, sed (petr9 occurrit signis) i. miracl'is & ṽtutib9 (docet).i. pbat pfidos Iudęos (pfari).i. loq falsa (Iohelis pphetæ testimonio) pphetauit enĩ Iohel sic. Effundã de spũ meo super oẽm carnẽ, & pphetabunt filij vestri & filiæ vestræ.

Sed signis & virtutibus
Occurrit, & docet Petrus
Falsa profari perfidos
Iohelis testimonio.

¶ Laus sit pr̃i cũ filio, simul & sctõ paracleto).i. spũ scõ (et fili9 mittat nobis) oib9 fidelib9 (charisma).i. donum spũsscti, vel gr̃am spũ sancti.

Sit laus patri cum filio,
Sancto simul paracleto,
Nobisq; mittat filius
Charisma sanctispũs. Amẽ.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur in festo Pentecostes sicut & superiores hymni. Narrat quid ex hac missione consolatoris spiritus euenerit. Petitq; illius dona nobis infundi.

¶ Materia hui9 hymni est spũsscĩs quẽ pr̃ & fili9 pmiserũt. Iohele dicẽte. Effundã de spũ meo sup oẽm carnẽ: & pphetabũt filij vr̃i & filiæ vr̃ę, & filius dicit. Si assumpt9 fuero a vobis in cœlũ: mittã vobis paracletũ. Et apl'is orantib9 mund9 intonat: & venit spũssctũs in specie

BEata nobis gaudia
Anni reduxit orbita,
Cum spiritus paracletus
Effulsit in discipulos,

ignis:quo apl'i inflammati loq̃banť magnaliā dei varijs linguis. Q̃ uęriť hic,vtrū fili9 sit a p̄re nō fact9 sed genit9.& p̄iacēti materia dico ex substantia p̄ris:& nō ex aliquo:sed ex p̄re.Sil'r dico de ꝓcessiōe sp̄ūsc̄ti: q̄a fit ex patre & filio:& de substantia vtriusq; coęqualis eis, & nō ex aliquo fact9:nec ex nihilo.Cōstrue(orbita).i.reuolutio anni reduxit nobis btā gaudia(cū sp̄ūs paraclet9 effulsit).i.resplenduit in discipulos.

Ignis vibrante lumine
Linguæ figuram detulit:
Verbis vt essent proflui,
Et charitate feruidi,

¶Cōstrue(ignis).i.sp̄ūsc̄tēs cū splēdore feruente apparuit discipulis: q̄a sermo eorum futur9 igne9 erat, & ideo in lingua & igne apparuit: q̄a fecit eos ardētes in dilectiōe dei & ꝓximi:& pariter sermōe affluētes,qđ dicit hic(ignis).i.sp̄ūsc̄tūs (detulit figuram linguæ vibrante).i.feruente(lumine suo).i.splendore: vt illi apostoli & discipuli essent(proflui).i.facundi & loquentes (verbis).i.varijs linguis(& feruidi).i.ardentes & inflammati charitate.

Linguis loquuntur omnium,
Turbæ pauent gentilium,
Musto madere deputant,
Quos spiritus repleuerat.

¶Illi apl'i loquunť linguis oīm, & ideo turbæ gentilium pauet).i.miranť.& turbæ ille(deputant).i. valde putāt(madere).i.abūdare (musto).i.vino illos,quos sp̄ūsanctus suo splendore repleuerat.

Patrata sunt hæc mystice
Paschæ peracto tempore
Sacro dierum numero:
Quo lege fit remissio.

¶Cum filij Israel quadraginta & nouem annis per desertū errassent: in quinquagesimo anno iuxta mōtem Sinai cum fulgore et tonitruo legem acceperunt.Itē in lege Moysi filij Israel emebant seruos & ancillas & agros: & possidebant quadraginta & nouem annos:in quinquagesimo anno oēs liberabanť,inde dicit ann9 iubilæus .i. remissionis: & significat octauādiē resurrectiōis,in qua oēs liberati erāt a seruitute diaboli:& hoc est(mystice).i.figuratiue (sunt patrata) .i.cōpleta(peracto).i.cōpleto (tēpore sacro paschæ numero dierū).i.quinquagenario (quo numero,fit remissio in lege).s.Moysi:vel mystica.i.figuratiua.

Te nunc deus pijssime
Vultu præcamur cernuo,
Illapsa nobis cœlitus
Largire dona spiritus.

¶O pijssime Deus p̄camur te (nūc) idest in præsenti (vultu cernuo)id est prono (largire dona spiritus.s. sancti(illapsa nobis cælitus).i. diuinitus infusa.

¶Carmen est quale illud Lustra sex qui iam peracta:sed cacometrum.Canitur in festo Eucharistiæ:idest bonæ gratiæ: hoc est corporis Christi. Narrat quemadmodum hec sacramentum in cœna institutum est a Christo.

PAnge lingua gloriosi corporis mysterium:
Sanguinisq; preciosi, quem/in mundi precium/
Fructus ventris generosi rex effudit gentium.

¶ Materia huius hymni gloriosissimi(quia de christo infinite glorioso et solennissimo)est quoddā præceptum obseruātia dignum, ab ecclia mili tanti approbatum & dictum. Vnde diligētissime huic fides adhibenda: iuxta Aurelij Augustini dictū i epistola ad Fundaniū, Euāgelio nō cre derē: nisi quia ecclesia approbat. Quod quidē præceptū est, vt pāgam9 & cātemus corde & lingua eucharistiæ siue corporis christi mysteriū. Pro quo est aduertēdū: ꝙ differētia talis est inter ista tria vocabula ibi reperta. s. mysteriū, sacrificiū, & sacramentū. Nā primo mysterium dici tur sacrum secretum, vel sacrum absconditū. Et ratio est ex sua deriua tione sumpta: quia dicit a mystis: vel mysticē græce: quod idē est quod secretū latine. Sacrificiū vero generaliter nō proprie secundū Isidorum est victima: & quæcunq; in ara cremātur & ponunt: & sic sumit pro ob latiōibus, quas antiqui faciebāt. s. vitulorū & hircorū &c. Sacramentū tñ intelligit sic, idē est, ꝙ sacræ rei signū: quātum ad ætymologiā voca buli, vel sacramentū est rē sacratā continēs: nā aliud cernit: aliud intelli gitur. Et dicit a sacer sacramentū. i quod idē est, ꝙ pignus sponsionis, si cut iusiurandū datur alicui: vt sit fideiussor. Quapropter tantū ergo sa ramentū. s. eucharistiæ: de quo hymnus cātat, est datus nobis in pignus beatitudinis & promissit aduētus ad iudiciū. Nam promisit christ9, ꝙ habet alias oues ducere ad vnū ouile: & erit vn9 pastor, secundū Matth. Et in alio loco: Veniet filius hoīs in nubibus cæli &c. Et etiā in alio loco quasi pollicēdo dixit Estote parati: quia, qua hora nō putatis, filius ho minis veniet: sicut iam antea iusiurandū fecerat, & cōpleuit ad Abraā te stante Zacharia, Iusiurandū quod iurauit ad Abraā patrē nostrū, datu rum se nobis: quod de facto completū reuera accepimus in die natiuita tis. Quod quidē sacramentū & mysteriū & mirabile a sæculis non au ditum instituit in die parasceue existēs ille rex māsuetus: cū discipulisq; facto sermone cōsolatiuo ex vno latere: & ex altero multæ amaritudi nes: quia dixerat: nocte hac scandalū propter me patiemini Circa quod potest esse vnū dubiū: quare magis institutū est tali die a christo istud sacramentū: & nō in alio tēpore: cum ratio dubij pōt esse ista. Prima dis positio secundū philosophos debet præcedere formā, quia in secūdo de anima, & septimo metaphisice: Actus actiuorū sunt in patiēte disposi to Sed baptismus est dispositio ad hoc sacramentū: ergo baptismus est prior. Vltra: cū baptismus fuit institut9 post passionē, ergo sacramētū altaris debuisset institui post passionē. Respōdeo ꝙ hoc sacramentū to ta ecclesię curia ducēte in hac die institui debuit: & nō añ nec post, quā plurimis(& præsertim quatuor)rationibus arcta et mota. Prima est ra tione huius s. cramēti necessarie assignatiōis Nā necessitas, qua assigna tur, quare hoc sacramentū institui debuit: est signū: quia ad perfectionē nostrā exigebat: vt. s. caput nostrū christus realiter corpori cōiungeret: sed toto tēpore præcedēti christus sub propria specie nobiscū constitu tus est: ergo non oportuit ante hoc sacramentū institui: sed tūc in illo tē pore qñ corpus assumptū oblaturus erat Eusebio attestante. Secunda

ratio est ratione legalis figurationis. Nam Christus quādiu fuit in mūdo cōuersatus, figuras legis obseruare voluit: factus sub lege: vt eos q sub lege erāt, redimeret a pcō scdm apl'm. Sed veniēte vitate cessat figura: et vmbra veniēte luce. ergo chro recedēte p mortē: qñ figuræ legis termināde erāt: debuit institui. Tertia ratio est rōne representionis. Nam hoc sacramentū est representās terminū dñicæ passiōis, ergo cōgruum erat ineunte iam passiōe institui. Quarta ratio, rōne fortioris impressionis: quia q vltimo fiunt, magis memoriæ imprimunt, & cōmendant, ergo vltimo post cœnā institui debuit discipulis chro recessuro. Et hec ratio tangit in decretis, de cōsecra. dist. ij. ca. Liqdo, vbi dr, q in memoria et in expressiōe passiōis chri est institutum. Restat dicere & respōdere ad rationē factā: quia nō est necessariū eundē esse ordinē institutiōis sacramētorū: & perceptiōis, et causa est, quia ad finē (qui nobis pstituit) vltimo peruenimus. Ideo eucharistia quoddāmodo est finis baptismi: quia per baptismū aliud cōsecrat ad eucharistię perceptionē, sicut per ordinē ad eius perceptionē. Hoc peracto redeamus vñ digressi sumus: q si illi tres pueri a camino ignis liberati: in laudē dei quoddā cāticū cecinere. s. Bñdicite oīa opera dñi dño. et Zacharias ppheta alid cāticū, et iust9 Simeō alid cāticū & hymnū nō parua iucunditate cecinit: ob hoc q verū redēptorē Iesum in vlnis suis tenuit: hinc de cętero fact9 est vidēs et gaudēs, ita dixit. Nunc dimittis seruū tuū dñe. Et eccl'ia talia supradicta cantat, et pcipit canere. Quātomagis istd sacramētū sacramētorū quātū vbis possum9 exprimam9 canēdo & iubilādo: per qd non modo tres pueri: immo infiniti hoīes ab inferni igne liberant. Qd etiā nō solū vnū illuminauit: immo totū mūdū, qd nō solū in brachijs illū eundē Iesum recipimus: sed in pectorib9 tanq̄ in tabernaculo suo nobiscū cœnās & cōgaudens. Et illd de quo psalmista. Dauid in persona dei mādat, q cātemus psal. xcv. Cātate dño cāticū nouū: cātate dño oīs terra. Cātate dño et bñdicite noī ei9: annūtiate de die in diē salutare eius. i. chrm cōtentū in hoc scro. Nā istud est nouū in tpe: qa ante in nulla lege erat, nec naturæ, nec scripturę. Nouū i excellentia quia nullū antea nec post excellēti9. Nouū in cōsecratiōe: quia nusq̄ vbis sif'ibus aliqd sacramētū fuit cōsecratū, nec veteris nec nouę legis. Nouū in assumptiōe: qa i alijs qd sumit: masticat: frangit: decoquit: digerit, Ibi semper assumptū realiter ītegre: & absq̄ vlla mutatiōe augmēti: nec detrimēti. Quāobrē eccl'ia militās & absq̄ vlla ruga ppter tm̄ sacramentū saluberrimū oībus primatū publice letāter vbis i celū eleuatis nō parua harmonia cantat, & pcipit canere iuxta dictū spōsi. s. chri. Exēplū do vob, vt quēadmodū ego facio, q sic faciatis: vt patet in expositiōe lrę. Ad quā veniamus: sic dicēdo. (O lingua). s. militiæ chrianę: nō pfidiæ iudæorum: nō porci Mahometi: suorūq̄ cōplicū (pange). i. cane: vl' tanq̄ tuba exalta vocē laudando, & quid dr? (mysterium). i. diuinum secretum: vl' diuinum abscōditum ex eo, quia aliud cernit, aliud credit vel intelligit (gloriosi corporis). s. Iesu christi iam gl'iosi & immortalis & impassibilis. Et pāge mysteriū supple (sanguinisq̄ preciosi) qui lauit nos in sanguine suo, quē. s. sanguinem preciosum (tile rex gentiū). i. gentiliū & oīm gentiū, quia cum Iudæi abdicarunt & negarunt esse regē: quē Pilatus gentilis persona oīm gentium cognouit esse regē Iudæorū, dicens. Regē vestrū crucifigā? (effudit). i..

sparsit pro peccatoribus, & peccato primi parentis (in mundi precium) .i. in satisfactionem pro mundo: qui cum sit finitus, infinitum non valebat soluere. Rex dico supple (fruct9 vẽtris generosi). i. filius intemeratæ virginis Mariæ, & põt intelligi vna figura grãmaticalis, secundũ quã permittitur poni pars pro toto: vel etiã (fruct9 ventris generosi) .i. proles illius: quæ ex vtraq; parte essentiali .s. corporis & animę, ex prosapia regia est procedens. Nam Matthæi. i. Filius Dauid, qui rex excellens in veteri testamento fertur, & hoc secundum carnem, & cum parentesi debet legi, vt patet intuenti.

Nobis datus/ nobis natus/ ex intacta virgine:
Et in mundo conuersatus sparso verbo semine:
Sui moras incolatus miro clausit ordine.

¶ Et iste namq; rex nobis datus est) supple a deo patre (nobis natus) .i. ꝓpter nos: nõ ꝓpter ãgelos: vt nos redimeret & liberaret a pctõ: et nos glı̃ficaret, & hoc (ex intacta virgine) .s. nõ corrupta: non solũ corpore, verũ etiã mente & aĩo: quia voto se deo obtulit spõsam (& in mũdo cõuersatus) .i. in terra sctã: qui mediũ mundi dr̃: cũ doctorib9 legis disputauit: & cũ aliis dũ p̃dicabat: & miracl'a innumerabilia faciebat: vt compleret, qđ dixit Abbacuc. Et in terris visus est: & cũ hoı̃bus cõuersat9 est. & etiã cõuersat9 est in mũdo (sparso verbi semine) .i. mediãte semine diffuso verbi diuini. dum p̃dicabat per partes illas, iuxta illud. Semẽ est verbũ Dei: quia inde nascitur fructus gratiæ per cõuersionẽ ab eo: fructus saluationis per verã obseruantiã & custodiã illius verbi diuini, iuxta illud. Beati qui audiũt verbũ dei, & custodiũt illđ, & sequit̃. (Sui moras incolatus) .i. tarditates & dilatiões (sui incolat9) .i. exilii a sua patria, vnde exiuit: & peregrinatiões per triginta & tres annos (clausit) .i. cõclusit, cõpleuit, & perfecit (miro ordine) .i. nouo, ideo miro quia nouo. Nã ꝑ prius voluit ministrare, q̃ ministrari, prius voluit facere, q̃ docere, et de post docere operãdo, & voluit ꝑ prius miracula facere: vt ostẽderet se verũ deũ: qđ nõ docuit vsq; ad ætatem triginta annorum. Voluit pati: vt nos patiamur ꝓpter ip̃m. vt ipote oẽs voluit derisiones ꝑ prius pati: vt nos quascũq; illatas cõtumelias sine murmuratione pateremur. Voluit pro nobis mori: vt nos ꝓpter ip̃m parati simus mori. Vltimate anteq̃ illã immanissimã mortem susceperit: disposuit medicamẽ sufficientissimũ ad surgendũ ab infirmitate ad sanitatẽ, & a morte pc̃ti ad vitam animæ, vt nõ oporteret iterũ crucifigi, vt rursus a pc̃tõ liberarent̃ hoı̃es. Quibus dispositis: pie misericorditer ordinatis finiuit peregrinationẽ ad patrem, vnde exiuit per temporalem generationem reuertendo: cum quo quidem semper est idem/ quantum ad diuinitatem.

In supremæ nocte cœnæ recumbens cum fratribus/
Obseruata lege plene cibis in legalibus,
Cibum turbæ duodenæ se dat suis manibus,

¶ Et sequitur: deuote Christiane cupis scire, quo in tempore ordinauit

tātam medicinā: tm̄ subsidiū ꝑ his, qui in lucta demonū cadūt: hoc fuit, qn̄ ille summ9 rex regū & dn̄s dominantiū fuit (recūbēs).i. sedēs (cū fratrib9).i. discipulis suis: qui iam nō serui: sed amici & fratres erant: quia ab vno eodē dn̄o p creationē: quia sub vno iugo amoris: quia sub mortalitate tūc vna oēs erāt, & hoc supple (in nocte).s. illa diei Iouis (supremæ cœnæ).i. vltimæ in corpore mortali supple, & (obseruata lege plene &c).i. postq̄ legē Moysi perfecte & cōplete obseruauit, quia comedit agnū paschalē more legis. Nā nō ueni soluere legē, sed ad implere, vt sępe dixit, taliter q̄ tūc: & nūc supple (dat se).i. porrigit corpus suū (cibū).i. in cibū animæ & angelorū (turbę duodenæ).i. toti cōgregationi duodecim apostolorū supple, vt augeretur gratia & fortitudo: ad resistendum indagationi Iudæorū: corpus suū dat supple (suis manib9) nō medio alicuius ministri. Dādo ad intelligēdū non esse datam & concessam potestatem ministrandi & conficiendi alijs tantum sacramentum.

Verbum caro panem verum verbo carnem efficit:
Fitq; sanguis Christi merum: & si sensus deficit,
Ad firmandum cor syncerum, sola fides sufficit.

¶ Et sequit̄. Nam postq̄ in vltima cœna accepit panē in sanctas ac venerabiles manus (verbū caro).i. homo vel christus (panē verū) quē in manus suas suscepit sup. (efficit).i. cōuertit (carnē).i. in sui corp9, iuxta illud. Panē quē ego dabo: caro mea est pro mūdi vita, & hoc.s. (verbo).i. in virtute verborū s. Hoc est corp9 meū (q;) pro & (merū).i. vinum vitis sup. (fit sanguis christi).i. verbis cōsecrationis cōuertit̄ in verū sanguinē christi (& si sensus) sup tactus tāgēdo: deficit: & sensus visus vidēdo decipit̄, accidētia quælibet tantū sentiēs, attamē. (ad firmādum).i. ad saluādū cor syncerū sup. nō fractū cōtagiōe infidelitatis, nō fractū duricia & pertinacia pcti, nō fractū malicia Iudæorū (sola fides sufficit).i. solus assensus volūtatis ab intelligētia & sensu auditus procedens, iuxta illud, Fides non habet meritū: vbi humana ratio præbet experimentum.

Tantum ergo sacramentum veneremur cernui:
Et antiquum documentum nouo cedat ritui:
Præstet fides supplementum sensuum defectui.

¶ Et sequit̄. Quod si virtuosus est honorād9. Ethi. iiij. quāto magis vas oīm virtutū, ideo (tm̄ ergo scrm̄).i. tā maximā rē & secratā & ineffabilē oīm virtutū plenā (veneremur nos cernui).i. humiles & māsueti cū reuerentia & genuflexione: & honore latrio tanq̄ ad deū (& antiquū documentū) sup. doctrina legalis de agno paschali (cedat).i. det locū (nouo ritui).s. nouo gn̄i cibi, vel doctrina legalis tanq̄ vmbra: figura & quasi imperfectū (cedat).i. cesset dādo locū (nouo ritui).i. soli figurato & perfectissimo iuxta illud, Quādo venerit, quod perfectū est. cessabit quod ex parte est.i. sicut adueniente luce cedit vmbra (præstet fides supplemētum) vt rite bene veneremur, quod non videmus & c (fides).i. illa notitia ænigmatica tanq̄ per speculū (pręstet).i. exhibeat & ordinet supplemētū, & sic vice fungēs (sensuū defectui) sup. virtuti limitatæ sensuū exteriorum: quo circa tale obiectum sunt deficientes & falluntur.

¶Genitori, genitoq; laus, & iubilatio,
Salus, honor, virtus quoq; ſit, & benedictio,
Procedenti ab vtroq; compar ſit laudatio. Amen.

¶Ideo propter infinitum bonum nobis collatum a ſanctiſſima Trinitate laus ſit genitori patri (& genito) ideſt filio ſit eadem (laus & iubilatio) quod eſt gaudium, quod verbis explicari non poteſt: & (ſalus) ſimiliter, que ab vtroq; nobis euenit, & procedit, & non ex nobis. Similiter (honor) & reuerentia latria, ſimiliter (virt9) quæ anthonomatice charitas dici poteſt: et quæ omnes virtutes comprehendit: qua redempti ſumus (& quoq;). i. ſimul (benedictio) ſit attribuēda prædictis, iuxta illud Benedictionem a domino, qui fecit cælum & terram: (q;) pro & (laudatio compar) tota prædicta ſupple: ideſt ſimul æqualis ſit ſpiritui ſancto ſupple: ideſt procedenti per æternalem proceſſionem paſſiuam (ab vtroq;) ideſt a patre & filio, iuxta determinationem eccleſiæ, Amen: ideſt ſine fine in perpetuum. Expoſitor ſubmittit ſe determinationi conſilio eccceleſiæ militantis.

¶Carmen eſt ſimile aſclepiadeo mixto gliconico: ſed cacometrum. Canitur in feſto Euchariſtiæ ad horas nocturnas. proſequitur ſicut in Pange lingua inſtitutionē ſacramēti. Autor eſt ſanctus Thomas aquinas.

SAcris ſolennijs iuncta ſint gaudia,
Et ex precordijs ſonent preconia:
Recedant vetera: noua ſint omnia,
Corda, voces, & opera.

¶ADDITIO. Cum glo. Quia eadem eſt materia præſentis hymni ac fuit ſuperior s: videlicet agere de inſtitutione ſacramenti corporis chriſti, quod innouiſſima cœna ſaluator noſter inſtituit, ad remedium totius mundi, tantum ordinem literæ in præſenti hymno explicabimus, quo ad rudes ſcholipetas. Sed primo nota, quia ex oī actiōe chrī nrā inſtructio demōſtraī, Primo ponīt ordo inſtitutionis ſacramenti & materia, & deſignātur illi: quibus officium cōficiendi ſacramētum conceſſum eſt. ſ. preſbyteri. Ponīt etiam quomodo in hoc ſacramento ceſſauit figura veteris legis: in quo oia contingebant in figuris. Iuxta Pauli vocem ad Corinth. ca. x. Figura autem huius ſacramēti præceſſit, quando pluit Deus manna in deſerto patribus: qui cotidiano paſcebantur alimento, vnde panem cæli dedit eis: panem angelorum &c. ſed illum panē manducantes mortui ſunt. Iſte autem panis, quem legifer chrs dedit, viuus eſt: qui de cælo deſcēdit: & vitæ æternæ ſubſtantiam miniſtrat. Quod autem ſacramentum ſit ſacræ rei ſignum, & quod tria in eo conſiderētur. ſ. ſacramentum tantū, ſacramentum & res ſacra, & res non ſacra: prætermiſſum facio: quia pinguiori minerua opus eſt. De hoc plura magiſter ſententiarum in quarto diſtin. ix. Erit ergo ordo. (Gaudia) Gaudium eſt animi lætitia alicui9

præsentis boni, opinione cõcepta, & dicit. q. gaurium qđ latine lætũ so nat, gaudia ergo (sint iuncta sacris solẽnijs). s. corporis christi cui⁹ festiuitate plusq̃ cæteris gaudẽdum est (& pconia). i. signa vel voces solẽnitatis (sonẽt). i. cum sono exeãt (ex pcordijs). i. ex intimis nostri cordis (& vetera). i. obseruatiões veteris legis (recedãt) ppter aduentũ nouæ, hoc est christi figurati: vel sic (vetera). i. homo vetus: hoc est vitiosus. vnde expurgate vetus fermẽtũ, vt sitis noua cõspersio: vt qui ante hac male vixit: post hac viuat nouiter: hoc est sine vitijs: vetera ergo. i. mala opera perpetrata (recedãt). i. separẽt (& oĩa sint noua). i. renouata videlicet (corda, voces, & opera) vt interius & exteri⁹ simus azymi: hoc est puri ad celebrandum tantum sacramentum.

Noctis recolitur cœna nouissima,
Qua christ⁹ creditur agnũ et azyma
Dedisse fratribus, iuxta legitima
Priscis indulta patribus.

¶ Et dico q̃ corda voces & opera sint noua: quia (cœna nouissima noctis) idest cœna vltimę noctis (recolitur). i. celebratur (qua) idest in qua cœna (Christus credit dedisse agnũ). s. paschalẽ (& azyma). i. panẽ absq̃ fermẽto. i. amaritudine: & dr̃ azyma ab a q̃ ẽ sine. & zyma fermẽtũ. q. sine fermẽto (fratrib⁹). i. apl'is nusq̃ eñ nisi frẽs: aut amicos, discipulos dñi cognoiari vidim⁹ in tota sacra pagina, teste Greg. (Iuxta indulta legitima). i. iuxta legẽ datã (priscis patrib⁹) puta Moysi & Patriarchis, nam supra dixit obseruata lege plene: quia nõ veni soluere legẽ, sed ad implere, & est indultũ concessum datũ siue remissum, vnde Gregorius Lucæ. iij. tpa indulta ne pereant.

Post agnum typicum, expletis epulis,
Corpus dominicum datur discipulis:
Sic totum omnibus, q̃ totum singulis
Eius fatemur manibus.

¶ Proseqt̃ dicẽs, q̃ post agnum typicum). i. post esum agni typici. i. figuratiui q erat cib⁹ corporis: dedit se in cibũ aĩę: & ãgelorũ, qa ipse erat ver⁹ agn⁹ q abstulit pctã mũdi &c. (epulis ergo expletis). i. finitis post esũ agni typici (corp⁹ dñicũ) dat. s. a dño discipl'is (sic totũ). i. total'r fatemur datũ esse (oib⁹). idest. xij. chr̃i discipl'is manib⁹ eius (qđ totũ singulis). i. cuilibet illorũ datũ est.

Dedit ex frugibus corporis ferculum,
Dedit ex vitibus sanguinis poculum:
Dicens accipite, quod trado vasculũ,
Omnes ex eo bibite.

¶ Dedit. s. chr̃us (ferculũ cor). i. suũ corp⁹ in cibũ & hoc (ex frugib⁹). i. ex v̈o pane materiali. vnde Ioã. panis quẽ ego dabo caro mea est: alias dedit fragilibus. s. discipulis q bñ fragili erãt: qa scd̃m Grego. nõ eos passio: nõ resurrectio: nõ spũssctĩ missio cõfirmauerat, dedit etiã (poculũ) hoc est potum sanguinis sui: & hoc (ex vitib⁹) i. ex naturali vino. Et nota q̃ in die illi⁹ sanctissimę cœnę dixit, nõ bibã amodo de hoc genimine vitis donec. &c. qua cã in die trãsfiguratiõis dñi cõficit sacr̃m ex vino nouo: si inueniri possit, vl' saltẽ vt aliquãtulũ de matura vua i calice liquat, & nouę vuę sup altare bñdi.

cuntur.alias, dedit & tristibus, nam tristes erant apostoli de nece prædicta sui dñi, dicẽs (accipite vasculũ ꝙ trado).i.do vobis (& oẽs bibite ex eo).s.poculo sanguinis mei.

¶ (Sic christ⁹ instituit).i.tali modo supradicto ordinauit (istđ sacrificiũ).s.sui corpis sanguinisq́ꝫ (cuius offm̃) s.cóficiẽdi sacramẽtum (voluit committi).i.appropriari siue tradi tm̃ (solis p̃sbyteris, quib⁹ sic cõgruit).i.cõuenit, aut est necessarium (vt sumãt).i.recipiãt ipsi (& dẽt cęteris).s.fidelib⁹ vere cõfessis & cõtritis: ad quorũ remediũ cõstitutũ fuit: nisi enim mãducaueritis carnẽ filij hoĩs: & biberitis eius sanguinẽ: non habebitis vitam in vobis. &c.

Sic sacrificium istud instituit,
Cuius offm̃ cõmitti voluit,
Solis pbr̃is, qb⁹ sic cõgruit,
Vt sumant, & dent cæteris.

¶ (Panis ãgelic⁹).i.christ⁹ qui ẽ cib⁹ ãgelorũ, vñ dicit. Ego sũ panis viu⁹ qui de cælo descẽdi (fit).i.efficitur (panis hoĩm), ꝑ quibus nat⁹ est (& panis hic dat cælit⁹).i.diuinit⁹ (terminũ).i.finẽ figuris.s. typicis veteris testamẽti, in quo vt supra dixim⁹ cõtingebãt oĩa in figuris (o res mirabilis).i.digna admiratiõe, quia.s. (paup seruus & hũilis) hoc est cuiuscũq́ꝫ cõditiõis seu stat⁹ sit hõ christian⁹, mãducat dñm hoc est, factorẽ suũ sacramẽtalr̃ sumit, & sumit̃ dupliciter.s.sacramentalr̃ & spũaliter.

Panis angelic⁹ fit panis hoĩm:
Dat pãis cęlic⁹ figuris t̃minũ:
O res mirabilis mãducat dñm
Pauper, seruus, & humilis.

¶ O trina deitas (q́ꝫ), ꝑ & (vna).i.o de⁹ trin⁹ & vn⁹ (poscimus te).i a te (quia colim⁹ te sic).s. ꝑ hũilẽ deuotionẽ celebrãdo festiuitatem corporis tui (visita nos).s.per gratiã tuã, aliter erit sicut illud ꝙ dr̃ in oratiõe dñica.s.dimitte nobis debita nr̃a, sicut & nos &c. vel dic visita tu nos sic, sicut colim⁹ te: qa loquit̃ in ꝑsona eccl'ię, q̃ tota pulchra ẽ & bñ colit deũ (& duc nos ꝑ tuas semitas).i.per tua p̃cepta q̃ sunt semitę dei directę ad cor. Vñ Gregori⁹ semita dei ad cor dirigit̃, ad lucẽ quã inhabitas (quo).i.ad quã lucem (tendimus) quia est finis religiõis nostræ christianæ.

Te trina deitas vnaq́ꝫ poscimus;
Sic tu nos visita, sicut te colimus:
Per tuas semitas duc nos q̃ tẽdim⁹
Ad lucem, quam inhabitas, amẽ.

¶ Carmen est sapphicum mixtum adonico. Canitur in festo natalicio sancti Ioannis baptistæ: cuius generationem, educationem, laudesq́ꝫ prosequitur; atq́ꝫ auxilium implorat.

¶ Hymn⁹ iste vitã & mores, habitũ & conuersatiõnẽ sc̃ti Ioannis baptistæ describit, orãs & ꝑsuadẽs, vt ei⁹ cõsuetudinẽ imitemur: vt ad eius beatitudinẽ ꝑuenire merea-

VT queant laxis resonare fibris
Mira gestorũ famuli tuorum,
Solue polluti labij reatum
Sancte Ioannes,

mur. O scte Ioãnes solue).i.relaxa reatũ labij.i.oris polluti.i.inquinatũ (a) vt famuli tui q̃ant.i.possint resonare mira).i.miracl'a: gestorũ tuorũ (fibris).i.venis (laxis).i.resolutis vl' vocibus aptis. ¶ ADDITIO. Nota q̃ hui9 hymni autor cũ a synanche siue angina morbo laboraret. illũ in scti Ioãnes festũ ac honorẽ cõposuit, vt eius intercessione ac meritis a dño salutem acciperet. Et vt queadmodũ Zachariæ patri suo illa linguæ prauitas quondã fuerat reformata, ita nũc tãdem vox sibi clara & apta restitueret. Et qñ i gutture vox formaẽ, sonatq;, hac de causa in tribus primis versiculis ponit voces sex. s. Vt, Re, Mi, Fa, sol, La. ex quib9 optimus quisq; cantus siue recta modulatio maxime constare videtur.

Nuncius celso veniens olympo,
Te patri magnũ fore nasciturũ,
Nomen & vitæ seriem gerendæ
Ordine promit.

¶ Nũcius celso veniẽs olympo).i.de cęlo. s. ãgel9 gabriel veniẽs olympo (pmit).i.nũciat: te fore magnũ nascituꝝ patri tuo Zacharię, et nomẽ tuũ fil'r pmit: qa dicit. Ioannes vocẽt: & (pmit seriẽ).i. ordinẽ (vitæ gerendæ) dicẽs, Vinum & sicerã nõ bibet (ordine).i. scd̃m ordinem quem gessit.

Ille promissi dubius superni
Perdidit prompte modulos loqlę:
Sed reformasti genitus pemptæ
Organa vocis.

¶ Ille).s. Zacharias (dubius).i. incredulus (pmisi supni).i. cælestis pmissiõis (pdidit prõpte modulos loquelę).i. modũ locutiõis. Ambrosi9 dixit, q̃ Zacharias vocẽ amiserat incõsonantib9: quia eas formare non poterat: sed tu (reformasti (o sancte Ioãnes (genit9 (.i. natus (organa vocis pemptę).i. extinctę vocis.

Ventris obstruso positus cubili,
Senseras regẽ thalamo manentẽ,
Hinc parens nati meritis vterq;
Abdita pandit,

¶ Et tu (positus).i. recũbẽs (cubili).i. vẽtre matris tuæ (obstruso).i. clauso) senseras regẽ).i. chr̃m (manentẽ).i. tacẽtẽ (thalamo).i. i vẽtre Mariæ (hinc).i. ex hoc, qđ tu nouisti christum o Ioannes (parens vterq;).s. Zacharias & Elisabe (pandit abdita) idest prophetauerunt abscondita. Pater dixit. Benedictus Dominus deus Israel: & hoc non suis meritis: sed (meritis) idest propter merita (nati) idest filij. s. Ioannis. Mater autem dixit. Vnde hoc mihi vt mater domini veniat ad me.

Antra deserti teneris sub annis
Ciuium turmas fugiens petisti,
Ne leui saltem maculare vitam
Famine posses,

¶ O sancte Ioannes, tu (fugiẽs turmas).i. turbas ciuiũ (petisti antra).i. obscuram speluncam deserti (sub teneris annis).i. in ætate duodecim annoꝝ: ne posses maculare vitã sctãm (famine) i. verbo ocioso. Ociosum est verbum, qđ aut vtilitatis, rectitudinis, aut iustæ rõnis necessitatis caret, famine dico (saltem leui).i. sine bono fructu.

Præbuit hirtum tegimen camelus:
Artubus sacris strophium bidentes.
Cui latex haustum: sociata pastum
Mella locustis.

¶Camelus prębuit hirtũ tegimẽ) .i. asperum vestimentũ sacris artub9 (bidentes) .i. oues p̄buerunt (strophium) .i. cingulum (cui) .s. Ioanni (latex) .i. aqua: præbuit haustũ: & cui mella prębuerunt pastũ: mella dico sociata (locustis) idest volatilibus.

Cæteri tantum cecinere vatum
Corde præsago iubar affuturum:
Tu quidẽ mundi scelus auferentẽ,
Indice prodis.

¶Cæteri vatum) .i. alij prophetę (cecinere) .i. pphetauerunt (tm̃) .i. tãtũmodo (corde p̄sago) .i. prouido (iubar esse affuturũ) .i. chr̃m venturũ, sed tu discretus es ab alijs prophetis dicẽs. Ecce agnus dei &c. (pdis) .i. ostẽdis: christum supple (auferentem scelus mundi) .i. peccatum (indice) .i. cum digito, dicens. Ecce agnus dei. &c.

Non fuit vasti spacium per orbis
Sanctior quisquã genitus Ioanne,
Qui nefas sæcli meruit lauantem,
Tingere lymphis.

¶Quisq̃ hõ genit9 non fuit sanctior Ioãne p spaciũ vasti orbis) .i. ampli mũdi. Vñ veritas ait. Inter natos mulierũ nõ surrexit. &c. s. corruptarum mulierum. Quidã opponũt de christo: sed nõ valẽt: quia de virgine nat9 est (qui) Ioãnes (meruit tingere) .i. baptizare (lymphis) .i. aq̃s Iordanis (lauãtẽ) .i. chr̃m purgãtem (nefas) idest peccatum (sæcli) .i. sæculi, & est ibi sincopa.

O Nimis fœlix meritiq; celsi,
Nesciens labem niuei pudoris,
Præpotẽs martyr, eremiq; cultor
Maxime vatum.

¶Et qm̃ meruisti Christum tingere lymphis tu dico. O nimis fœlix celsi meriti nesciens) .i. ignorãs (labem) .i. sordẽ (niuei pudoris) .i. pulchræ castitatis (martyr) .i. testis præpotens, nam tu dixisti. Ecce agnus dei &c. vel (martyr) .i. decollatus (& cultor) .i. habitator (eremi) idest loci solitarij, tu dico (maxime vatum) quia propheta et plusq̃ propheta.

Serta terdenis alios coronat:
Aucta cremẽtis duplicata quosdã,
Trina centeno cumulata fructu
Te sacer ornant.

¶Tres ordines hic notanť. s. tricesim9, sexagesim9, & cẽtesim9, in qb9 cõtinenť oĩm hoim ordines. s. cõtinẽtes cõiugati & v̾gines, q & designanť p tres viros. s. p Noe, p Danielẽ, & p Iob. Per Noe cõiugati, p Iob cõtinẽtes, p Danielẽ virgines designanť. Vnde in Euangelio. Alij sunt in lecto. Alij in villa. Alij in agro. Hoc tractum de Euãgelio: vbi dr̃ de semine iacto in terram. Aliud sexagesimũ: Aliud tricesimũ. Aliud cẽtesimũ fructũ attulit, ideo dr̃ hic serta terdenis (Serta) .i. coronæ (terdenis) .i. triginta (coronãt alios) .i. cõ,

iugatos, q hñt secũ fidẽ trinitatis: & adhærẽtes decẽ pceptis legis, et alia serta (aucta) .i. augmẽtata, & (duplicata cremẽtis) .i. ad duplũ crescẽtia .s. in sexagesimũ fructũ (coronãt quosdã) .s. cõtinẽtes, q vixerũt in charitate, & hñt sex opera miæ & castitatis vel charitatis: vt pascere ieiunos: vestire nudos &c. (& trina) .i. tria serta (cumulata) .i. aggregata ex ter triginta: aucta per additionẽ denarij .s. per decẽ coronãt te: o sctę Ioãnes, qui es virgo (cẽteno fructu) quia cẽtesim9 fruct9 (coronat) .i. ornat virgines: & vt breuius exponam9 a tricesimo fructu vel ordine cõiugati, a sexagesimo cõtinẽtes, a cẽtesimo virgines post dissolutionẽ corpis & aĩæ coronant in æterna beatitudine. Et nota, q tricesim9 numer9 surgit a ternario & denario, quia cõiugati habẽt fidẽ sanctę trinitatis: et adhęrent decẽ præceptis. Sexagesim9 numer9 a senario & denario surgit: qa cõtinẽtes hñt sex opa miæ & charitatis .s. pascere ieiunos &c. Virgines in cẽtesimo ordine ponunt: & significãt perfectionẽ: quia centenari9 numerus surgit a trino trigesimo: et denario .i. decẽ supaddito: & ita sunt centũ. per centũ, numerus perfectus intelligit: & hoc ordine fuit beatus Ioãnes nõ absurde: immo apte scdm loqlã digitorũ. Per tricesimũ numerũ cõiugatorũ, & sexagesimũ cõtinentiũ, per cẽtesimũ virginũ merces accipit. Periti em prima cõputatiõe articulorũ: quã appellãt loqlã digitorũ in sinistra manu, per quã vita tẽporalis intelligit vsq in nonaginta nouẽ solebãt cõputare. Centũ aũt & deinde in dextera parte per quã cælestis vita designat. Vñ de quodã cẽtenario habemus in quodã libro sic. Iã dextera cõputat annos. In hoc loco facit autor numerũ suũ per quinq digitos man9 .s. per pollicẽ: per indicẽ: per mediũ: medicũ: & auricularẽ. Auricularis in palma positus significat vnitatẽ: medicus cũ ipso positus duo significat, medi9 cũ ipsis positus .s. in medio tria. Deinde auricularis erectus medico & medio iacentibus quatuor significat. Medicus cũ illo erect9 medio iacẽte in palma quinq designat. Medi9 cũ illis erectus sex significat. Itẽ auricularis in palma extensus septẽ significat. Medicus eodẽ mõ positus in palma octo significat. Medius silr mõ positus nouẽ significat. Index, qui vsq huc nil fecit, pdicto mõ positus decẽ significat. Amplexu pollicis adiunctus triginta significat, per quẽ numerũ satis cõgrue accipit merces cõiugatorũ, ppter illorũ mollẽ amplexũ: & vitæ dilectionẽ & cõcordiã. Pollex siquidẽ cũ indice firmiter astrictus sexaginta significat: per quẽ numerũ satis cõpetenter accipit merces cõtinentiũ. Graue em est ab amplexu & voluptuosa delectatiõe & cõsuetudine abstinere. Vñ scriptũ est. Nil cõsuetudine maius. In dextera dr centũ, per quẽ numerũ: quia fit in dextera parte: vita cælestis intelligit. Nõ immerito accipit merces virginũ: qa in hac vita mũdã et immaculatã vitã ducẽtes: cælestẽ & angelicam, (inquantũ possunt) ducunt.

Hinc potens nostri meritis opimis
Pectoris duros lapides repelle,
Asperum planans iter, & reflexos
Dirige calles.

¶ Et qa tu talis es: o sctẽ Ioannes potẽs (repelle) .i. remoue (hinc) .i. inde: (duros lapides) .i. incredulitates nostri pectoris (meritis opimis) .i. fertilibus magnis & fœcundis (planans iter asperum) .i. petrosum (dirige calles reflexos) idest curuos in peccatis, & tortuosos.

¶Vt pius fator) & dr̄ a fe ro feris .i. creator mundi & redēptor mētib9 puris (pulfa liuione) .i. liuore abiecta & venenofa fordevitiorum veniens dignet ponere(greffus facratos).i.fancta itinera(rite).i.fine offenfione.

Vt pius mundi fator & redemptor
Mentibus pulfa liuione puris,
Rite dignetur veniens facratos
Ponere greffus,

¶Supni ciues).i. cæleftes angeli celebrāt te laudib9 (o deus fimplex).f.fubftātia(& trine).f.in perfonis pariter (nos fupplices).i. humiles (p̄camur veniā) .i.indulgentiam (parce redemptis).i.dimitte nobis redemptis peccata noftra:quia redemifti nos fanguine tuo proprio,amen,ideft fine fine.

Laudibus ciues celebrant superni
Te deus fimplex pariterq; trine,
Supplices & nos veniam precamur,
Parce redemptis. Amen.

¶Carmen eft timetrum iambicum. Canitur in feftis apoftolorū Petri & Pauli: profequitur ipforū laudes.

¶Hic laudat autor deum in commemoratiōe Petri & Pauli:qui deputauit illos effe principes ecclefiæ: & poteftatē dedit illis ligandi atq; foluendi vincula peccatorū. Vnde rogam9 eos,vt reddāt nos deuotos fide,& fpe robuftos:& repletos fonte geminæ charitatis,& faciant nos viuere poft mortem.(apoftolorū feftum fœlix).i.beatum vel lætum(præpollet alacriter).i.iocofe prę alijs fplendet(per omnes cardines).i. per omnes partes mundi,apoftolorum dico.f.beati Petri et Pauli facratiffimi: (quos).f.apoftolos (Chriftus confecrauit almo)fanguine: & (deputauit).i.conftituit eos effe principes ecclefiarum.

FOelix per omnes feftum mundi cardines
Apoftolorum prępellet alacriter
Petri beati Pauli facratiffimi:
Quos chriftus almo cōfecrauit fanguine,
Ecclefiarum deputauit principes,

¶Hi funt duę oliuæ).i.duæ arbores fructuofæ & redolentes, & funt (candelabra luce radiantia corā dn̄o).f.lūine virtutū: qa dn̄s nō pofuit eos fub modio abfcōditos, fed fuper cādelabra.i.in maiore claritate.f.romana ciuitate & duo præclara luminaria cæli:&(foluūt).i.rumpūt fortia vincula peccatorū (& referāt)ifti duo,i.aperiūt(portas olympi).i,cæli(fidelibus).i. chriftianis.

Hi funt duæ oliuæ coram domino,
Et candelabra luce radiantia,
Præclara cæli duo luminaria:
Fortia foluunt peccatorum vincula,
Portas olympi referant fidelibus,

Habent supernam potestatem claudere
Sermone sedes:& pandere splendentia
Limina poli super alta sidera:
Linguæ eorum claues cæli factæ sunt,
Laruas repellunt vltra mundi limitem.

¶Et ipsi.s. Petr9 & Paulus habēt potestatem claudere supernas sedes) .i. cælestes (sermone).i. solo vbo:sicut clausit Ananiæ & Saphiræ cum dixit Petrus.Pecunia tua tecum sit.i.pctā tecum sint in perditionem(& pandere).i.aperire:splendentia lumina poli (linguę eorum claues factę sunt super alta sidera).i.super oēs doctores eccl'iarū: &(repellunt laruas).i.culturas idololatriæ.Larua quoddam monstrū est: & in vultu hois vt pauorem inferat per quasdā phātasias nocturnas: intelligimus pctā,q aplī repellunt ab eis,qui eos sequunt (vltra limitē mundi).i.extra ecclesiam.Nota q aliud est latria ab idolatria, quia latria est summę venerationis cultu soli deo adhibendus:vel latria est voluntaria pfessio diuinæ maiestatis,idolatria vero est cultus deo debit9 : creaturę exhibitus.Et hæc differentia solet assignari inter latria & idolatria:dulia & perdulia, de latria & idololatria quid sit,dictū est. Dulia vero est honor,qui debet sanctis.Vnde de beata virgine sciendū,q inquantū est persona sctā,ei debet dulia:sed inquātum est mr̄ dei:debet ei hypdulia.i. magna excellentia,quia hyperdulia debet excellenti: sicut est caro chr̄i. Btā vgo,et crux xp̄i:qa fuit instrumentū nr̄æ redēptiōis, & concordat cū dicentib9:q est dulia maior & minor, de latria & dulia & differētijs habet in capl'o. Venerabiles imagines, de cōsecratiōe distin.iij.in glossa. ibi positis. Item nota,q idolum aliqn̄ dr̄ lignum vel alia res sic figurata,quādoq vo dr̄ cōiunctum ex imagine demōe pręsidēte, & ita sumit prima ad Corin.viij.vbi dr̄:q idolum nihil est.Hacten9 cōmēdauit autor vtrūq.s.Petrū & Paulū:modo vult tantūmodo Petrū cōmēdare.

Petrus beatus catenarum laqueos
Christo iubente rupit mirabiliter,
Custos ouilis,& doctor ecclesiæ,
Pastor & gregis/conseruator ouium,
Arcet luporum truculentam rabiem.

¶Beatus Petr9 rupit laqueos catenarum) quia ceciderunt catęnę de manibus ei9 p angelū nunciantem(mirabiliter) .i. fortiter xp̄o iubēte.Et ipse custos ouilis,& doctor fidelis eccl'iæ,pastor gregis christiani, & conseruator ouium fideliū(arcet).i.repellit(truculentā).i. crudelem rabiem.

Quodcunq vinclis super terram strinxerit,
Erit in astris religatum fortiter:
Et quod soluerit in terris arbitrio,
Erit solutum super cæli radium,
In fine mundi iudex erit sæculi.

¶Q dcūq vinclis) .i.sentētijs (strinxerit).i.ligauerit vel cōstrinxerit(erit ligatū in astris) .i.in cælis, & qd' soluerit in terris(arbitrio) idest iudicio suo(erit solutū super radiū solis vl'cæli, & erit iudex scl'i in fine mundi.

Non impar Paulus huic doctor gētium
Electionis templum sacratissimum:
In morte cōpar: in corona particeps.
Ambo lucernæ: & decus ecclesiæ,
In orbe claro coruscant vibramine.

¶Petr9 erat talis qualis supius ōndit: sed (Paul9 nō impar huic). s. Petro æqualis (doctor gentiū: & sacratissimū tēplū). i. vas electiōis, & (in morte). i. in passione (cōpar). i. æqualis huic: & (in corona particeps). i. cōcors (ambo illi lucernæ). s. sunt (& dec9). i. honor eccl'iæ (coruscāt claro vibramine). i. magno splendore (in orbe). i. mundo.

O Roma fœlix quæ tantorū principum
Es purpurata præcioso sanguine,
Excedis oēm mūdi pulchritudinem,
Non laude tua, sed sanctorū meritis:
Quos cruentatis iugulasti gladijs.

¶(O Roma fœlix). i. btā (q̄ purpurata). i. decorata pcioso sanguine horū q passi sunt (tātorū principū). i. tam magnorū. s. Petri & Pauli (excedis). i. supas oēm pulchritudinem mundi (non tua laude: sed meritis sanctorum). i. propter sanctos (quos iugulasti). i. interfecisti (gladijs cruentatis) i. sanguinolentis: quia in te occisi sunt.

Vos ergo sancti gloriosi martyres
Petre beate Paule mundi lilium,
Cælestis aulæ triumphales milites,
Precibus almis nostris nos munite
Ab omnib9 malis, ferte super æthera.

¶Et qa habetis ptātē ligādi atq; soluendi: ergo (O martyres gl'iosi). s. Petre & Paule (liliū). i. ornamētū vel flos mūdi & (milites cælestis aulæ triūphales). i. victoriosi (munite). i. defendite nos ab omnibus malis nostris: almis precibus (& ferte nos super æthera). i. ad vsq; ad æthereum cælum.

Gloria deo patri per immensa sæcula
Sit: tibi nate decus, & imperium,
Honor, potestas, sanctoq; spiritui:
Sit trinitati salus indiuidua
Per infinita sæculorum sęcula. Amē.

¶(Gloria sit deo pr̄i per immēsa sęcula). i. per mutabilia scl'a: & o tu (nate). i. fili dei viui (dec9 & imperiū) qui imperas cælo & terræ: & mari, sit tibi honor & ptās (& spiritui sancto indiuidua). i. inseparabilis, & (sit salus trinitati) quæ trinitas vnus deus est salus omnium gentium per infinita sęcula sęculorū. Amē.

¶Carmen est, quale superius: sed cacometrum.

AVrea luce & decore roseo
Lux lucis omne perfudisti scl'm.
Decorans cælos inclyto martyrio
Hac sacra die, quę dat reis veniam,

¶(O lux lucis). i. filiū pr̄is (perfudisti oē scl'm). i. replesti (aurea luce) i. prædicatiōe apl'orū. Lūina aurea dicti sunt apl'i sapientiæ pferētia splendorē & bonitatis & bonæ vitæ: qb9 nos illūināt (& decore roseo). i. rubeo martyrio, iudico (decorās cælos). i. cælestes creaturas) inclyto martyrio (. i.

nobili passione(hac sacra die).s.in hac festiuitate(q̄).s.dies(dat reis veniã).i ĩdulgẽtiã pcõrib9

Ianitor cæli, doctor orbis pariter,
Iudices sæcli, vera mundi lumina,
Per crucem alter, alter ense triũphãs/
Vitæ senatum laureati possident.

¶ Ianitor cæli).i. Petrus ostiari9(doctor orb̄).i. Paul9 p̄dicator (parit̄) .i.simł sũt iudices & sũt v̄a lũina mũdi (alter).i. Petr9(triũphãs).i. vincens per crucem(alter).i.alius.s. Paulus triumphãs ense(laureati).i. coronati(possident senatum).i.principatum vitæ æternæ.

Iam bonæ pastor Petre clemens accipe
Vota precantum, & peccati vincula
Resolue/tibi potestate tradita,
Qua cũctis celũ verbo claudis, & apis.

¶ Apostropham facit ad Petrũ sic dicẽs. O Petre bone pastor clemẽs accipe iam vota precantum) .i.preces, & resolue vincula peccati potestate tibi tradita a Chr̄o(qua) s.ptãte(claudis & aperis cælũ).i.paradisum cunctis(verbo).i.sermone.

Doctor egregie Paule mores istrue,
Et mẽte polũ nos trãsferre satage,
Donec perfectum largiatur plenius
Euacuato, quod ex parte gerimus.

¶ O Paule doctor egregie instrue).i. compone nostros mores (& satage).i. labora (transferre nos mẽte:polum).i.cæle stia mẽte cogitare, & q̄ in cælis sunt tota mente desiderare(donec).i quousq; (perfectũ) in vtraq; parte.i.anima & corpore(largiat̄).i.tribuat nobis in futuro(plenius).i.deus largiat̄:illo(euacuato).i.penitus dimisso.s. mortalitate (quod gerimus ex parte) .i.in hoc corpore:quasi in alia parte hoĩs.i.in futuro gł'iabitur hõ plenius et perfectius data sibi immortalitate vtriusq; partis.s.corporis & animę.

Oliuæ binæ/pietatis vnicæ
Fide deuotos/spe robustos/ maxime
Fonte repletos charitatis geminę,
Post mortem carnis impetrate viuere.

¶ O binæ).i.duo Oliuæ (pietatis vnicæ).i.indiuisæ, vł vni9 amoris(impetrare) .i. postulate a deo nos viuere deuotos fide(& robustos).i. firmos (spe maxime repletos fonte geminæ charitatis).s.dilectionis dei & proximi, post impetrate viuere, viuere inq; (post mortẽ carnis).i.separationẽ corporis & aię.

Sit trinitati sempiterna gloria,
Honor/potestas/ atq; iubilatio
In vnitate, cui manet imperium
Ex tunc & modo p eterna scł'a, Amẽ.

¶ Sẽpiterna gł'ia).i. æterna gł'ia (sit trinitati) in tribus personis, & (honor sit eis (atq; iubilatio).i.laudatio sit ei trinitati) in vnitate).s. in vno deo(cui).s. trinitati:quæ est vnus deus(manet imperiũ, & ex tũc).i.ab exordio mũdi (& modo).i.in præsenti(per æterna sæcula).i.per omnia sequentia, Amen.

¶Carmen est simile dimetro iambico, quale illud Lustra sex qui iam, Canitur in festo sanctorū Angelorū.

Tibi christe splendor patris/vita/virtus cordium,
In conspectu angelorum votis/voce/psallimus:
Alternantes concrepando melos damus vocibus.

¶In hoc hymno intendit autor laudare dn̄m: intēdit etiā in cōmemoratiōe sancti Michaelis grā vł amore ipsius archāgeli collaudare oēs angelos. sed maxime Michaelē: qui est princeps militię cœlestis. Rogat itaq̧, & p̄cat, vt oēs angeli nobis assistāt: & dæmones a nobis repellāt: & mūdos corde & corpore nos reddāt. (O christe quies splēdor p̄ris vita & virtus cordium) quia sicut viuit corpus per aīam: ita viuit aīa per christū (psallimus tibi in cōspectu angelorum votis ac precibus) vel corde: ore, & voce (& damus melos). i. melodias: vocibus nostris (cōcrepādo) .i. resonando (alternanantes) idest vocibus alternatis decantantes.

Collaudemus venerantes omnes cæli milites,
Sed præcipue primatem cælestis exercitus
Michaelem, in virtute conterentem Zabulon.

¶Nos collaudem9 venerantes oēs cæli milites). i. angelos cæli) præcipue primatē cælestis exercitus). s. Michaelem (conterentem Zabulon). i. diabolum in virtute crucis. Michael interpretaт̄, quis est, vt deus: quasi dicat, quis est ita fortis, vt deus noster, qui creauit nos ad laudandum se. Per hoc nomen Michael ostendit̄, q̄ null9 potest facere, quæ deus facit.

Quo custode procul pelle rex Christe piissime
Omne nefas inimici mundo corde & opere;
Paradiso redde tuo nos sola clementia.

¶Quo custode). s. Michaele (o christe piissime) idest fortissime (procul pelle) idest abiice longe (omne nefas (.i. omne peccatum (inimici). i. diaboli (& redde nos sola vel sancta clementia tuo paradiso) .i. in requiem tuā. nos dico factos (mundo corde & opere). i. tā in anima q̄ in corpore.

Gloriam patri melodis personemus vocibus;
Gloriam christo canamus: gloriam paracleto,
Qui deus trinus & vnus extat ante sæcula, Amen.

¶Ex quo custode. s. Michaele, Christ9) expellat a nobis lōge omne nefas inimici: & faciat nos mūdos corde & corpe, ideo (psonemus glīam p̄ri vocibus melodis) .i. dulcedinis vł dulcibus melodiis: & (canam9 glīam xp̄o). i ei9 filio: & canamus sił'r eadē qualitate (glīam). i. laudē & honorem (paracleto). i. sp̄ui sancto (qui extat). i. manet (de9 trinus) in personis (& vnus) in vnitate substātiæ (ante sæcula). i, ante oia sæcula. Amen.

¶ Carmen est saphicum mixtum adonico. Canitur in festo Angelorum, quorum auxilium petit.

CHriste sanctorũ decus Angelorũ/
Rector humani generis / & autor,
Nobis æternum tribue benignus
Scandere cælum.

¶ O Christe sanctorum decus angelorũ (sanctorum) dico ad differentiã malorum. Et nota q autor facit hic inuocationem ad omnes & singulos bonos angelos (rector humani generis: & autor: tu benignus tribue nobis scandere).i.ascendere (cælum).i.regnum æternum.

Angelum pacis Michaelem ad istam
Cælitus mittas rogitamus aulam,
Nobis vt crebro veniente crescant
Prospera cuncta.

¶ Rogitam9 mittas cælitus), i. dirigas (ad istam aulã (.i.ecclesiã Michaelẽ ãgelũ pacis: q nos placet deo. Quoties magna nũciãt a Deo, michael mittit, qñ vero maiora Gabriel mittit. vt Mariæ & Zachariæ. Ad medelã Raphael mittit: vt Thobię, ad hoc ergo mittai (vt cũcta pspa crescãt) veniẽte michaele archãgelo a deo (crebro).i. freqñt.

Angelus fortis Gabriel, vt hostem
Pellat antiquum, volitet ab alto
Sæpius templum veniens ad istud
Visere nostri.

¶ Gabriel interptat fortis ãgel9.i. fortitudo dei p qđ intelligit, q fortis fuit & potẽs ad defendẽdũ fortitudinẽ Diaboli: p virtutẽ scẽ crucis, & (Gabriel fortis angel9: volitet).i.volet (ab alto).i.cęlo (vt pellat antiquũ hostẽ).i.diabolũ. Gabriel dico (veniẽs sępius ad istud nrm tẽplũ visere).i.ad istã nrãm aiam siue ecclĩã assidue visitãdũ cõdolẽs miserijs pctõrũ.

Angelum nobis medicum salutis
Mitte de cęlis Raphaelem: vt omnes
Sanet ægrotos, pariterq nostros
Dirigat actus.

¶ O xpe mitte nobis angelum.s. Raphaelẽ: medicũ salutis nrę. Raphael interptat medicina Dei, & significat xpm, q tulit nob de cęlis medicinã cuius grã mũdati sumus ab omni pctõ: & liberati ab hoste antiquo (vt sanet).i curet nos omnes ægrotos).s.in mẽte (& dirigat actus nostros).i.nrãs opatiões prauas ad bonam operationem.

Hinc dei nostri genitrix Maria/
Totus & nobis chorus angelorum
Semper assistat: simul & beata
Concio tota.

¶ Et qa facim9 inuocationẽ angelorũ (Maria genitrix dei nri: & totus chorus ãgelorũ assistat semper (.i. omni tpe (nobis).s.oibus (& tota concio btã).i.exercit9 angelorũ: nobis assistat simul; vt isti intercedãt p nobis.

¶Beata deitas).s.patris (ac nati).i. filij: & spūssancti(pstet).i. tribuat nobis pariter(hoc).s.qd' prædictū est(gl'ia cuius spūs roboat).i. personat(omni mundo).i.in omnibus populis christianis. Amen.

Præstet hoc nobis deitas beata
Patris/ac nati/pariterq; sācti
Spūs/cuius reboat in omni
Gloria mundo. Amen.

¶Carmen est dimetrum iambicum cacometrum. Canitur in festo omnium sanctorum: quorum omnium intercessionem pro nobis implorat,

¶Hic facit inuocationem ad omnes ordines angelorum, & deprecatur eos, vt ipsi adsint nobis: et a nobis omnia vitia repellant: et nos purificatos corde & opere ad cælestia regna perducant.

¶O christe redemptor omnium).s. fidelium (conserua tuos famulos) qui tibi famulantur: tu dico, placatus sanctis precibus beatæ Mariæ virginis &c.

¶O beata agmina cælestium spirituum) scilicet angelorum (pellite quoq;) .i.similiter (præterita mala) idest vitia præsenria & futura a nobis.

¶Vates).i.o vos prophetæ(ęterni iudicis).i.christi(o apl'i dn̄i exposcimus).i. deprecamur suppliciter saluari vestris precibus.

¶O martyres dei inclyti)·i. nobiles & electi (& confessores lucidi) idest casti: ferte nos in cælestib9 regnis vestris orationibus.

¶Chorus sanctarum virginum & oīm monachorū, facite nos christi consortes).i.participes cælestis rēgni cum omnibus sanctis.

¶Auferte(.i.remouete(gentē perfidam).i.infidelem de finibus credētium: & ad quid? (vt persoluamus alacriter) idest iocose Christo laudes debitas.

¶Gloria).i.laus sit)ingenito patri, eiusq; vnigenito)idest filio Iesu Christo (vna) .i pariter cum sancto spiritu: in sempiterna secula. Amen.

CHriste redemptor omniū,
Conserua tuos famulos/
Beatę semper virginis
Placatus semper precibus.

Beata quoq; agmina
Cęlestium spirituum,
Pręterita, præsentis,
Futura mala pellite.

Vates ęterni iudicis,
Apostoliq; domini,
Suppliciter exposcimus;
Saluari vestris precibus.

Martyres dei inclyti,
Confessoresq; lucidi:
Vestris orationibus
Nos ferte in cęlestibus.

Chorus sanctarum virginum,
Monachorumq; omnium/
Simul cum sanctis omnib9/
Consortes christi facite.

Gentem auferte perfidam
Credentium de finibus:
Vt christo laudes debitas
Persoluamus alacriter.

Gloria patri ingenito,
Eiusq; vnigenito.
Vna cum sancto spiritu
In sempiterna sc'la. Amen.

IEsu Saluator sæculi
Redemptis ope subueni:
Et pia dei genitrix
Salutem posce miseris,

¶ Hymn9 iste cõtinuaẽ supiori: sic dixi. O christe cõserua tuos famu-los: & bñ debes: qa redemisti nos. (O Iesu saluator sæculi subueni).i. succurre(redẽptis ope).s. tuo auxi-lio(& o pia dei genitrix: posce).i. impetra(salutem).s.animarum(mi-seris).s.nobis peccatoribus,

Cœtus omnes angelici,
Patriarcharum cunei,
Et prophetarum merita
Nobis precentur veniam,

¶ Oẽs angelici cœt9).i.oĩs angeloꝝ societas seu exercit9 (cunei).i.cho-ri siue sedẽtiũ ordines patriarchaꝝ (& merita ꝓphetaꝝ p̃centur).i.po-stulẽt vel impetrent (nobis veniã) idest indulgentiam peccatorum.

Baptista christi præuius,
Et clauiger æthereus,
Cum cæteris apostolis
Nos soluant nexu criminis,

¶ Baptista Ioães pręuius).i. p̃cur-sor christi (& clauiger).i. Petrus (æthereus).i.cælestis: cum cæteris apostolis(soluant nos nexu crimi-nis).i.a vinculis peccatorum.

Chorus sacratus martyrum:
Confessio sacerdotum:
Et virginalis castitas
Nos a peccatis abluat,

¶ Sacratus chorus.)idest sacer cœt9 martyrum:&(cõfessio sacerdotũ) idest iustorum(& castitas virgina-lis) idest virginum abluant nos a peccatis.

Electorum suffragia,
Omnesq; ciues cælici
Annuant votis supplicum:
Et vitæ poscant præmium,

¶ Suffragia)idest patrocinia electo-rum vel monachorum (& omnes cælici) idest cæli ciues: angeli (an-nuant)idest faueant(votis) i. p̃ci-bus: supplicum)idest humilum, vt (poscant)idest impetrent(p̃mium vitæ)æternæ scilicet.

Laus/honor/virtus/gloria
Deo patri & filio,
Sancto simul paracleto
In sempiterna scl'a. Amen.

¶ Laus honor virtus & gloria su-ple sit deo patri, & filio, simul san-cto paracleto in sempiterna sęcula. Amen.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur in festo diui Martini: cuius laudes autor prosequitur,

REx christe Martini decus
Hic laus tua, tu illius,
Tu nos in hunc te colere:
Quin ipsum in te tribue.

¶ Autor cõmẽdat, & laudat deũ de cõuersione & habitu. btĩ Martini, quia hic paup et modic9, cęlũ diues ingredit: quia p constantiã fidei & cõfessionem trinitatis meruit fieri suscitator triũ mortuoꝝ, quoꝝ aię detinebanẽ clausę in inferno. Rogat itaq; dñm, vt sicut p cõfessionẽ sãctę trinitatis tres mortuos suscitauit ab inferno: ita suscitet nos a peccato:

& sicut induit pauperē parte suæ chlamydis: sic nos induat iusticiā. O chrē rex æterne: dec9).i.honor Martini(hic).i.Martin9 ē tua laus: tu es sal9 illi9 Martini, tu tribue nos colere te(in hūc).s.Martinū(quin).i.insuper(tribue nobis ipsum Martinum colere in te).s.christo.

¶ Tu qui das, q Martinus gemma existens p̄sulū).i.epoꝝ & sacerdotum(fulget).i.splēdet(p cardines).i.p angulos(orbis).i.per quatuor partes mūdi(da).i. cōcede, vt Martinus(soluat p ingēs meritū)nos.s.(quos graues culpæ).i.criminalia peccata (premunt).i.detinent.

Qui das per orbis cardines,
Qd' gēma fulget p̄sulum,
Da quos p̄mūt culpę graues
Soluat per ingēs meritum.

¶ En).i.ecce(hic).s.martin9 (paup) in diuitijs(& modic9).s. in persona corpis(diues)in v̄tutibus exeūdo de mūdo: īgredit̄ cęlū (cohortes).i. exercitus cæli: obuiāt ei (linguę).s. oēs (tribus).s. isrl'.i.iudæi (gētes).i.gentiles(ouant).i.applaudunt.

En pauper hic & modicus
Cælum diues ingreditur,
Cæli cohortes obuiant,
Linguę, trib9, gentes ouant.

¶ Vt).p sicut(vita)illius sic (transitus).i.obit9 eius(fulget).i.resplendet(cælis).i. in cælo (& aruo).i.in terra seu in mūdo: trāsit9 dico splēdid9, & ideo, quia fulget(piū ē gaudere cūctis).s.hoīb9: &(hic dies).i. hoc festū(sit salus cūctis).i oibus.

Vt vita fulget transitus,
Cælis & aruo splendidus:
Gaudere cunctis pium est:
Cunctis salus sit hic dies,

¶ Sit gl'ia trinitati).s.p̄ri, & filio et spūi sctō(vt(p sicut(Martinus cōfessus est).s.fide & ope(fidē cuius) .s.Martini(et ipse).s.deus(roboret in nos) idest in nobis.

Sit trinitati gloria,
Martinus vt confessus est:
Cuius fidem per opera
In nos & ipse roboret,

¶ In hoc hymno commēdat autor beatū Martinū p cōstātiā fidei ei9: quā habuit in suscitatiōe triū mortuoꝝ(O Martine par apl'is).i.ęqualis ī triū mortuoꝝ suscitatiōe: quia tres mortuos suscitauit, vt apl'i: & quia glob9 igneus.i. spūs sctūs descēdit sup eū(tu foue).i.resuscita a pctō: colētes tuū festū (qui vis viuere, aut mori discipl'is).i.ad vtilitatē discipl'oꝝ.quia nec mori timuit: nec viuere recusauit. Vn̄ & ipse effūdēs orōnē apd' dn̄m: ait. O dn̄e si adhuc ppl'o tuo sum necessari9: nō recuso laborē Fiat volūtas tua: & quia nec viuere, nec mori recusasti. ideo respice nos: vt tuis meritis & p̄cibus mūdo corde & casto corpe existētes, aulā cæli ingredi mereamur: sicut fecisti ī tpe tuo p̄latos ecclesię famlos.

MArtine par apostolis
Festū colentes tu foue:
Qui viuere discipulis
Vis aut mori nos/respice.

¶ O Martine fac).i.effice (nūc).i.in hoc p̄senti tpe.s.nos esse iustos:(qd' gesseras).i.feceras olim prędicādo (clarifica).i illumina(nunc p̄sules) .s.eccl'ię.i.p̄latos(auge decus eccl'ię:

Fac nunc, quod olim gesseras,
Nunc præsules clarifica:
Auge decus eccl'siæ:
Fraudes elide Sathanæ,

(elide).i.frange:vel reprime(fraudes sathanæ)idest Diaboli aduersarij.

Qui ter chaos euiſceras,
Merſos reatu ſuſcita,
Diuiſeras vt chlamydem,
Nos indue iuſtitiam,

¶Tu qui euiſceras).p euiſcerasti.i. euacuaſti(chaos).i.infernũ.(ter).i. tres mortuos ſuſcitaſti.Tu qui ter intraſti in infernũ reſuſcitãdo tres mortuos(ſuſcita nos merſos)idest mortuos(reatũ).i.culpa per pctm̃. primi parẽtis.ſ. Adæ & ,ppria culpa(vt).p ſicut(diuiſeras chlamydẽ pauperi).ſ.ſic indue nos iuſtitiam.

Vt ſpecialis gratiæ
Quondam recorderis tuæ,
Monaſtico nunc ordini
Iam pene lapſo ſubueni,

¶O Martine ſubueni).i. ſuccurre (monaſtico ordini).i.ordini monachorũ(iã lapſo).i.relapſo in pctis (pene).i.fere:& ad quid? vt recorderis quõdã tuæ ſpecialis gratiæ,

¶Carmen eſt dimetrum iambicum cacometrum,Canitur in feſtis Apoſtolorum, quorum poteſtatem à Chriſto traditam narrat,

EXultet cęlum laudibus:
Reſultet terra gaudijs:
Apoſtolorum gloria
Sacra canant ſolennia.

¶In hoc hymno facit autor inuocationẽ ad apl'os:vt ipſi pro nobis deprecenť:et ſuis precibus a nobis vitia repellãt: vt deus,veniẽtes ad iudiciũ,ne .p reatu nos puniat: ſed repletos æternis gaudijs faciat. Et nota,ꝙ dies iudicij non dicitur:ideo ꝙ tũc erit dies: ſed quia apparebũt omnia nota tanq̃ in die, (cælum).i. cæleſtis curia (exultet).i. gaudeat laudibus(terra).i.terreni.ſ.homines:reſultet gaudijs: homines dico(canant).i.laudent(ſacra ſolemnia)ideſt gloria apoſtolorum.

Vos ſæcli iuſti iudices,
Et vera mundi lumina,
Votis precamur cordium,
Audite preces ſupplicum,

¶vos).ſ. apoſtoli(iuſti iudices ſæcli).i. ſcl'i(& vera lumina mundi) quia totus mundus illuminať prædicatione(precamur vos votis cordium).i precibus cordis(audite preces ſupplicum).i.humilium.

Qui cælum verbo clauditis,
Seraſq; eius ſoluitis,
Nos a peccatis omnibus
Soluite iuſſu,quæſumus,

¶Qui clauditis).ſ.pctoribus(cælũ ṽbo).i.ſermõe(et ſoluitis).ſ. bonis (ſeras).i. clauſuras ei9(q̃ſumus).i. precamur vos (ſoluite).i. abſoluite nos a peccatis oĩb9(iuſſu).i.pcepto.

Quorum præcepto ſubditur
Salus, & langor omnium,
Sanate ęgros moribus:
Nos reddentes virtutibus,

¶Precepto quorum)ſcilicet apoſtolorum(ſalus)ideſt ſanitas(& lãgor)ideſt infirmitas omnium hominum(ſubditur)ideſt ſubijtur(ſanate ægros).i. peccatores(morib9) .i.a prauis cogitatiõib9 & volũte mala peccãdi(reddẽtes nos ṽtu-

tibus).i.operationibus virtuosis. ¶Et rogamus vos: vt cum Christus iudex aduenerit in fine sæculi: faciat nos esse compotes sempiternis gaudijs.

Vt cum iudex aduenerit
Christus in fine sæculi,
Nos sempiternis gaudijs
Faciat esse compotes,

¶Carmen est, quale illud Primo dierum, Canitur in festis Apostolorum, quorum laudes enumerat.

¶Hymnꝰ iste cõtinuat̃ superiori.s. Exultet cęlũ laudibꝰ. Nos canẽtes debitas laudes xp̃o in honore apł'orum (canamꝰ lætis mẽtibꝰ).i. iocũdis (gł'ia).i.ad gł'iam apł'orũ (æterna munera).i.dona christi, quę sua pietate nobis largitus est.
¶Isti sunt principes eccł'iarum: isti sunt triũphales duces belli).i.triũphantes. Isti sunt (milites cælestis aulę).i.palatij: & sunt (vera mundi lumina) quia prędicatione illorum illuminatus est mundus.
¶Fides deuota sanctoꝝ).i.obediẽs (inuicta spes credẽtiũ: pfecta christi charitas).i.amor (triumphat).i. superat (principẽ mundi).i.diabolum. Vnde, venit princeps mundi huius, & in me nõ habet quicq̃.
¶Paterna gloria exultat in his).s. apł'is (voluntas spũsscti) exultat in his (filius exultat in his) quid dicã per singula? (cęlum replet̃ gaudijs) idest exultationibus.
¶O redẽptor q̃sumus te nunc).i.in p̃senti (vt iungas p̃cantes seruulos consortio ipsorum).s.apostolorũ (in sempiterna sæcula).i. in æternũ & in sæcula sæculorum.

Aeterna christi munera,
Apostolorum gloria/
Laudes canentes debitas/
Lætis canamus mentibus,

Ecclesiarũ principes/
Mundi triumphales duces/
Cælestis aulæ milites,
Et vera mundi lumina,

Deuota sanctorum fides,
Inuicta spes credentium,
Perfecta christi charitas,
Mundi triumphat principẽ,

In his paterna gloria,
In his voluntas spiritus,
Exultat in his filius:
Cælum repletur gaudijs,

Te nunc redemptor, q̃sumus,
Vt ipsorum consortio
Iungas precantes seruulos
In sempiterna sæcl'a, Amen,

¶Carmen est asclepiadeum mixtum gliconico. Canitur in festis plurimorum martyrum,

¶In hoc hymno laudat autor deũ in cõmemoratiõe sctõꝝ martyrũ, qui mũdũ cũ põpis suis: & cũ vitijs & cõcupiscẽtijs suis dimiserunt, & spreuerũt. Vñ in terris laudãt. & in cœlis honorãt. Intẽdit itaq; rogare

Sctõrũ meritis inclyta gaudia
Pãgamꝰ socij gestaq; fortia:
Nã gliscit animꝰ p̃mere cãtuꝰ
Victorum genus optimum,

deum,

deum,vt nos ſuos famulos iungat conſortio ſanctorũ martyrũ.O ſocij pangamus).i.cantem9(inclyta gaudia).i.preclara meritis ſanctorũ(& fortia geſta).ſ.eorũ(nã animus gliſcit).i.cupit,vel gaudet(promere).i. laudare cum cantibus(optimum genus victorum)ideſt martyrum.

Hiſunt,quos retinens mũdus inhorruit
Ipſum,nam ſteriliflore per aridum
Spreuere penitus,teqꝫ ſecuti ſunt
Rex Chriſte bone cælitus.

¶Hi ſunt.ſ.martyres,(quos mũdus retinens).i.dũ viuerent in mundo (inhorruit).i. odio habuit(nam ipſi).ſ. martyres (ſpreuere penitus).i. omnino odio habuerũt (ip̄m).ſ.mũdũ(ꝑ aridũ).i.valde ſiccũ(flore ſterili).i.non fructuoſo (& ſecuti ſunt te cęlitus).i.diuinit9:o(xp̄e bone rex).i.q cęlũ,terrãqꝫ regis.

Hi pro te furias atqꝫ ferocia
Calcarunt omnia,ſæuaqꝫ verbera
Ceſſit his,lacerans fortiter vngula,
Nec carpſit penetralia.

¶Hi).ſ.martyres(calcarũt).i.ſuſtinuerũt, paſſi ſunt & vicerũt ꝑ te (furias).i.inſidias infideliũ (& ſęua verbera).i.crudelia vł ſæua.i. iniuſte illata,&(vngula).i. quoddam gen9 tormẽti(ceſſit).i.locũ dedit his martyrib9(lacerãs).i. puniẽs (fortiter).i.vltra quæuis tormẽta(nec(ꝓ nõ(ſed & nõ carpſit penetralia).ſ.martyꝝ vł apłoꝝ.i.nõ fuerũt fracta vł diuiſa eoꝝ viſcera, & hoc virtute dei:quia virt9 dei erat in eis,vel(nõ carpſit penetralia).i.intima eoꝝ,et nõ potuerũt tormẽtorũ gñib9 a ꝓpoſito ſctõ retrahi. ANTO. Calcarũt oĩa,lege tu calcarunt hoĩm,tum ex rõne verſus,tum ex veterũ librorũ ſcriptiõe Et expone ſic.Hi martyres calcarũt).i. ſub calcib9 habuerunt, deſpicatiqꝫ ſunt & expreuerunt(furias).i.furores (atqꝫ ferocia).i.fortia,ſiue furibũda(& ſæua verbera).i.immania ac crudelia flagra(hoĩm).ſ.Regũ minantiũ illos,Præſidum illos iudicantiũ,Carnificumqꝫ diuerſa tormẽtorũ gñã in eos exercentiũ.Quæ oĩa(ꝑ te).i.ꝓpter legem tuam,libentiſſime & abſqꝫ vllo mortis timore ſubſtulerunt.

Cæduntur gladijs more bidentium:
Non murmur reſonat: nõ q̃rimonia:
Sed corde tacito mens bene conſcia
Conſeruat patientiam.

¶Ipſi cædunt̃).i. iugulãt (gladijs).ſ. crudelibus (more bidẽtiũ).i.cõſuetudine ouium (murmur eorum non reſonat : non q̃rimonia).i. lamentatio nõ audit̃(ſed mẽs bñ cõſcia).i.boni meriti(conſeruat patientiã tacito corde)quia fortes, patientes, & firmi erant pro fide chriſti in bello.

Quæ vox, quę poterit lingua retexere,
Quæ tu martyrib9 munera p̄paras?
Rubri nam fluido ſanguine laureis
Ditantur bene fulgidis.

¶Et quia omnia hęc pro chriſti nomine patiebantur,igit̃ q̃ vox & q̃ ligua poterit retexere).i dicere:vł explicare(munera).i.dona q̃ tu martyrib9 p̄paras(nam ipſi rubri).i.rubei(fluido).i.fluẽte

ſanguine(ditantur).i.coronantur(laureis)ideſt coronis bene ſulgidis.

¶O ſumma deitas nos ſupplices).i. hũiles(po ſcimus).i. rogamus te (vt abluas).i.deleas(cul pas noſtras).i. peccata noſtra (& ſubtrahas noxia)ideſt ipſa pecca ta a nobis: & des pacẽ famulis tuis(quoq;).i.ſimiliter (nos) omnes.ſ. (demus gloriam tibi) ideſt ad honorem tuum per cuncta ſæcula. Amen.

Te ſumma deitas vnaq; poſcimus,
Vt culpas abluas/noxia ſubtrahas:
Des pacẽ famulis/nos quoq; gloriam
Per cuncta tibi ſæcula, Amen.

¶Carmen eſt, quale illud Primo dierum Canitur in feſto martyrum,

¶Materia huius hymni eſt inuoca re regem martyrum, vt dirigat ad nos aures ſuæ clæmentiæ, & quod delinquim⁹ propter merita ſancto rum, in quorũ commemoratiõe p̄ſens hymnus cantatur, parcere vel ignoſcere dignetur. O gl'ioſe rex martyrũ corona).i.brauium & merces cõfitentium nomẽ tuum: (q̇ per ducis reſpuentes terrena, ad cæleſtia regna. ANTO. Qui reſpuẽtes terrena immo terrea: nam alias nõ ſtaret verſus, vt ſuperius in proœmio operis huius videre licet.

REx glorioſe martyrum,
Corona confitentium,
Qui reſpuentes terrena/
Perducis ad cæleſtia.

¶Tu appone aurẽ tuam benignam (protinus)ideſt ſtatim noſtris vo cibus, & ignoſe quod delinquim⁹ (qui pangimus ſacra trophęa).i. victorias martyrum.

Aurem benignam protinus
Appone noſtris vocibus:
Trophęa ſacra pangimus:
Ignoſce, quod delinquim⁹.

¶Tu vincis ſæuiciam tyrãnorum in martyribus parcendo confeſſo ribus)quia non vis, vt per marty rium finiant vitam ſuã (tu vince) ideſt deſtrue(nr̃a crimina).i. mala & pc̃tã nr̃a(donãdo nobis indulgẽ tiã(quia tu nõ vis mortẽ pc̃tõris.

Tu vincis in martyribus,
Parcendo confeſſoribus:
Tu vince noſtra crimina,
Donando indulgentiam.

¶Carmen eſt, quale illud Primo dierum. Canitur in feſto vnius martyris: cuius laudem narrat.

¶O deus tu ſors) ideſt pars (tuo rum militum) ideſt hæreditas, vn de Dauid Dominus pars hæredita tis meæ (& corona & præmium) quia tu ſecundum meritum tri buis mercedem (abſolue nos nexu

DEus tuorum militum
Sors: & corona præmiũ:
Laudes canentes martyris
Abſolue nexu criminis.

criminis) idest laqueo peccatorum, nos dico (canentes laudes martyris) scilicet huius: cuius hodie festum celebratur.

Hic nempe mundi gaudia,
Et blandimenta noxia,
Caduca rite deputans,
Peruenit ad cælestia.

¶ Hic martyr deputans) idest iudicans vel æstimās (rite) .i. recta gaudia mundi (& blandimenta noxia & caduca) supple esse (peruenit nēpe) idest certe ad cælestia regna.

Pœnas cucurrit fortiter,
Et sustulit viriliter,
Pro te effundēs sanguinem,
Aeterna dona possidet.

¶ Et ipse fortiter) idest constans forti animo (pœnas) .i. tormenta huius mundi (cucurrit) .i. festinanter transiuit (& sustulit) idest sustinuit illas pœnas viriliter effundens sanguinem suum, & ideo possidet æterna dona.

Ob hoc præcatu supplices
Te poscimus piissime,
In hoc triumpho martyris
Dimitte noxam seruulis.

¶ Ob hoc) idest propter hoc: quia sanguinem fudit: o piissime pater (nos supplices poscimus te) idest precamur te (precatu) idest precibus humilibus (in hoc triumpho) idest in hac victoria martyris (dimitte noxam) idest culpam seruulis.

¶ Materia huius hymni est, vt relictis delectationibus & vanitatib9 huius sæculi bona opera exercendo Deum consequamur.

MArtyr dei, qui vnicum
Patris sequendo filium,
Victis triumphās hostibus,
Victor fruens cælestibus:

(O martyr dei) qui fuisti victor victis hostibus, tu dico triumphans sequendo vnicum filium, patris es modo fruens cælestibus bonis.

Tui præcatus munere
Nostrum reatum dilue:
Arcens mali contagium,
Vitæ remouens tædium.

¶ Et quia tantis bonis frueris dilue) idest extingue (reatum) idest peccatum nostrum, tu dico (arcēs contagium mali) idest diaboli (remouens tædium vitæ) .s. famem: sitim: nuditatem: frigus: scilicet donando nobis temporalia necessaria in hoc mundo.

Soluta sunt iam vincula
Tui sacrati corporis:
Nos solue vinclis sæculi
Amore filij dei.

¶ Et quia vincula tui sacrati corporis sunt iam soluta a nexibus huius sæculi dissoluti: & es cum Christo: sic & solue nos a vinclis sæculi) idest absolue nos a peccatis nostris, tuis precibus, & hoc amore filij Dei.

¶ Carmen est, quale illud Nocte surgentes. Canitur in festo Confessorum.

¶Materia huius hymni est, q totis virib9 deum sup oia laudare debem9. Intēdit etiā autor in hoc hymno tractare de ascensiōe illi9 cōfessoris, ī cui9 memoria pręsens hymnus totis laudibus celebratur.

Iste confessor domini sacratus/
Festa plebs cuius celebrat per orbem/
Hodie lætus meruit secreta
Scandere cæli.

Iste cōfessor domini sacratus: a dño (lætus). i. exultās (meruit hodie). i. in hac die (scādere). i. ascendere (secreta cæli). i. ad cælos (festa cuius). s. sancti (plebs) deuota. s. celebrat per totum orbem. ¶ANTO. Hoc die lætus legit: pro quo legebatur hodie lætus: vt sit troche9 in primo loco: & non pyrrhichi9: si hodie legatur, Legit etiam sacrata & non secreta.

¶Qui). s. confessor fuit pius. i. sanctus & misericors: immo erga deū religiosus, & præceptorum suorum obseruātissim9 (prudens). i. prouidēs & sapiens circa diaboli, mundi, atq; carnis irritamenta (humilis). i. non superbus, cui animæ facilitas erat omnis expers iracundiæ (pudicus). s. in verbis (sobrius) in cibis (castus). s. in corpore & in anima (& quietus). i. tranquillus (dum). i. donec (vegetauit). i. nutriuit (artus). i. membra corporis eius (præsens vita). i. quando erat in hoc sæculo.

Qui pius, prudens, humilis, pudicus,
Sobrius, castus, fuit & quietus:
Vita dum præsens vegetauit eius
Corporis artus.

¶Ad sacrum tumulū cuius). s. confessoris (membra languentum). i. ęgrotantium (restituunt modo). i. in præsenti (sanitati). i. saluti (frequenter). i. cum frequentatione (quolibet morbo). i. a quacunq; infirmitate illa membra fuerint grauata.

Ad sacrum cuius tumulum frequenter
Membra languentum: modo sanitati
(Quolibet morbo fuerint grauata)
Restituuntur.

¶Vnde nunc noster chorus). i. nostrorum fratrū (canit hunc hymnum in honore ipsius). s. confessoris) libenter). i. voluntarie, & ad quid canim9? (vt iuuemur pijs meritis). i. patrocinijs & orationibus eius (per omne æuum) idest per cuncta sæcula.

Vnde nunc noster chorus in honore
Ipsius: hymnum canit hunc libenter:
Vt pijs eius meritis iuuemur
Omne per æuum.

¶Sit laus). i. glīa (dec9). i. honor (atq; virtus). s. semper erit illi deo (q residens supra cacumen). i. supra altitudinē cæli (trinus) in personis (& vn9) in essentia (gubernat machinam). i. fabricam totius mundi.

Sit laus illi, decus atq; virtus,
Qui supra cęli residens cacumen/
Totius mundi machinam gubernat
Trinus & vnus. Amen.

¶Carmen, est quale illud Primo dierum. Canitur in festo virginum; in quarum laude versatur.

IEsu corona virginum;
Quem mater illa concepit,
Quę sola virgo parturit,
Hæc vota clæmens accipe.

¶In hoc hymno laudat autor deū ī cōmorōe sctāꝝ ỽginū: q̄ domādo fragilem sexū meruerūt scādere secreta cæli. Rogat itaqꝫ deū, vt nesciamꝰ vulnera corruptiōis. O Iesu corona ỽginū quē).s.mr̄ illa mirabilis(cōcepit).s.sctā Maria(quę sola).s.mr̄ inter alias ỽgo parturit tu clæmens(accipe).i.suscipe(hæc vota nr̄a).i.has p̄ces.¶ANTO. Quē mr̄ illa cōcipit, sic legēdū p̄cipit, nō cōcepit,& est p̄sens ꝓ præterito, ex ratione carminis:qd' non recipit spondeum vel trocheum in quarto loco.

Qui pascis inter lilia,
Septus choreis virginum,
Sponsus decorans gloria,
Sponsisqꝫ reddens pręmia.

¶Tu qui pascis).i.lætaris(inter lilia).i.bona opera(septus)idest circundatus(choreis) idest ordinibꝰ virginum:& es(decorans) idest coronans(sponsus gloria & reddens sponsis præmia.

Quocunqꝫ pergis, virgines
Sequuntur, atqꝫ laudibus
Post te canentes cursitant,
Hymnosqꝫ dulces ꝑsonant,

¶Quocunqꝫ)idest ad quemcunqꝫ locum pergis:ille ỽgines sequūtur te:atqꝫ canentes(cursitāt)idest currunt post te laudibꝰ(qꝫ)pro &(ꝑsonant)idest valde sonāt ille virgines(dulces hymnos).i.laudes.

Te deprecamur largius
Nostris adauge sensibus,
Nescire prorsus omnia
Corruptionis vulnera,

¶Et quia virgines personant tibi laudes p̄camur te(adauge largius) idest augmēta amplius nostris sensibus:& (da prorsus) idest omnino nobis omnibus nescire vulnera corruptionis.

¶Carmen est, quale illud Nocte surgentes. Canitur sicut superius in festis sanctarum virginum.

VIrginis proles, opifexqꝫ matris,
Virgo quē gessit:pepitqꝫ ỽgo,
Virginis festū canimꝰ trophęum,
Accipe votum.

¶Materia huiꝰ hymni est canere deo laudes:& seq vestigia eius. Cōmemoratio sctārū virginū agit in isto hymno(O proles).i.o fili Mariæ ỽginis,& o(opifex).i.creator mr̄is, quē.s.te(virgo).s.Maria(gessit) .i. portauit (virgo).s.Maria peperit).i.parturit(nos canimus festum virginis trophæum).i. victoriam,& ideo(accipe).i.suscipe(votum)idest preces nostras.

Hæc tua virgo duplici beata
Sorte, dum gestit fragilē domare
Corporis sexū, domuit cruentum
Corpore sæclum.

¶Hæc tua ỽgo est beata duplici sorte).s.castitate: ỽginitate & martyrio) dum gestit).i.desiderauit (domare) .i.macerare). fragilē sexū).i. fœmineum:quia sexus fragilis est,& illa(domuit).i.deuicit(cruētū).i.sanguinolentum vel crudelē sæclum.i.diabolum corpore.

¶Vnde quia domuit fragilẽ sexũ.s.corp9 suũ(nec) ꝓ & nõ fuit(pauescens).i. timẽs mortẽ(nec sęua gñã pœnarum nec fuit amica mortis).i. diaboli vel peccati,& ideo (sanguine fuso).i.cõsumato martyrio:ipsa virgo(meruit scandere).i.ascendere) secreta cæli).i.ad cælos.ANTO.Secreta scandere cæli, castiga tu sacrata, vt stet versus.Secreta enim prima producit: essetq; spondeus in quarta sede:cum debeat esse in quarto loco trochęus.

Vnde nec mortẽ,nec amica mortis
Sæua pœnarũ genera pauescẽs/
Sanguine fuso meruit secrata
Scandere cæli,

¶Et qa meruit scandere cælũ o alme de9(parce iam culpis).i.peccatis(obtẽptu).i. prece vel oratione hui9 virginis vitia remittẽs)quo)pro vt)nos puri).i.casti (resonem9 almũ hymnum).i.canticum.i.cantemus sanctam laudem (tibi).i. ad honorẽ tuum.Gloria tibi domine qui natus.

Huius obtẽptu deus alme nostris
Parce iam culpis vitia remittens:
Quo tibi puri resonemus almũ
Pectoris hymnum,

¶Carmen est cocometrum quale illud lustra sex.Canitur in dedicatione ecclesiæ.

¶In hac cõmorõe cęlestis Hierl'm autor laudat deũ: q hoc sacro templo infundit iugiter suã bñdictionẽ qua propter rogare deũ debem9:vt in hoc templo sctõ suo oẽs ꝓmereamur acqrere æterna bona,& adepta cũ suis sctis perẽniter possidere.
¶Hierl'm btã vrbs).i.ciuitas cælestis cõstituta vel constructa de aĩabus sctõrũ:q sunt viui lapides(est dicta).i.interp̃tata visio pacis (q̃) hierl'm (cõstruit in cælis ex viuis lapidib9).i.sctis animabus , illa dico vrbs beata hierusalẽ(coornata(.s.angelis(vt spõsata).i.sponsa (comite).i. sponso,idest sicut mulier ornata est viro.i.sponso:ita ecclesia christo.

VRbs beata hierusalẽ dicta pacis visio:
Quę cõstruit̃ i cęlis viuis ex lapidib9,
Et angelicis coornata,vt sponsata comite,

¶Ista noua spõsa).i. sctã ecclia(veniens e cælo).i. xp̃o.ista dico(præparata nuptiali).i. ṽginali thalamo).i.lecto vl'lauacro baptismatis(vt).ꝑ sicut(spõsata copulet̃).i.cõiungat̃(dño platęę).i.virę.s. ꝑfecti ãbulãtes in vijs dñi(& muri).i.p̃dicatores illi9 spõsæ sũt(ex auro purissimo).i.ex splẽdore sctõꝝ,q splẽdidi efficiunt̃ vt aurũ purissimũ.

Noua veniens e cælo nuptiali thalamo
Pręparata, vt spõsata copuletur dño
Platęę,& muri ei9 ex auro purissimo,

¶Lapides i.sctimartyres (expoliti).i.aptati ad ędificãdũ(tunsiõib9).i.ꝑcussiõib9 & afflicti(p̃ssuris).i.tribulatiõib9.Sicut lapides in muro sunt ædificati:ita aĩæ sctõrũ sunt ordinatę in ꝑadiso(q;).ꝑ &(aptãt).i.ordinãt:vl'disponunt̃ suis locis(ꝑ manus artificis).i. ꝑ manus filij dei,lapides dico(ꝑmãsuri sacris ędificijs).i. cælestibus ędificijs.

Tunsionibus/pressuris expoliti lapides
Suisq; aptant̃ locis ꝑ manus artificis,
Disponunt̃ permãsuri sacris ędificijs:

Portæ nitēt margaritis aditis patētib9, Portæ.s. illi9 tēpli(nitent .i.splendēt (margaritis).i. ṽtutibus(aditis).i. limin,
Et virtute meritorū illuc introducitur bus vl' itroitu(patētib9).s aptis(oīs).i.chrianus)qui
Oīs, q.p xp̄i noīe in hoc mūdo p̄mit,

xp̄i nomine p̄mit).i.cruciat(in hoc mundo).i.in hoc sæculo (introduci tur illuc).i.in cœlestē hierl'm(virtute meritorū).i.bonorꝫ operū suorū.

Angularis fundamētū lapis xp̄s missus est, ¶Chr̄s dr̄ lapis āgula
Qui cōpage parietis in vtroqꝫ nectitur: ris,quia a Iudęis fuit
Quē sctā Siō suscepit:in q̄ credēs p̄manet. reprobat9. Vn̄dauid Lapidē quē reproba rūtędificātes &c. Tn̄

duos p̄los ī unū cōiūxit.s.iudaicū & gētilē(q).s.xp̄s fili9 p̄duxit nos ad ętnā btitudinē(sūmi regis).i dei p̄ris(xp̄s fūdamētū toti9 eccl'ię:missus ē a p̄re.vl' fact9 ē lapis āgl'aris(q lapis nectit).i.cōiūgit)cōpage).i.cōiun⸗ ctiōe parietis(ī vtroqꝫ).i.ī duob9 pp̄lis.s.ī iudaico & gētili(quē).s.xp̄m (Siō suscepit)Sctā Siō interp̄taī eccl'ia vl' speculatio(in quo).s. xp̄o: vel eccl'ia)credēs).i.chrian9,q credit(p̄māet)firmiter stat.s.ī fide sctē eccl'ię.

Oīs illa deo sacra & dilecta ciuitas ¶Oīs illa ciuitas).i. ecclesia
Plena modulis ī laude canore iubilo militās(deo).i.ad honorem
Trinū deū vnū q̄.p cū fauore p̄dicat. dei (est sacra).i. sacrata (& dilecta).i.amata a dō(et ple na modulis).i. cātilenis āge

lorꝫ ī laudē dei(& canore).i.cātu,vl'(canore iubilo).i.duplici exultatiōe. Iubil9 est gaudiū illd':qd' est interi9 in hoīe:qd' oīno nō pōt referri, nec oīno tacet præ animi exultatiōe,& sctā eccl'ia(p̄dicat trinū deum).s.in personis(quoqꝫ) p & vnū in substātia vl'essentia(cū fauore).i. cū p̄ce.

Hoc in tēplo sūme de9 exorat9 adueni, ¶O summe de9 exorat9)
Et clemēti bonitate precū vota suscipe, .s.a nob.i. tu deprecatus:
Largā bn̄dictionē hic infunde iugiter. (adueni) p̄ grām (in hoc tēplo).i.in ista eccl'ia(& suscipe vota) i.preces vel

orōnes deuotas(p̄cū).i.rogātiū te(clemēti bonitate).i.tua mia vl' pieta te(infunde).i.immitte(hic iugiter).i.p̄enniter vl' assidue largā bn̄onē.

Hic p̄mereantur oēs petita acquirere: ¶Hic).s.in sacra ecclesia:
Et adepta possidere cū sctis perēniter: vl'(hic).i.in isto loco⸗cō
Paradisum introire translati in requiē. gregatio oīm fideliū vel oēs fideles (p̄mereant).i. mereantur(acquirere).i.

adipisci &(obtinere petita).i.iustas & sctās suas petitiōes (& mereant possidere).i.retinere(perenniter),i.perpetuo(adepta).i.p̄cibus suis ac⸗ quisita:& mereāt(introire).i.ingredi(paradisum).i.cęlū)cū sctis).i.iu stis.fideles dico?(trāslati in requiem).i.in gaudiū sempiternum. Amē.

Carmē ē dimetrū iābicū cacometrū.Canit in fes.btę Marię mag. ad vesptias hor̄,Mēorat quēadmodū pœnitētia ducta:āte xp̄i pe des illictorū suorū veniā cōsecuta ē adeo vt ip̄m resurgētē a mor tuis prima videre meretet,Eāqꝫ exorat,vt p nobis stet aduocata.

¶Materia p̄sentis hymni est laudare deū in conuersiōe Mariæ magdalenæ: cui9 habitū & cōsuetudinē p̄teritā tā git gl'iosam cōuersionē ei9 celebrādo: narrat ciñ autor quēadmodum prius peccatrix: & fere iā ab ipsa fauce tartari detēta redit ad vitæ ianuā p̄ lamēta pœnitētiæ & lachrymaꝝ affluē tiā: cui9 cōuersionē imitātes pc̄tōres, ad ei9 btitudinē p̄uenire merebūt (o mr̄ eccl'ia).i.o fidelis cōgregatio chr̄ianoꝝ (lauda).i.verbis extolle, (clemētiā).i.miam xp̄i (qui purgat).i.emūdat & extirpat ex Maria magda.(septē vicia).i.septē pc̄tā mortalia: & hoc (p̄ septiformē grām).i.p̄ septē dōa spūsc̄ti, q̄ sūt sapiētia, itellect9, cōsiliū, fortitudo, sciētia, pietas & amor, vl' dic p̄ septiformē grām.i.p̄ septē v̄tutes q̄ opponūt pc̄tis, vt hūilitas supbię, & castitas luxurię, & diligētia accidiæ, & sic de singl'is.

LAuda mater ecclesia,
Lauda christi clemētiā:
Qui septem purgat vitia
Per septiformem gratiā.

¶Declarat qualis fuerit ante cōuersionē: & qualis effecta sit post: dicēs) Maria).s.magdalena, a magdalo castro cognoīata, et dicta est Maria.q.amarum mare: et magdalena.q.manens rea, hoc aperiet cathalog9 sc̄tōrū (soror Lazari q̄ cōmisit tot crimina).i.tanta & tam inhonesta genera peccatorū qd̄ (amisso noīe) peccatrix dicebatur: & sic cognoscebat (redit ad premia).i.ad dona, vel limina (vitæ).s.æternæ: & hoc (ab ipsa fauce tartari.

Maria soror Lazari,
Quę tot cōmisit crimina.
Ab ipsa fauce tartari
Redit ad vitæ premia.

¶Fit).s.Maria magdalena phiala).i. vas aureū p̄ciosū: quo vt habet Exod. xxv. offerebant odoramēta i tēplo (ex lebete).i.ex vase illo, p̄ qd' ei9 pc̄tā designant, quia lebes olla ænea ē, seu vas coq̄ndi aliquid sup̄ ignē (& hoc post scandala).i.post peccata scandalosa (carnis fluxæ).i.fragilis & sporcissimæ (translata in vas gloriæ) i. in habitaculū dei) de vase cōtumeliæ (.i. malitiæ & lutulentissimi peccati.

Post fluxæ carnis scandala
Fit ex lebete phiala:
In vas translata gloriæ
De vase contumeliæ,

¶Aegra).s.Maria mag.i.infirma pondere pc̄tōrū (currit ad medicū).s.xp̄m: quia vitæ pristinæ nō sustinuit detrimentū. sed afflata sc̄tō spū iuit ad domū Simōis leprosi (ferēs vas aromaticum).i.plenum vnguenti nardi pistici p̄ciosi, aromatic9.a.ū.ab aroma.tis.grece descēdit, qd' latine sonat odoramentū ex specieb9 odoriferis cōfectum (& curat).i.sanat (a multiplici morbo).i.ab immūdissima peccatorū lepra & hoc (voce).i.per vocē) medici) quia dixit Iesus, remittuntur ei peccata multa: quia dilexit multū.

Aegra currit ad medicum
Vas ferens aromaticum:
Et e morbo multiplici
Voce curatur medici.

¶Vnctio cōtriti cordis).s.ipsius Magdalenæ pungentis dn̄m (cū fluuio).i. abūdācia lachrymarū: & (actio pietatis).i.act9 vl' demōstratio pietatis siue exercitiū: quia deuotis lachrymis cepit rigare pedes dn̄i & capillis ter-

Contriti cordis vnctio/
Cum lachrymarū fluuio/
Et pietatis actio/
Ream soluit a vicio,

gere(soluit) zeugma est ab inferiori, nam hoc verbum respondet supra dictis noiatiuis, soluit dico.i.absoluit(ream).i.Magdalenam peccatricē (a vitio) idest a peccato.

Surgentem cum victoria
Iesum vidit ab inferis:
Prima meretur gaudia,
Quę plus ardebat cæteris.

¶ Diximus ꝙ per affluentiā lachrymarum & magnam contritionem curata fuit a medico, declarat autē q̃tum valuēre lachrymæ illæ. s. ꝙ prima vidit Iesum. s. post Mariam matrem (resurgentem ab inferis cū victoria). s. propter spolium animarum sanctarum expectantium eius aduentum: & quia (ardebat plus cæteris). s. discipulis domini Iesu (meretur prima gaudia(. s. resurrectionis dominicæ, & poterit esse prima: tam nominatiuus q̃ accusatiuus.

Vni deo sit gloria
Pro multiformi gratia:
Qui culpas & supplicia
Remitit, & dat præmia.

¶ Et quia Christus remisit tot tantaq; peccata Mariæ Magdalenæ, vt daret fiduciam peccatoribus sperādæ pietatis (gloria sit vni deo pro sua gratia multiformi) .i. infinita) qui remittit culpas & etiam (supplicia).i. tormenta, siue pœnas debitas pro peccatis (& dat premia) .i. recte conuersis peccatoribus concedit gloriam æternam, hoc est seipsum, cuius fruitio est gloria æterna.

¶ Carmen est dimetrum iambicum cacometrum. Canitur ad horas vespertinas in festo beatæ Annæ matris Mariæ genitricis dei, Narrat quemadmodum diuino nutu concepit, & peperit gloriosissimam virginem Mariam.

CLara diei gaudia
Decantet nunc ecclesia,
In Anna dei famula,
Pangens cæli miracula.

¶ Totus hic hymnꝰ tractat de laudibꝰ beatæ Annæ pręcelsæ genitricis dei Mariæ matris: cuius genealogiam a regibus & sacerdotibus tangit, eiusq; vitæ statum demonstrat, dicēs quod matrimonio fœlici nupta fuit nobili viro Ioachim primum, ex quo progenuit Mariā matrem redemptoris, & post eius obitum: annuente domino, habuit alterum: cuius nomen Cleophas, ex quo habuit alteram Mariam matrem Iacobi minoris: & Simonis & Iudę: deinde habuit tertium virum, qui fuit Zebedeus: ex quo habuit Mariam matrem Ioannis euangelistæ: & Iacobi maioris. Itaq; per eius intercessionē petit nobis autorē omniū reddi propicium, dicens (ecclesia decantet nunc gaudia clara diei). s. huius præsentis festiuitatis anniuersariæ diuæ Annæ (pangens) .i. decantans (miracula cæli). s. esse completa (in Anna famula) .i. serua dei.

Anna regum progenies,
Et sacerdotum series,
Stirpem illustrem patribus
Suis donauit actibus.

¶ Laudat eam a genere & ab operibus: quibus genealogiam suam decorauit Anna: appositiue) progenies (regū) .i. descēdens a genere regum: & existens caput generationis regis regū (& series) .i. ordo & discursus sacerdotū & patriarcharum (donauit suis actibus) .i. suis operibus & meritis sanctis dedit, (vt decebat semper orationibus & ieiunijs insistendo (patribus) .i. suis antecessoribus (stirpem) .i. filiam Mariam (illustrem) .i. nobilem, non enim prima visa est, nec habere sequentem.

Nupta dei iudicio
Fideli matrimonio;
Iuxta verbum angelicum
Fructum concepit celicum.

¶ Nupta) .i. coniugata fuit Anna (iudicio dei) .i. diuina volūtate (matrimonio fideli) .i. debita castitate celebrato cui pctm deest: vt ait Beda (concepit fructū celicum) .i. Mariā reginā cælorum (iuxta verbum angelicum) dixit enim angelus Anna, ecce Ioachim vir tuus, ex quo concipies: vestras enim preces deus exaudiuit.

Infœcunda pro tempore,
Prole marcescens corpore,
Sed iam per patrē luminū
Parit reginam virginum.

¶ In fœcunda) .s. fuit beata Anna .i. sterilis (pro tempore) .s. aliquo & multo suæ ætatis, vel gratia temporis .i. senectutis suæ (marcescens) .i. marcida vel exsiccata (ple) .i. quo ad prolem (corpore) .s. exsiccato: cuius causa pontifex despexit Ioachim: quia non reliquerat prolem in Israel iam senex (sed per patrem luminum) .i. gratia patris luminum, hoc est dei omnipotentis (parit iam reginam virginum) idest virginem Mariam, virginum decus egregium.

Obtentu Annę filia
Maria plena gratia:
Nobis autorem omnium
Reddat semper propicium.

¶ Petit beatę Annę intercessionem apud deum dicens (Maria filia plena gratia reddat) .i. efficiat nobis (autorem omnium) .i. deum omnipotentem (propicium) .i. mitem & misericordem: & hoc (obtentu) .i. interuentione Annæ .s. matris suæ.

Sit laus paterno lumini
Sit filio vel flamini:
Qui nos per Annę meritū,
Cæli transducat aditum.

¶ Laus sit paterno lumini) .i. deo patri & (filio vel) idest etiam (flamini) idest spiritui sancto (qui) .s. deus trinus & vnus (transducat) accipe simplex verbum solum & dic, (ducat nos trans aditum cæli) idest intra ipsum cælum (per meritū Annæ) .s. matris Mariæ genitricis dei. Amen.

¶ HYMNORVM LIBELLVS
Fœliciter explicitur.

TABVLA
HYMNORVM TABVLA
AD PROMPTIVS INVENIENdum hymnos per ordinem Alphabeti & foliorum numeros.

¶Deo gratias.